

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרו שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל')

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת

פרשת בהעלותך תשפ"ו

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

כני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.662.4888

היכל הקודש

בלומינגטאון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

1 גידפי - נוצה שסביב הזואר. דמיפרמי - כרותות, "מניציר"ש בלעז. דאי עבר
2 הלדה מבפנים היה ונצח רחוב פי הכנפים ולא היה חתוכו. צריך שיתן
3 עפר - תיחוח למטה, דאם העפר קשה לא מקרי עפר למטה. בעפר - משמע:
4 כולו טמון בעפר. ומפנין ליה לעפראי ובלוה פתקא - עפר כל הבקעה היה מסע
5 וכוזח, לא א שרעה ענין תיחוח ומזמון ובלוה
6 לפקא = בקעה. אמר רבי יודא מלא
7 צואר - הדמתינח - חוץ לצואר בעיניו.
8 ולא תימא מלא צואר דוקא. איבעיא ליה -
9 האי חוץ לצואר דרבי יודא, משתו קאמר או
10 מלא צואר קאמר? אלא פשיטא מלא צואר
11 חוץ לשני צוארים - ושמע מיניה: מלא
12 צואר דקתינ מתיחוח נמי ברישא - אחוץ
13 לצואר קאי. שאין לו קרנים - ודרגילין ו
14 לעשות כמין קרנים לאומילין למע על גבוהן.
15 מילך לצד צואר. ומתוך שזואק מלא הוא
16 נשטע מן הרצון, וכחשוא מולך מנמיז או
17 לחוש שמא יחלודו הסימנין או ינקבו אותו
18 הקרנים. מיבע בוע - כשמולך ומביא
19 מתוך שזוא חדי הוא נוקב וקודע ולא חותך.
20 מהמא דאושפי - מרצע הרצענין
21 שפיתיו חרודין וחותכין חוטי התפר. ואף על
22 גב דלא מיכין - לשטות, אלא להפליא
23 סכין. ממן תנא ועירא מן תריאי - עירע
24 הישיבה. ולי נראה ד'אושעיא ועירא' היה
25 נקרא. דמן כריאי - שמנני הישיבה. הוא
26 תני על - שונה המשנה מרבו. והוא אמר
27 - מיתנה, שחלכה כרבי רבן, וכל
28 ששחמו - חרש שטוה וקטן. והא אמרה
29 רבא חזיא אימנא - ולמה לא היה לרבא
30 כשרה ממתיחין וזמנא - אה הפילה הוא
31 בידה? ולאשמעתינ דסתם לו תנא כרבי
32 נתן? הא אשמעינן רבא דחיא זימנא דסתם
33 לן תנא כרבי נתן? צריבא - ליה לרבא
34 לאשמעינן בתרווייהו. אבל תנא רבא
35 מיכיון - אפילו לחתיכה בעלמא, אי לאו
36 דאשמעינן רבא - אל היה דפילו מיניה
37 הא הפילה הוא כשרה. דאפילו הפילה
38 הוא הוא אמנא דפסולת, והיא גופה
39 אינטיכא לאשמעינן. מה שאתה זוכה
40 אתה אוכל, דבעינן שרטיה מבח אדם. קא
41 משמע לן רבא דחא נמי דיקנא מינה
42 מרלא קתינ "חפיל סכין", או "ורק סכין".
43 והא אמר רבא, אמר רבא דחיא זימנא.
44 אלא פריך "תינא חזיא זימנא" - משום
45 דבמתיחין לא חני כריאי, הפילה הוא
46 דכשרה, אלא רבא דייק לה. ניה שנאמנא
47 ובפלה - למיקה מפרש חייב נאנסא.
48 לביתה - ליקק כבלעה. מנא שאכל
49 תירומו - במיתח בדי שמיים, בי'אלו הן
50 המיתחין (סנהדרין גזא). וברת המור
51 משמיהו, דמינו ברתים חרעו נכרת כריתוכי
52 (יקרא ב): "ועירתי יחירי. ועירתי יחירי"
53 דלחולין לא בעינן כוונה. שנתלש - מן
54 דים. חבי גרסינן: מה בלים דלא מיכוני
55 - דהא לית לחו דעת.

1 חוץ לצואר כמלא צואר - באורח נראה שצריך לחולקין לא אותו צואר שחנן
2 לצואר, ולכך צריך אותו שיעור. ומדו נראה דאין צריך, ולא חתוך שיעור זה
3 אלא כדי שישחוט בריחה, ופעמים שהסכין חרף ושוחט חרוב בלא הולכת כמלא צואר.
4 והא אמרה רבא דחיא זימנא - אמתתיחין לא - אמתתיחין לא חזיא זימנא, כפריש
5 בקונטרס, משום דבמתיחין לא רבא חני כריאי, א
6 הפילה הוא כשרה, אלא רבא חני דייק לה.
7 ועוד, דאפילו אי תנן לה כריאי במתיחין לא
8 היה יכול להקשות, דהא לא פריך ארביא: למח
9 היה למידק הא הפילה הוא כשרה, הא תנינא
10 לעיל דממכשרינן שחיטה חרש שטוה וקטן. דאי
11 רבא דאמר רבא אמתתיחין דחרש שטוה וקטן
12 לאו תנן דאי - לא היה מקשה כלום, דלמא
13 בחרש שטוה וקטן ממכרין טפא, ואפילו רבן
14 מודו, דמיכוני לחתיכה בשוה. אלא פריך משום
15 דאמתתיחין לחדייא כרבי נתן, אלא מיתחא
16 מתתיחין אפילו דהכא ודאי מתיחין לחתיכה בשוה,
17 כמו זרק סכין לנעוצה במתלה, ואם כן למח ליה
18 לרבא למידק הא הפילה הוא כשרה ומנשי:
19 דהיה אמנא לנעוצה עדיף, דמתיחין מידא
20 לחתיכה בעלמא. אבל הפילה לא מכון כלל
21 לשום חתיכה.
22 וא' אשמעינן הפילה - ושחטין דף צריכותא
23 לא חזיא זימנא אדירך. כלל לא כשרה
24 טעם אמאי אינטיחין ליה לרבא למימר גבי חרש
25 ושטוה וקטן רבי נתן דחיא, דאם כן מאי קאמר
26 אבל התיב דלא אתי מבח כן דעת אימנא לא? א
27 כריאי היה וכשרותו אלא אמתתיחין נפגא עביד
28 צריכותא אמאי אינטיחין. ורבא אינטיחין
29 לאשמעינן דרבי נתן דחיא, דאי לאו דאשמעינן,
30 היה אמנא דהתיב אפילו רבנן מודו, דהא
31 מיכוני לחתיכה בשוה, לכדי אשמעינן דאפילו
32 חבי פסלי רבנן. חזי דקאמר רבא לקמן ועמוד
33 רבנן, נתי דלא בני כוונה לזבוחה, לחתיכה
34 זריבא בעיא - דהיינו לחתיכה סימנא.
35 ואסורה לאכול בתרומה - אפילו למעשה
36 אסורה, כדאמרין בספחן תורה
37 נקט תרומה ותרומת מן חוה. עין דתרת
38 איכאבא היה ליה למימר: עין מיתח אסור, ען
39 כרת מיבעיא: דהא פשיטא דבעינן כוונה
40 בתרומה, ודכותן ב"חומץ בקדש" (תהיגה תיב).
41 נכל חולין - אסור במשעו, ואף בחולין על
42 רבא למימר דטבל ולא חזוק כאלו לא טבל
43 ויש לומר: משום דנקט שמיטא טהורה לחיה
44 קאמר חבי. אי נמי, נאנסה עדיף מטבל בחולין,
45 שאם היהת יודעת היתה מחובתה אף למעשה.
46 ומדקאמר: טהורה לביתה - אלאמא חשיבא ליה
47 כוונה, אם כן אף לתרומה תהא מותרת.
48 וכו'

1 **מכשיר**, וחקמים פוסלים. הוא תני ליה, והוא אמר לה: חלקה קרבי נתן. והא אמר רבא
2 תדא זימנא! דתנן: וכולן ששחטו ואחרים רואין אותן - שחיטתן כשרה; ואמרין: מאן תנא
3 דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא! - צריבא, דאי אשמעינן התם - משום
4 דקא מיפיון לשום חתיכה בעולם, אבל תנא דלא קא מיפיון - אימא לא; ואי אשמעינן
5 תנא דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא, דתני אשעיא ועירא דמן תרביאי; ורק ספין
6 לעוצה בקבולת, והלכה ושחטה פדריקה - רבי נתן
7 מכשיר, וחקמים פוסלים. הוא תני ליה, והוא אמר לה: חלקה קרבי נתן. והא אמר רבא
8 תדא זימנא! דתנן: וכולן ששחטו ואחרים רואין אותן - שחיטתן כשרה; ואמרין: מאן תנא
9 דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא! - צריבא, דאי אשמעינן התם - משום
10 דקא מיפיון לשום חתיכה בעולם, אבל תנא דלא קא מיפיון - אימא לא; ואי אשמעינן
11 תנא דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא, דתני אשעיא ועירא דמן תרביאי; ורק ספין
12 לעוצה בקבולת, והלכה ושחטה פדריקה - רבי נתן
13 מכשיר, וחקמים פוסלים. הוא תני ליה, והוא אמר לה: חלקה קרבי נתן. והא אמר רבא
14 תדא זימנא! דתנן: וכולן ששחטו ואחרים רואין אותן - שחיטתן כשרה; ואמרין: מאן תנא
15 דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא! - צריבא, דאי אשמעינן התם - משום
16 דקא מיפיון לשום חתיכה בעולם, אבל תנא דלא קא מיפיון - אימא לא; ואי אשמעינן
17 תנא דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא, דתני אשעיא ועירא דמן תרביאי; ורק ספין
18 לעוצה בקבולת, והלכה ושחטה פדריקה - רבי נתן
19 מכשיר, וחקמים פוסלים. הוא תני ליה, והוא אמר לה: חלקה קרבי נתן. והא אמר רבא
20 תדא זימנא! דתנן: וכולן ששחטו ואחרים רואין אותן - שחיטתן כשרה; ואמרין: מאן תנא
21 דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא! - צריבא, דאי אשמעינן התם - משום
22 דקא מיפיון לשום חתיכה בעולם, אבל תנא דלא קא מיפיון - אימא לא; ואי אשמעינן
23 תנא דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא, דתני אשעיא ועירא דמן תרביאי; ורק ספין
24 לעוצה בקבולת, והלכה ושחטה פדריקה - רבי נתן
25 מכשיר, וחקמים פוסלים. הוא תני ליה, והוא אמר לה: חלקה קרבי נתן. והא אמר רבא
26 תדא זימנא! דתנן: וכולן ששחטו ואחרים רואין אותן - שחיטתן כשרה; ואמרין: מאן תנא
27 דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא! - צריבא, דאי אשמעינן התם - משום
28 דקא מיפיון לשום חתיכה בעולם, אבל תנא דלא קא מיפיון - אימא לא; ואי אשמעינן
29 תנא דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא, דתני אשעיא ועירא דמן תרביאי; ורק ספין
30 לעוצה בקבולת, והלכה ושחטה פדריקה - רבי נתן
31 מכשיר, וחקמים פוסלים. הוא תני ליה, והוא אמר לה: חלקה קרבי נתן. והא אמר רבא
32 תדא זימנא! דתנן: וכולן ששחטו ואחרים רואין אותן - שחיטתן כשרה; ואמרין: מאן תנא
33 דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא! - צריבא, דאי אשמעינן התם - משום
34 דקא מיפיון לשום חתיכה בעולם, אבל תנא דלא קא מיפיון - אימא לא; ואי אשמעינן
35 תנא דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא, דתני אשעיא ועירא דמן תרביאי; ורק ספין
36 לעוצה בקבולת, והלכה ושחטה פדריקה - רבי נתן
37 מכשיר, וחקמים פוסלים. הוא תני ליה, והוא אמר לה: חלקה קרבי נתן. והא אמר רבא
38 תדא זימנא! דתנן: וכולן ששחטו ואחרים רואין אותן - שחיטתן כשרה; ואמרין: מאן תנא
39 דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא! - צריבא, דאי אשמעינן התם - משום
40 דקא מיפיון לשום חתיכה בעולם, אבל תנא דלא קא מיפיון - אימא לא; ואי אשמעינן
41 תנא דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא, דתני אשעיא ועירא דמן תרביאי; ורק ספין
42 לעוצה בקבולת, והלכה ושחטה פדריקה - רבי נתן
43 מכשיר, וחקמים פוסלים. הוא תני ליה, והוא אמר לה: חלקה קרבי נתן. והא אמר רבא
44 תדא זימנא! דתנן: וכולן ששחטו ואחרים רואין אותן - שחיטתן כשרה; ואמרין: מאן תנא
45 דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא! - צריבא, דאי אשמעינן התם - משום
46 דקא מיפיון לשום חתיכה בעולם, אבל תנא דלא קא מיפיון - אימא לא; ואי אשמעינן
47 תנא דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא, דתני אשעיא ועירא דמן תרביאי; ורק ספין
48 לעוצה בקבולת, והלכה ושחטה פדריקה - רבי נתן
49 מכשיר, וחקמים פוסלים. הוא תני ליה, והוא אמר לה: חלקה קרבי נתן. והא אמר רבא
50 תדא זימנא! דתנן: וכולן ששחטו ואחרים רואין אותן - שחיטתן כשרה; ואמרין: מאן תנא
51 דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא! - צריבא, דאי אשמעינן התם - משום
52 דקא מיפיון לשום חתיכה בעולם, אבל תנא דלא קא מיפיון - אימא לא; ואי אשמעינן
53 תנא דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא, דתני אשעיא ועירא דמן תרביאי; ורק ספין
54 לעוצה בקבולת, והלכה ושחטה פדריקה - רבי נתן
55 מכשיר, וחקמים פוסלים. הוא תני ליה, והוא אמר לה: חלקה קרבי נתן. והא אמר רבא
56 תדא זימנא! דתנן: וכולן ששחטו ואחרים רואין אותן - שחיטתן כשרה; ואמרין: מאן תנא
57 דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא! - צריבא, דאי אשמעינן התם - משום
58 דקא מיפיון לשום חתיכה בעולם, אבל תנא דלא קא מיפיון - אימא לא; ואי אשמעינן
59 תנא דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא, דתני אשעיא ועירא דמן תרביאי; ורק ספין
60 לעוצה בקבולת, והלכה ושחטה פדריקה - רבי נתן
61 מכשיר, וחקמים פוסלים. הוא תני ליה, והוא אמר לה: חלקה קרבי נתן. והא אמר רבא
62 תדא זימנא! דתנן: וכולן ששחטו ואחרים רואין אותן - שחיטתן כשרה; ואמרין: מאן תנא
63 דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא! - צריבא, דאי אשמעינן התם - משום
64 דקא מיפיון לשום חתיכה בעולם, אבל תנא דלא קא מיפיון - אימא לא; ואי אשמעינן
65 תנא דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא, דתני אשעיא ועירא דמן תרביאי; ורק ספין
66 לעוצה בקבולת, והלכה ושחטה פדריקה - רבי נתן
67 מכשיר, וחקמים פוסלים. הוא תני ליה, והוא אמר לה: חלקה קרבי נתן. והא אמר רבא
68 תדא זימנא! דתנן: וכולן ששחטו ואחרים רואין אותן - שחיטתן כשרה; ואמרין: מאן תנא
69 דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא! - צריבא, דאי אשמעינן התם - משום
70 דקא מיפיון לשום חתיכה בעולם, אבל תנא דלא קא מיפיון - אימא לא; ואי אשמעינן
71 תנא דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא, דתני אשעיא ועירא דמן תרביאי; ורק ספין
72 לעוצה בקבולת, והלכה ושחטה פדריקה - רבי נתן
73 מכשיר, וחקמים פוסלים. הוא תני ליה, והוא אמר לה: חלקה קרבי נתן. והא אמר רבא
74 תדא זימנא! דתנן: וכולן ששחטו ואחרים רואין אותן - שחיטתן כשרה; ואמרין: מאן תנא
75 דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא! - צריבא, דאי אשמעינן התם - משום
76 דקא מיפיון לשום חתיכה בעולם, אבל תנא דלא קא מיפיון - אימא לא; ואי אשמעינן
77 תנא דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא, דתני אשעיא ועירא דמן תרביאי; ורק ספין
78 לעוצה בקבולת, והלכה ושחטה פדריקה - רבי נתן
79 מכשיר, וחקמים פוסלים. הוא תני ליה, והוא אמר לה: חלקה קרבי נתן. והא אמר רבא
80 תדא זימנא! דתנן: וכולן ששחטו ואחרים רואין אותן - שחיטתן כשרה; ואמרין: מאן תנא
81 דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא! - צריבא, דאי אשמעינן התם - משום
82 דקא מיפיון לשום חתיכה בעולם, אבל תנא דלא קא מיפיון - אימא לא; ואי אשמעינן
83 תנא דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא, דתני אשעיא ועירא דמן תרביאי; ורק ספין
84 לעוצה בקבולת, והלכה ושחטה פדריקה - רבי נתן
85 מכשיר, וחקמים פוסלים. הוא תני ליה, והוא אמר לה: חלקה קרבי נתן. והא אמר רבא
86 תדא זימנא! דתנן: וכולן ששחטו ואחרים רואין אותן - שחיטתן כשרה; ואמרין: מאן תנא
87 דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא! - צריבא, דאי אשמעינן התם - משום
88 דקא מיפיון לשום חתיכה בעולם, אבל תנא דלא קא מיפיון - אימא לא; ואי אשמעינן
89 תנא דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא, דתני אשעיא ועירא דמן תרביאי; ורק ספין
90 לעוצה בקבולת, והלכה ושחטה פדריקה - רבי נתן
91 מכשיר, וחקמים פוסלים. הוא תני ליה, והוא אמר לה: חלקה קרבי נתן. והא אמר רבא
92 תדא זימנא! דתנן: וכולן ששחטו ואחרים רואין אותן - שחיטתן כשרה; ואמרין: מאן תנא
93 דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא! - צריבא, דאי אשמעינן התם - משום
94 דקא מיפיון לשום חתיכה בעולם, אבל תנא דלא קא מיפיון - אימא לא; ואי אשמעינן
95 תנא דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא, דתני אשעיא ועירא דמן תרביאי; ורק ספין
96 לעוצה בקבולת, והלכה ושחטה פדריקה - רבי נתן
97 מכשיר, וחקמים פוסלים. הוא תני ליה, והוא אמר לה: חלקה קרבי נתן. והא אמר רבא
98 תדא זימנא! דתנן: וכולן ששחטו ואחרים רואין אותן - שחיטתן כשרה; ואמרין: מאן תנא
99 דלא בעי פוניה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא! - צריבא, דאי אשמעינן התם - משום
100 דקא מיפיון לשום חתיכה בעולם, אבל תנא דלא קא מיפיון - אימא לא; ואי אשמעינן

הכי

1 **ובי** תימא ויזשב ומצפה מאי למימרא - פירוש: שאי אמרת בשלמא ולא מיירי ביושב
 2 ומצפה. אלא כותבין בקרבני - אתי שפיר, דמשמע דאשמועינן דחולין לא בעו
 3 כוונה, אבל אי איכא למיידו דאייירי ביושב ומצפה, מאי למימרא? דליכא למימר דאתא
 4 דאשמועינן דבעו כותבין ולא לא משמע מניה דאייירי ביושב ומצפה. ודסתמא קתני:
 5 'ונפל', דמשמע כותבין כותבין וזשב ומצפה. ודבר

6 רבינו יהודה כותב פירש: מאי למימרא - דליכא
 7 למימר דאתא דאשמועינן דבעו כוונה, דהא
 8 קתני: סתורה, משום דקולא אטא לא דאשמועינן;
 9 **גיררת** משום דחידלית של גמטא - פירש
 10 בקונטרס: ואין סובלין בחידלית, משום דתני
 11 (סידור פ"ח מ"ט): הניצוק והקטרפס אין חיבור,
 12 ואין כאן ארבעים סאה במקום אחד אף על פי
 13 שיש הרבה גמטא ולמטה. וכתב פירש בן
 14 דאפילו יש כמה סאה כאותן מדרון אסור לטבול
 15 בו, ומקוה אינו מותר בחולין, כדכתיב: ויחיה
 16 כתיבם: "אך עמך ובר' וגו', אי מה מיען מטהר
 17 בחולין? אף מקוה כי תלמוד לומר: "אך מיען
 18 ובר', מיען מטהר בחולין ומקוה באשכנז,
 19 ובקונטרס הביא פרק "במה אשה" (שבת סה,ב).
 20 ודע וסבר.

21 **דתני** מטבילין בראשין - קצת תימא: דאי
 22 משבח אהי מה עריך דאשמועינן רתי
 23 וימני דאשמועינן בראשין? ועמא דהוא דמטבילין
 24 בראשין איירי מדאורייתא; ומאי ידאן מטבילין
 25 בכיפין דיוו מדאורייתא. ובהדיא דגל שנתלש
 26 דאשמועינן דאפילו מדרבנן לא גורין. **ופירות**
 27 דרין חן בבי יתן - דהיינו לארז שנתלש. לכי
 28 זמן שדון במחורין במים לא מיחשברי, כדתני
 29 במסכת מבשרין (פ"ד מ"ג): נדה שדיתה מרודה
 30 צנן במערה - סתור, העלתהו כל ששוא -
 31 טמא. פירוש: דאשמועינן. ודא דאמר פירק קמא
 32 דפסחים (ט"א): דאיכא חרי קראי לעבני כבשה,
 33 חד בלחשין חד במחורין, ורביכי - היינו
 34 כספילי במחורין, דמתיבשרי לארז שנתלש
 35 ואף על פי שאו הם תלושין, מכל מקום אצטרין,
 36 משום דברחלת דבוקן ויהי במים מחורבין.
 37 **הוא** רבי דייחי? אפי מרדה ליה נפק דק ואשכח
 38 דתיבי? וכן - ואם אהמו: אמאי -
 39 דמרדה ליה: והלא כבר זה דקדק מן המעשה
 40 דקתני דיוו סתרותיו, ומה מרדק יתור במרייתא?
 41 זהו יחי לומר: דש חולין כן טבילת כל גופו
 42 לטמילת דיים, דטבילת גופו חמירא טפי. וכן
 43 עריך לומר שנתון, דפריך סתמם משנה לרבי
 44 יוחנן, ומשני דרשיתה אפילו רבי יוחנן מודה.
 45 ואמתי קשר ליה משנה ומטבת משטר
 46 ד משנה זו! אלא טבילת דיים שאני. **נה** ולא
 47 בעינן כוונה לכוונה - פירוש: פירוש: לכוונה
 48 זו. לחתיכה מיהא בעינן, פירוש: לחתיכה
 49 סגינסי, כדכרישית.

37 **"והחתיכה"**? **"והבחה"** פתיכה, אי **בעינן** פנונה לחתיכה - אפילו לכוניה נמי ליבעי, אי לא **בעינן**
 38 פנונה לכוניה - לחתיכה נמי לא ליבעי? היכי דמי **נה** שנתאנסה ונטבלה? אי ליכא דאנסה
 39 הכריכה ואנטבלה, פנונה דכריכה פנונה מעלייתה היא! ועוד, כדכריכה נמי אכלה, דתני:
 40 **התרישה, והשוחטה, והספגה, והשננרפה** דעתה, מאי יש להן פקחות מתקנות אותן -
 41 אוליכות כדכריכה? **אמר רב** פפאי: לרבי נתן - שנתפלה מן הנשר, ולרבינן - שנתפלה
 42 לתקן. **אמר רב** שאחא: שחט פרה ושחט פתיכה אחרת עמה - לדכרי הכל פסולה
 נשחטה

1 **ובלים** דומיא דאדם, מה אדם דבעינן פנונה, אף
 2 בלים נמי - דקא מכרין להו אדם? ובי תימא:
 3 **ביושב ומצפה**, מאי למימרא? מהו דתימא: ליגור
 4 משום שחרדלית של גשמיים, אי נמי ליגור ראשין
 5 אטו כפיין, קא משמע לן דלא גורין? ויגא תימרא
 6 דלא מטבילין בכפיין? דתני: מטבילין בראשין ואין
 7 מטבילין בכפיין, שאין מטבילין באייר. אלא חולין
 8 דלא בעי פנונה מיהא מנלן? דתני: פירות שנתלש
 9 לתוך אמת המים, ופטט מי שפירין במאות ונטבל -
 10 דיו סתורות, ופירות אינן כן, ואם נשכיל
 11 שדיווהו, דיו סתורות, ופירות כ"כ יתן, אי תיביה
 12 רבא לרב נתנן: **טבל** לחולין והחוקק לחולין - אסור
 13 למעשר; החוקק - אין, לא החוקק - לא! - הכי
 14 קאמר: אף על פי שהחוקק לחולין - אסור למעשר.
 15 אי תיביה: **טבל** ולא החוקק - פאילו לא טבל, מאי
 16 לאו פאילו לא טבל כלל? - לא, פאילו לא טבל
 17 למעשר, אבל טבל לחולין. הוא קבר דייחוי קא
 18 מדיחי ליה; נפק דק ואשפה, דתניא: **טבל** ולא החוקק
 19 מותר לחולין ואסור למעשר. אמר ליה אביי לרב
 20 יוסף: לימא מדיחי תיבכתא דרבי יוחנן מהא? אמר
 21 ליה: רבי יוחנן הוא דאמר רבבי יוחנן גון תימא; דתניא,
 22 רבי יוחנן גון יוסף אומר: **רבכס**, מה תלמוד לומר
 23 "שנית"? מקיש תכבוסת שניה לתכבוסת הראשונה,
 24 מה תכבוסת הראשונה ליעת - אף תכבוסת שניה
 25 ליעת; אי מה תלמוד ליעת דעת פה, אף פאן בעינן
 26 דיעת פה? תלמוד לומר: **"וטהר"**, מכל מקום. מתקור
 27 לה רב שמי בר אשי: ומי אמר רבי יוחנן הכי?
 28 והאמר רבי יוחנן: **הלכה** כסתם משנה; ותני: נפלח
 29 סבין ושקטה, אף על פי ששקטה פדרבא - פסולה;
 30 והניין בה: **מעמא דנפלה**, הא הפילה הוא - פשרה,
 31 ואף על גב דלא מיפיון, ואמרין: מאן תנא דלא
 32 בעי פנונה לחתיכה? אמר רבא: רבי נתן היאז -
 33 משחיתא פאילו רבי יוחנן גון יוסף; **מרדלי** רתמא
 34 מתשקט בקרשים פסול - מכלל דחולין לא בעינן
 35 פנונה. ורבנן? נהי דלא בעינן פנונה לכוניה, לחתיכה
 36 בעינן. אמר רבא: **האז** וכוהו רבי נתן לרבנן, מי פתיב

1 הכי גרסין: **ובלים** דומיא דאדם מה אדם דבר כוונה הוא - אף כלים דמטבילין
 2 להו אדם. חידלית של גשמיים - זרם גשמיים מוקלח מן הדר בה, ואין סובלין
 3 בו, דהניצוק והקטרפס אינו חיבור. ולא הוו מקוה דארבעים סאה, שהרי אין
 4 ארבעים סאה במקום אחד, ואף על פי שיש הרבה פסול ולמעלה, דאף על פי
 5 חיבור (סתרות פ"ח מ"ט), חידלית היינו
 6 קטרפס, מדרון, ובר האי גאון גרס
 7 "חידלית", שבאין מרילי של הר. גזוז
 8 ראשין אטו כפיין - דתני: מטבילין כלים
 9 בראש הגל, ונתלש מן הים והלך לרמוק
 10 ובא לארץ - כנס אדם תחת ראשו
 11 ומקבל, דהיי טבילה זו במחורין לקרקע.
 12 ואין מטבילין בכפיין - שלא יזרוק כלים
 13 בכפי הגל, דהיינא באמצעותו שהוא עשוי
 14 בכפייה, ועמא כדמפישו: מפני שהוא
 15 טבילת אייר ואין מטבילין באייר. אף שמעך
 16 לן לרב טיטין - לשלשן טבילת הוא. ודלא
 17 בעינן כוונה לחולין מנלן? דיו סתורות -
 18 דלא בעינן כוונה לחולין, אינן בבי יתון -
 19 דלא אשכח להו נפילה, ואם נשכיל
 20 שיוודו דיו - נתכונן לטול את פירות מן
 21 המים. דיו סתורות - כל שכן, שנתכין.
 22 ופירות הרין חן בבי יתון - ומקבילין סומאה
 23 מכאן ואילך. דאשכחה לך נפילת פירות
 24 לטול דיוו ונתבונן, וזהו כל משקה
 25 שסופו לרצון, ותנן מבשרין (פרק א' משנה
 26 א'): כל משקה שסופו לרצון, אף על פי שאין
 27 תחלתו לרצון - מבשרו. לחולין - לאבול
 28 חולין, חוקק - נתכין בשעת טבילה לך.
 29 הכי קאמר - לעולם חולין לא בעו כוונה,
 30 והא תנא בהו חוקק - דאיצטרך
 31 דאשמועינן דאף על גב דאשכח ליה טבילת
 32 סתרה, לא היא בעית חולין כוונה למעשה.
 33 רבי יוחנן - דאמני ליה ליה לבייתא, כל
 34 הטהור, נעמי בגדים תיבין הוא כני כרסיס,
 35 תכבוסת ראשונה: וכוכסו את אשר בו הגע
 36 והסגיר; וגו' ויקרא וגו' לראות אם יפשה או
 37 יעמוד או יכיה, וכיבוס שני לאחר הטהר
 38 שאחר כיבוס ראשון; והבגד או השתי או
 39 הערב או כל כלי העור אשר תכבס
 40 בראשונה קודם הסגר, וסר לם "הגע"
 41 בימי הסגר, וכוכבס שנית, שום טמא
 42 "וטהר". מה תלמוד לומר שנית - פשיטא
 43 דשנית והוא מקיש תכבוסת שניה -
 44 שהיא לשם טבילת סתרה, לתכבוסת
 45 הראשונה - שהיא להסגיר. מה ראשונה
 46 ליעת - אדם, דתיב: וצוה הבין וכבסר
 47 ושם. אי שניה ליעת - ואם שפיל במים
 48 ויש, מה אמר רבי יוחנן - דחולין בעי
 49 כוונה? מרדלי רתמא מתשקט בקרשים -
 50 שחט קרשים שלא ככוונה, ודפסול, דתיב:
 51 "לרצונם תוכחו" - דיעתם וכוהו; בפרק
 52 קמא (חולין א,א). ורבין - דאמר לעיל:
 53 ורבינן פוסלין, זכנהו - נצחן. כלומר,
 54 באת נראו דבריו מרוביהם. פתיקות -
 55 בדוקות אותן בשעת וסתן, ומטבילות אותן
 56 בשעת טבילתן. לרבי נתן - דאמר: לא
 57 בעינן כוונה אפילו לחתיכה, ודכוונה הא
 58 קאמר רב אליביה שפלה מן גושה, שלא
 59 נתכונה אפילו לרצון. ורבי יוחנן לא מנמי
 60 טבילה לשחיטה, וקדריש וכוכבס שנית, ובשחיטה קרא קדריש להכשיר, כדאמרין: מרדלי רתמא מתשקט כו. ולרבין - דבעו מיהא כוונה לחתיכה, ודכוונה בטבילה
 61 מכשר רב אליביה. כשריה לתקן - ולא לטבול, ונפלה כולה לתוך המים. שחט - פרה אדומה. ושחט אחרת עמה - חולין שנתכין לה. דרבי הכל - פרה
 62 פסולה מחמת מלאכה האחרת. ובהמה כשרה. הכי גרסין: שחט פרה ושחט בהמה אחרת עמה דרבי הכל פסולה נשחטה בהמה אחרת עמה לרבי נתן פרה פסולה
 63 בהמה כשרה לרבנן פרה כשרה עמה פסולה.

רש"י חולין. פרק שני – השוחט דף לב עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" רכג תוספות

1 נשחטה בהמה אחרת עמה – בלא מבחין. לרבי נתן – דמכשיר שחיתת חולין
2 בלא כוונה, בהמה כשרה ופרה פסולה. ואף על גב דשלא כבוונה לא מסת דעתיה,
3 ולא מקרי מתעסק במלאכה אחרת. הואיל ושחטתו כשרה מיפסלא משום "ושחט
4 אותה" – ולא אותה וחבירתה. לרבנן פרה כשרה – דהא שחטת בהמת חולין

5 לא שחטה היא. מושם מלאכה לביא
6 למפסיל, דשלא מבחין בלא מקרי עובד
7 במלאכה אחרת. ושמעא דמלאכה אחרת
8 – משום דמסת דעתיה מפרה הוא. והביא
9 דלא איכון למלאכה אחרת לביא היסט
10 הדעת. והכי אמרין לקמן: נחתבה דלעת
11 עמה דרבי והכל כשרה. פשישא – אבתי לא
12 שמעין דכל הוסיקס בפרה פוסלין אותה
13 במלאכה? ושחטה בהמה אחרת לרבי נתן
14 איצטריבא ליה – דכיון דמלאכה לא
15 מקריבא שלא כבוונה, כדאמרין לקמן:
16 שחטת דלעת עמה דרבי והכל כשרה. משום
17 שחטת חבירתה נמי, אף על גב דשחטה

18 שלא כבוונה שמה שחטה – והוה אמינא
19 שלא תפסול, ד"רשחט אותה" משמע: ולא
20 אותה וחבירתה, והכי רבי? נבגן שחט
21 שתי פרות אדומות כהדי הדי. קא משמע
22 לן – ודחלין עמי משמע. אלא רישא דנתבין
23 לאחרת לא איצטריבא, דנדו רבי דאחרת
24 וחבירתה משמע שתי פרות אדומות, מיהו,
25 כיון דנתבין למלאכה אחרת מיפסלא משום
26 היסט הדעת, ולא גרעה מחביתת דלעת.
27 חתך דלעת עמי דרבי והכל פסולה – דדא
28 מלאכה היא. נחתבה דלעת עמה דרבי הכל
29 כשרה – ודשלא כבוונה לא מקרי עובד
30 במלאכה. ורשחט לרבי נתן טעמא, דכתיב
31 "ושחט אותה" – ולא חבירתה עמה. ושלא
32 כבוונה נמי שמה שחטה. נפלה סבין
33 והנביחה – ושהה בחבנתה זו. כילו –

34 בגדיו. או שחטתו את הכבש – קודם
35 שחטתה. ועף – נתיגעו. וכשהתחיל לשחוט
36 לא היה בו ביקור, ופסק שחטתו. ובא חבירו
37 ורשחט. כדו ביקור – ומפרש בגמרא דהא
38 כדו שחטת אמי רב כדו שחטת במה
39 אחרת – ולא תימא: כדו שינגמו שחטתו
40 ותו לא! בהמה לרבה ועוף לעוף – כדו
41 שחטת בהמה אחרת משערין לשחית

42 שחטת בהמה, וכבדו שחטת עוף אחר
43 משערין לשחית שחטת עוף. או דלמא
44 אפילו – כבדו שחטת בהמה משערין
45 לשחית שחטת העוף. דהיינו קולא. אמר
46 לחי לא הוה בריהמא כחביבי דאישיליה –
47 כלא היתה עמה גסה בדור רבי היא
48 כשלמדתי הלכה זו. ולא היה כרבי פניס
49 עמי ששאלנו רבי זו. רב בר אחוה רבי
50 אחותה דרבי היא הוה. אף בהמה לעוף –
51 קולא היא. שנתנו לעוף שיעור שחטת
52 בהמה לשחית – לשיעורין – פעמים שהיא

53 רחוקה ופעמים קרובה. עומדת – כאן ומוסרת הטלה לארץ. איבא –
54 דקה לדיקה – לשתיהי בהמה דקה משערין כדו שחטת בהמה דקה וכוונה. ואף על גב דרב
55 ובתי רבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן. כיון דקיס ליה רבי יוסי רב רבי יוחנן
56 ושהה בשחטתה אחרת. דאמר. דקה לדקה וגסה לגסה. ממלא משמעין: ועוף לעוף. ועבדין
57 לחומרא. בפסין רעה – שאין חדרה חוקר יפה. אפילו כל היום כולו – ומאריך
58 כיון שלשטן כדו שיעור. כלום. מירייה – השוחט בסכין רעה. אלמא לא מצטרפ. דקא סלקא
59 דעתין ואפילו הפסקי קאמר. ללא שיה שיה בפעם אחר כשיעור. התם
60 שחטת שחט – כלל: משום סימנים – שחט חרוב, ושהה במיעוט אחריו, וגמר שחטתו. מהו –

61 מהו – כיון אמרין: כיון דרבי ליה רובא – תאכשו. או דלמא כיון דחדר
62 וגמרה – כולה הוא שחטת היא? תימא – ולחומרא. ומבניקט קמא. או דגדרת – לאו
63 עבד עבד ולא שחיתיה היא. ואי ורשחט וקבוחו במשנה – מטרפא ממה
64 נפשך, דהא כיון דשהה אויל ליה מעשה קמא, והוה ליה נבגן בעלמא וטרפה. ונראה.
65 והשוחט רוב סימנין השלך מידה והעוף שוהה למות – אסור לחזור ולחתך
66 הימנעו בתורת שחטת. דמועט סיבה על הצואר בסכין. או ימתן עד שימות. כדו ביקור
67 חכם – שחטת שחטת חכם הוא. ופסק את הגרית – היינו עוקר. ובבבחה קאי. תחת השני –
68 כיון הסימן לצואר. ופסקו – בלא מלטה למעלה. ישבב – שם חכם. וכן
69 חזקתו

1 נשחטה בהמה אחרת עמה לרבי נתן – דאם תאמר: ויתאמר – ולא אותה
2 וחבירתה. לרבי נתן למה ל? אי לשוחט בהמה אחרת עמה – ויפוק ליה משמע
3 מלאכה, כמו חתך דלעת עמה ויש לומר. דאיצטריך לשוחט שתי פרות ותבין
4 לשוחט, ודמוס מלאכה אחרת לא מפסלא. כיון דרתין לשם פרה. אבל ר' יוחנן אימא לא
5 קא משמעין לן. ואם תאמר, דאמר בריש ובהים
6 (ואי) – שחט אתה על מי משחיתים שחטא –
7 פסולה, על מי משחיתים עולה – כשרה. דכתיב
8 "וכפר עליו" ולא על חבירו, חבירו דומיא דידה
9 משחיתים שחטא כמותו. ודכא בני גינאי: "אחיה"
10 ולא אותה וחבירתה, דומיא דידת ויש לומר:
11 דהתם "וכפר עליו" משמע: עליו מכפר ולא על
12 חבירו מכפר – על המחזיב שחטא כוה,
13 ושיבא ביה פרה זו.

14 ושמואל אמר אף בהמה לעוף – רביש
15 הנכסל פסק כשמואל רבי יוחנן,
16 דאמר: בהמה לעוף. וכבונטוס פסק כשמואל
17 כרבי. דאמר: עף לעוף. דקדימי אמורא דרמיעא
18 בתותיה, דאמר: דקה לדקה וגסה לגסה, וכל
19 שחט עף לעוף, דיותר חלוק עוף מבדמה ממה
20 שחט לקוף עוף. וגם הלכות גדולות פסק
21 גסה לגסה דקה לדקה ועוף לעוף. כדו ביקור
22 טעם חכם – ובסכין דלמא לאותה בהמה חוץ
23 לצואר כמלא צואר.

24 ורמינהו אלו טרפות בהבמה פסוק הגרית
25 – ואם אבחה נדו גבלה היא,
26 מכל מקום לא פקע מינה אסור טרפות, ודיב
27 אף משום טרפות, כדמועט משערין
28 דמוסכות (וחלין לז,א) הוא דאמר בפרק שחטת
29 העוף (ובחס סטב,ג) יצא עף מנא שאין מינו
30 טרפה – לא משום דלעוף שיבא ביה שחטה,
31 ואפילו נשחטה וריא נבלה ופקע מינה שחטה,
32 טרפה כי אתא איסור נבלה. אלא פירוש שאין
33 במיני טרפה – היינו טרפה לחוד, דאף כי
34 נשחט לקוף אף כמות נבלתו עף לומר. והכי
35 פריך דאי איתא ולא מהני ביה שחטה הויה
36 ליה נבלה – לא הוה ליה למינא "אלו טרפות",
37 אלא הוה ליה למינא "אלו נבלות", שהא
38 עיקר האיסור. ואם תאמר: נקט איסור טרפה,
39 לאשמועין שאם חתך כות כשר מחיים דלק
40 אף משום טרפה ויש לומר ממתינין דאלו
41 טרפות" משמע ליה אחת שחטת, מדקתני
42 סיפא "כל שאין כמות חיה", ולא קתי" כל שאין
43 חיה.

1 נשחטה בהמה אחרת עמה, לרבי נתן – פרה פסולה,
2 בהמה לרבי נתן – פרה כשרה, בהמה פסולה –
3 פשיטא! – נשחטה בהמה אחרת לרבי נתן איצטריבא
4 ליה, סלקא דעתך אמינא: "ושחט אותה" אמר ר' נתן
5 – ולא אותה וחבירתה, והכי דמי? כגון ששחט שתי
6 פרות כפריו חבירו, אבל בהמה דחולין אימא לא, קא
7 משמע לן, חתך דלעת עמה – דרבי הכל פסולה,
8 וחתכה דלעת עמה – דרבי הכל פסולה, משנה
9 נפלה סבין והנביחה, נפלו פליו והנביחה, השחית את
10 הפסין ועף, קא חבירו ואתם, אם שהה כדו שחטת
11 פסולה. רבי שמעון ואמר: אם שהה כדו ביקור.
12 גמרא מאי כדו שחטת? אמר רב: כדו שחטת
13 בהמה אחרת. אמרי ליה רב פהנא ורב אסי לרבי:
14 כדו שחטת בהמה לבהמה ועוף לעוף, או דלמא
15 אף בהמה לעוף? אמר ליה: לא הוה בריהמא ביה
16 כחביבי דאישיליה. אהמר, אמר רב: כדו שחטת
17 בהמה לבהמה ועוף לעוף, ושמואל אמר: אפילו
18 בהמה לעוף. וכן פי אמא רבין אמר רבי יוחנן:
19 אפילו בהמה לעוף. רבי חנניא אמר: כדו שגיבא
20 בהמה אחרת ושחטו. יביא אפילו מעלמא? נתת
21 דריק לשיעורין! אמר רב: פסא: ועומרת להמיל
22 איבא ביניהו. אמרי במערבא משמיה דרבי יוסי
23 כרבי חנניא: כדו שגיביהו ורביהו ושחטו, דקה
24 לדקה וגסה לגסה. אמר רבא: השוחט בפסין רעה,
25 אפילו כל היום כולו – כשרה. בעי רבא: שהיה מהו
26 שיעורין? – ותפשוט לה מירייה! – התם בלרא
27 שהה. בעי רב הונא בריה דרב נתן: שהה במיעוט
28 סימנין, מהו? תיקו. "רבי שמעון ואמר: אם שהה"
29 מאי כדו ביקור? אמר רבי יוחנן: כדו ביקור של
30 חכם. – אם כן, נתת דריק לשיעורין! – אלא, כדו
31 ביקור תבין חכם. משנה שחט את הוושט ופסק

1 את הגרית, או פסק את השחט את הוושט; או שחט אחד מן והמתין
2 לה עד שחטתה; או שחטיל את התפסין תחת הוושט ופסקו – רבי ישבב ואמר: גבלה, רבי
3 עקיבא ואמר: מרפה. כלל אמר רבי ישבב משום רבי יהושע: כל שפסקלה בשחטתה –
4 גבלה; כל ששחטתה כפריא, ודבר גרם לה ליפסל – מרפה. והודה לו רבי עקיבא.
5 גמרא שחט את הוושט וכו', והודה לו רבי עקיבא. ורמינהו אלו טרפות כבהמה
6 נקבת

1 ורמינהו אלו טרפות בהבמה פסוק הגרית
2 – ואם אבחה נדו גבלה היא,
3 מכל מקום לא פקע מינה אסור טרפות, ודיב
4 אף משום טרפות, כדמועט משערין
5 דמוסכות (וחלין לז,א) הוא דאמר בפרק שחטת
6 העוף (ובחס סטב,ג) יצא עף מנא שאין מינו
7 טרפה – לא משום דלעוף שיבא ביה שחטה,
8 ואפילו נשחטה וריא נבלה ופקע מינה שחטה,
9 טרפה כי אתא איסור נבלה. אלא פירוש שאין
10 במיני טרפה – היינו טרפה לחוד, דאף כי
11 נשחט לקוף אף כמות נבלתו עף לומר. והכי
12 פריך דאי איתא ולא מהני ביה שחטה הויה
13 ליה נבלה – לא הוה ליה למינא "אלו טרפות",
14 אלא הוה ליה למינא "אלו נבלות", שהא
15 עיקר האיסור. ואם תאמר: נקט איסור טרפה,
16 לאשמועין שאם חתך כות כשר מחיים דלק
17 אף משום טרפה ויש לומר ממתינין דאלו
18 טרפות" משמע ליה אחת שחטת, מדקתני
19 סיפא "כל שאין כמות חיה", ולא קתי" כל שאין
20 חיה.

1 ורמינהו אלו טרפות בהבמה פסוק הגרית
2 – ואם אבחה נדו גבלה היא,
3 מכל מקום לא פקע מינה אסור טרפות, ודיב
4 אף משום טרפות, כדמועט משערין
5 דמוסכות (וחלין לז,א) הוא דאמר בפרק שחטת
6 העוף (ובחס סטב,ג) יצא עף מנא שאין מינו
7 טרפה – לא משום דלעוף שיבא ביה שחטה,
8 ואפילו נשחטה וריא נבלה ופקע מינה שחטה,
9 טרפה כי אתא איסור נבלה. אלא פירוש שאין
10 במיני טרפה – היינו טרפה לחוד, דאף כי
11 נשחט לקוף אף כמות נבלתו עף לומר. והכי
12 פריך דאי איתא ולא מהני ביה שחטה הויה
13 ליה נבלה – לא הוה ליה למינא "אלו טרפות",
14 אלא הוה ליה למינא "אלו נבלות", שהא
15 עיקר האיסור. ואם תאמר: נקט איסור טרפה,
16 לאשמועין שאם חתך כות כשר מחיים דלק
17 אף משום טרפה ויש לומר ממתינין דאלו
18 טרפות" משמע ליה אחת שחטת, מדקתני
19 סיפא "כל שאין כמות חיה", ולא קתי" כל שאין
20 חיה.

1 ורמינהו אלו טרפות בהבמה פסוק הגרית
2 – ואם אבחה נדו גבלה היא,
3 מכל מקום לא פקע מינה אסור טרפות, ודיב
4 אף משום טרפות, כדמועט משערין
5 דמוסכות (וחלין לז,א) הוא דאמר בפרק שחטת
6 העוף (ובחס סטב,ג) יצא עף מנא שאין מינו
7 טרפה – לא משום דלעוף שיבא ביה שחטה,
8 ואפילו נשחטה וריא נבלה ופקע מינה שחטה,
9 טרפה כי אתא איסור נבלה. אלא פירוש שאין
10 במיני טרפה – היינו טרפה לחוד, דאף כי
11 נשחט לקוף אף כמות נבלתו עף לומר. והכי
12 פריך דאי איתא ולא מהני ביה שחטה הויה
13 ליה נבלה – לא הוה ליה למינא "אלו טרפות",
14 אלא הוה ליה למינא "אלו נבלות", שהא
15 עיקר האיסור. ואם תאמר: נקט איסור טרפה,
16 לאשמועין שאם חתך כות כשר מחיים דלק
17 אף משום טרפה ויש לומר ממתינין דאלו
18 טרפות" משמע ליה אחת שחטת, מדקתני
19 סיפא "כל שאין כמות חיה", ולא קתי" כל שאין
20 חיה.

1 ורמינהו אלו טרפות בהבמה פסוק הגרית
2 – ואם אבחה נדו גבלה היא,
3 מכל מקום לא פקע מינה אסור טרפות, ודיב
4 אף משום טרפות, כדמועט משערין
5 דמוסכות (וחלין לז,א) הוא דאמר בפרק שחטת
6 העוף (ובחס סטב,ג) יצא עף מנא שאין מינו
7 טרפה – לא משום דלעוף שיבא ביה שחטה,
8 ואפילו נשחטה וריא נבלה ופקע מינה שחטה,
9 טרפה כי אתא איסור נבלה. אלא פירוש שאין
10 במיני טרפה – היינו טרפה לחוד, דאף כי
11 נשחט לקוף אף כמות נבלתו עף לומר. והכי
12 פריך דאי איתא ולא מהני ביה שחטה הויה
13 ליה נבלה – לא הוה ליה למינא "אלו טרפות",
14 אלא הוה ליה למינא "אלו נבלות", שהא
15 עיקר האיסור. ואם תאמר: נקט איסור טרפה,
16 לאשמועין שאם חתך כות כשר מחיים דלק
17 אף משום טרפה ויש לומר ממתינין דאלו
18 טרפות" משמע ליה אחת שחטת, מדקתני
19 סיפא "כל שאין כמות חיה", ולא קתי" כל שאין
20 חיה.

1 ורמינהו אלו טרפות בהבמה פסוק הגרית
2 – ואם אבחה נדו גבלה היא,
3 מכל מקום לא פקע מינה אסור טרפות, ודיב
4 אף משום טרפות, כדמועט משערין
5 דמוסכות (וחלין לז,א) הוא דאמר בפרק שחטת
6 העוף (ובחס סטב,ג) יצא עף מנא שאין מינו
7 טרפה – לא משום דלעוף שיבא ביה שחטה,
8 ואפילו נשחטה וריא נבלה ופקע מינה שחטה,
9 טרפה כי אתא איסור נבלה. אלא פירוש שאין
10 במיני טרפה – היינו טרפה לחוד, דאף כי
11 נשחט לקוף אף כמות נבלתו עף לומר. והכי
12 פריך דאי איתא ולא מהני ביה שחטה הויה
13 ליה נבלה – לא הוה ליה למינא "אלו טרפות",
14 אלא הוה ליה למינא "אלו נבלות", שהא
15 עיקר האיסור. ואם תאמר: נקט איסור טרפה,
16 לאשמועין שאם חתך כות כשר מחיים דלק
17 אף משום טרפה ויש לומר ממתינין דאלו
18 טרפות" משמע ליה אחת שחטת, מדקתני
19 סיפא "כל שאין כמות חיה", ולא קתי" כל שאין
20 חיה.

1 ורמינהו אלו טרפות בהבמה פסוק הגרית
2 – ואם אבחה נדו גבלה היא,
3 מכל מקום לא פקע מינה אסור טרפות, ודיב
4 אף משום טרפות, כדמועט משערין
5 דמוסכות (וחלין לז,א) הוא דאמר בפרק שחטת
6 העוף (ובחס סטב,ג) יצא עף מנא שאין מינו
7 טרפה – לא משום דלעוף שיבא ביה שחטה,
8 ואפילו נשחטה וריא נבלה ופקע מינה שחטה,
9 טרפה כי אתא איסור נבלה. אלא פירוש שאין
10 במיני טרפה – היינו טרפה לחוד, דאף כי
11 נשחט לקוף אף כמות נבלתו עף לומר. והכי
12 פריך דאי איתא ולא מהני ביה שחטה הויה
13 ליה נבלה – לא הוה ליה למינא "אלו טרפות",
14 אלא הוה ליה למינא "אלו נבלות", שהא
15 עיקר האיסור. ואם תאמר: נקט איסור טרפה,
16 לאשמועין שאם חתך כות כשר מחיים דלק
17 אף משום טרפה ויש לומר ממתינין דאלו
18 טרפות" משמע ליה אחת שחטת, מדקתני
19 סיפא "כל שאין כמות חיה", ולא קתי" כל שאין
20 חיה.

1 ורמינהו אלו טרפות בהבמה פסוק הגרית
2 – ואם אבחה נדו גבלה היא,
3 מכל מקום לא פקע מינה אסור טרפות, ודיב
4 אף משום טרפות, כדמועט משערין
5 דמוסכות (וחלין לז,א) הוא דאמר בפרק שחטת
6 העוף (ובחס סטב,ג) יצא עף מנא שאין מינו
7 טרפה – לא משום דלעוף שיבא ביה שחטה,
8 ואפילו נשחטה וריא נבלה ופקע מינה שחטה,
9 טרפה כי אתא איסור נבלה. אלא פירוש שאין
10 במיני טרפה – היינו טרפה לחוד, דאף כי
11 נשחט לקוף אף כמות נבלתו עף לומר. והכי
12 פריך דאי איתא ולא מהני ביה שחטה הויה
13 ליה נבלה – לא הוה ליה למינא "אלו טרפות",
14 אלא הוה ליה למינא "אלו נבלות", שהא
15 עיקר האיסור. ואם תאמר: נקט איסור טרפה,
16 לאשמועין שאם חתך כות כשר מחיים דלק
17 אף משום טרפה ויש לומר ממתינין דאלו
18 טרפות" משמע ליה אחת שחטת, מדקתני
19 סיפא "כל שאין כמות חיה", ולא קתי" כל שאין
20 חיה.

1 ורמינהו אלו טרפות בהבמה פסוק הגרית
2 – ואם אבחה נדו גבלה היא,
3 מכל מקום לא פקע מינה אסור טרפות, ודיב
4 אף משום טרפות, כדמועט משערין
5 דמוסכות (וחלין לז,א) הוא דאמר בפרק שחטת
6 העוף (ובחס סטב,ג) יצא עף מנא שאין מינו
7 טרפה – לא משום דלעוף שיבא ביה שחטה,
8 ואפילו נשחטה וריא נבלה ופקע מינה שחטה,
9 טרפה כי אתא איסור נבלה. אלא פירוש שאין
10 במיני טרפה – היינו טרפה לחוד, דאף כי
11 נשחט לקוף אף כמות נבלתו עף לומר. והכי
12 פריך דאי איתא ולא מהני ביה שחטה הויה
13 ליה נבלה – לא הוה ליה למינא "אלו טרפות",
14 אלא הוה ליה למינא "אלו נבלות", שהא
15 עיקר האיסור. ואם תאמר: נקט איסור טרפה,
16 לאשמועין שאם חתך כות כשר מחיים דלק
17 אף משום טרפה ויש לומר ממתינין דאלו
18 טרפות" משמע ליה אחת שחטת, מדקתני
19 סיפא "כל שאין כמות חיה", ולא קתי" כל שאין
20 חיה.

נקבות הוושט - אלמא טרפה היא ולא נבלה, וכיון דחור בו רבי עקיבא, והיא
ד'אלו טרופת' מני? ששחם - את הוושט, ולבסוף פסק את הגררת. **כבר** אחר
גם לה דמיא - דהא קודם שהתחיל בשחוטתו נפסל, אף על גב דבחדא שעתא
היא פסק את הגררת בו' - אלמא, אפילו פסק ולבסוף שחט קר ליה רבי שבב
נבלה. והודה לו רבי עקיבא ואלא - ההא
ד'אלו טרופת' לאו טרופת דקאמר, אלא: אלו אסורות קאמר. ויש מן נבלות
כגון נקבות הוושט ופדחת הגררת,
דאיתריב מוקם שחוטתה ויחשוב בו, ואיך הווי
טרופת. וליחשוב נמי דחוקה - דכיון
דאמרת נבלות מותרו והם, וליחשוב נמי דהיינו
נבלה - ואפילו מפרכת. **רבי שמעון** בן
לקיש אמר - לא תניי ביה אסורות, אלא
אלו טרופת, ולא תיקשי. **כאן** ששחם במקום
חדך - כגון מתיחין דרבא - ששחט
במקום חתך, ובמקום שחוטת רוב הגררת
כבר. ואחר כך ניקבה הריאה - בין שחטת
קה לשחטת הוושט. **אלמא** - כיון דריאה
תליה בקנה, ונשחט הקנה - הוי כמו
שניטלה כולה מן הבהמה ומנתח בסל, ויש
לא מיטרפא בה בהמה. וגבי פסק ולבסוף
שחט שני, כיון דרובא פסול, דהא פסוק את
הגררת, ברובא הוא - וביה לא מנמנא
בדיקולא, ושוב אין לבמהה זו בשעת
שחוטתה אלא סימן אחד, ובה אינה יודעת
מיד נבלתה אלא אמר רבי זירא - משנה
זו ד'אלו טרופת' רבי עקיבא אומר: קודם
שחור בו, ומשנתנו דקתני: והדהו לו רבי
עקיבא - לאתר חורה. ומשנה - ד'אלו
טרופת' אתר ששחט בבית המדרש לא זוח
ממקומו, לא שבוהו התנאים ולא עקרה
משנתם, אף על פי שחור בו רבי עקיבא,
חזרו ושחט וקבעו במשנתם אף לאתר
החורה. ואף על פי שזו קודמת לזו - אין
סדר למשנה. ואף על גב דבחדא מסכת
אמרין כלפני אידיון (עבודה זרה ויא) ש
סדר למשנה - דני מילי סתם ואחר כך
מחולקת, ואו מחולקת ואחר כך סתם,
שחטו דרשנין ורשנין דרשנין, משום דמחולקת
ואחר כך סתם הלבית כסדרם, אבל במילי
איתריבא לא קפתינן איתריבא. **אבל** בבני
מעיים לא - אם נקבו בני מעיים בין גב
לזושיט אחר שחוטת הקנה - טרפה,
דהויא דבני מעיים לא נקבו תלי אלא
בושט. לעולם דרך קנה לשחט תחלה לפי
שהוא סמוך לעור, והוושט סמוך למפרקת.
חתה - טרפא; לכך ליה בין דמקצתה

ולחשוב בו דחוקה - ואם אמר: אמאי לא פריך, וליחשוב דערי דאמר (תולין
בב.) בשבת מפרק רוב שבו עמח נבלה? ויש לומר: דאינה נבלה אלא
אם כן נפסק גמי חוט השדרה, וזה תני לה, בדפוסק חוט השדרה לחור אסור. אבל
מחוקק פריך שפיר, דמשכחת ליה גיטסרא נבלה אפילו חוט השדרה קיים. כגון בעקרה
צלע מבאן ורצל מבאן חוט השדרה קיימת.
דקי ליה רב אבא ביאלו טרופת' (תולין)
גבא.) אי נמי, שישנאה גיטסרא למשח מבין
הפרשות, דלא מיטרפא בפיסקת חוט השדרה.
ואם אמר: אמאי קשיא ליה דניחשוב דחוקה
ודריב' אלעזר? וזה לקמן ביאלו טרופת' (מבב.)
מפיש דלא חשיב בסני' ועב שמענתא, משום
איתריבא ביזה הכלל? כל שאן כמותה ויהי -
טרופת' ד'טרופת' דהיינו אסורה, דהיינו "אלו
טרופת', דאמר: אלו אסורות קתני? ויש לומר:
דלא שמענן ליה רביינן נבלה מידה הבלל' -
דקתני: כן שאן מרוב דהיי, ודמשעל פשיר
דעבשי חיה חיה, אלא שאן יכולה לחיות עור
משום טרופת. ואם אמר, אמאי פריך? וליחשוב
דריב' אלעזר? וזה בהמה שנתחבו גריליה מן
הארכובה וסמלעלה אתי ביזה הבלל', דהיינו
בסני', ואם כן שפיר שמענן מניה ניטל היך
וחללי שיה אסורה, ולא צריך למחשבה ויש
לדלגלמא פני הארכובה ולמעלה אסורה
- היינו סמוך לצימת הגידים, אבל למעלה
ברוקח שרי. וכן נעבר הינעם דאמר בפרק
'בהמה המושק' (תולין עב.) דהויא טרפה
כשאן עור גמי ונשח חולין עת רובו - אמנא היינו
בעצם שני, אבל בעצם שלשי המחבור לגוף לא
מיטרפא משום שבתית הינעם גירא. ומיהו בפרק
קנא (תולין באא.) פירש הקונטרס: ניטל היך
ורבשח דחורר תופני ער חצי היך - אלו שפיר
הויא טרפה. והררי ביה רבי זירא - פירש
הקונטרס: ממה שחוקשת טה - אפילו מה יאה
בבני מעיים, אלא משהו - משום דכמאן
דנמחא בדיקולא דמיא. ופירש, הא דבעי נקבו
בני מעיים בין סימן לסימן - דהיינו בין גב
לזושיט, דאי נשחט הוושט תחלה - הווי בני
מעיים בבין דנמחא בדיקולא דמיא. וזויה
דדעת הקונטרס שאן צריך לומר רבי זירא
פלגי אירש לקיש. וקשה: דרנקבו בני מעיים בין
לסימן לסימן, אפילו בין וושט לקבוע ועוד.
דמשני: רבי זירא לדבריו דרבא קאמר ליה, הוה
ליה למימר: 'קמבעינא ליה! ועוד, דקאמר
דדורי ביה רבי זירא, מדבעי רבי זירא נקבו -
אלא הוה ליה למימר: נפיל אלא וזירא רבי
זירא, דבעי רבי זירא בוי אבל מדנקט 'מדבעי
רבי זירא' משמע כן הבעיא חוץ. בן רב
פריך, דמקושטא לרבא מילי כל בני מעיים, שכלל מקום שי לחתי - שמע
מינה דסבר דאין טרופת לחצי חיות, ולא שייך למיבעי נקבו בני מעיים בין סימן לסימן.
ומתחלה מיבעי ליה נקבו אפילו נשחט הוושט תחלה. דהוי פשיטא ליה דיש טרופת לחצי
חיות. ומשני: לשלם לא חזר מן הבעיא. ולא אוליבא דרבא שהתיר בריאה פריך: כיון דשרי
בניקבה הדיאן אחר שחוטת קנה - חד א פשיטא אלא משמע שאן משמע לחצי חיות,
ואם כן גם בבני מעיים תחתי

אשחוטו לו לא מיטרפא. שאן טרפה לחצי חיות. דהיינו לא כיבדא לרבי זירא
דטעמא משום דאמרין כמאן דנמחא בדיקולא דמיא. והררי ביה רבי זירא -
מזאי טעמא, ואודי דטעמא משום דכמאן בדיקולא דמיא בריאה, אבל בבני
מעיים - מיטרפא. שחוטת עדיין קיים. ומגלן דהררי ביה מדבעי רבי זירא:
ניקבו בני מעיים בין סימן לסימן - לאתר שחוטת הקנה, דהוה לעולם ראשון.
מי מצטרף סימן ראשון לסימן שני למודה מיד נבלה או לא - מי אמרין:
סימן ראשון נשחט לשני בדרים - ולחתי? אבילא ולטורה מיד נבלה. וסימן
שני לא בא לחתרה באבילא, שחטו טרפה. אלא לטורה, וכיון דאין שחט -
אין שחוטתו מצטרפת. ואף על גב דסרי ראשון לטרה מיד נבלה שני נשחט.
או דלמא, כיון דראשון לא לטורה מיד נבלה נשחט, ומצטרף לשני? **סימן ראשון**
לסימן שני - גרסינן. ולא גרסינן 'סימן שני לסימן ראשון', דהוא ראשון דרמי
לאיצטרופי לשני לטרה, אבל שני לא מצו אצטרופי בהדי ראשון ולהתיר. הכי גרסין: ואמרין לאו היינו דבעי אילפא הוציא קעורא אתו ודי בין סימן לסימן

במצטרף סימן ראשון בו' - והיא דיאלפא ב'בהמה המושק' (תולין סהב.) עובר נותר בשחוטתו, אבל אוליבא חיה קודם שחוטתה, אמרין הוה דאיתו אבר דין
טרפה שחוטתו של, שאינו ממנא, ומדינאי ליה שחוטתה לטרה. דתני הוה: שחט את אמו ואחר כך חתכה - מנע נבלה דביב רבי מאיר, חכמים אמרין: מנע
טרפה שחוטתה. ושכחתי אילפא (שם סט.א.) הוציא עובר את ידו בין סימן לסימן מהו? סימן ראשון נשחט לחתי ולטרה, וסימן שני לא בא לאתו אבר לטרה.

חולין. פרק שני – השוחט דף לג עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" רכה

רש"י

1 מי מצטרף ראשון לשני – חולין וגם הוא טהור לטהר טהור, או לא. ופשיטת התם:
2 אם מצטרף סימן ראשון לראשון שני לחודו שאר הנוכר באבילה, לא יצטרף
3 עמו לטהר אותו אבר מידי נבלה? ולענין ניקוב בני מעיים נמי פשוטו דמצטרף,
4 דלא הניח דחלוק לפסול בהשחטה, הואיל ובסימני לא אימילדי ריעותא. עד

5 **כאן לא איבעיבנו** – והשחטה אחרתן
6 למשמעת דאמרין: הדר ביה רבי זורא
7 מהאיא דלעיל. מרביעי: מהו לטהרה מידי
8 נבלה – מכלל דפשיטא ליה אדטרפא
9 בפיקובה ליה בניי. לא הדר ביה –
10 נבליטא ליה לרבי זורא אבילה
11 שריא. דאין טרפה לחצי חיית. והא דבעי
12 רבי זורא לענין טומאה. לדבריו **דרבא** –
13 דלא ליה: לא אמר ריש לקיש אלא
14 בריאה, אבל בני מעיים טרפה, מיבעיא
15 ליה לרבי זורא אם טהורה מראה מידי
16 נבלה לאו לא. **מרדכי לקיש** – דאמר: כיון
17 שנתוך קנה דרי ריאה מנבחה בריקה
18 שבע מינה אין מומזני נה על בני מעיים,
19 משום ריאה, דהוי כמי שהוציאה מן
20 הבדמה בעדה: מרפסותא. ונה לאו בשחיטה

21 תלי היתר אבילה רדייה, שלא הוכרה
22 שחיטה אצלו. ואמר מן הדין נאסר ליה
23 וכן יוצאה לתן מידי אבר מן החי
24 שחמתו. ויצא לישראל יגתה מידי אבר מן
25 הדין על ידי שחיטתה. הנה יתיבנא קמיה
26 **רבא אחי** – כי אמר להא מילתא. לא
27 **אביר** – ונתמחי בעצמי ולא השחית
28 לו. הרוצה לאכול בו' – משום דמעלי,
29 דאמר לקמן בסמוך: הרוצה שיבירא
30 כבית השחיטה – שאינו מחוסר הנפשט,
31 ורובל לחותכו מיד קודם יצאת הנפש
32 וממתיך לה עד שחצא נפשה, דאמרין
33 ביארבע מיתות' (סנהדרין ט"ג, מ"ג)
34 אסורו לטבול מן הבדמה קודם שחצא
35 נפשה? תלמוד לומר: ולא אכילו על
36 הדם'. **אחד** נוי בו' – ולא אמרין במיתה
37 תליא מילתא, והיא אבר מן החי לגבייהו.
38 והיני רבא כרב אחא. ומריה יפת –
39 מפני שעדיין נבלה הדם לצאת ולא יצא.
40 **בירם מסובא** – כלומר, באבילה
41 דגרו עליהם שחיטת נזוה. ובגמרא פריך:
42 אפילו הוכשרו בני מעיים, שאינו שלישי
43 בתולין הוכשרו בשחיטה – מנו דשריא
44 שחיטה לתך בשר מידי אבר מן החי, מיצא
45 לה מן אבילא לבני טומאה. כי לא יצא
46 מהן דם כשרה – בתמימה, וריקת דם הוא
47 דשריא לתה דתיב (ורבים יב) 'ודם ובדוך'
48 **שכרי**. וחדר: 'הנבל טהור'. שאינו
49 כבשר – ואם רב על הוועים. **דנשפ**
50 **במים** – היה במים. דקיימא לן חיבת הקדש
51 דתניא 'נתת הכסף וגו', ואבשמועין דבשר
52 עצים ולבנה. דאף על גב דלאו אוכלא
53 ניהו – חיבת הקדש משואו לתו אובלא.
54 **בכסף מעשר** – בירושלים, דכתיב (דברים
55 ד): 'נתת הכסף וגו', ואבשמועין דבשר
56 עבדי בהו שלישי, ולא כרבי מאה.
57 כל

1 **מי מצטרף סימן ראשון לסימן שני** לטהרה מידי
2 **נבלה או לא? ואמרין**, לא היינו דבני אילפא:
3 הוציא עובר את ידו בין סימן לסימן, מהו? מי
4 מצטרף סימן ראשון לסימן שני לטהרה מידי נבלה או
5 לא? **עד פאן לא איבעיא לן אלא לטהרה מידי נבלה,**
6 **אבל פאבילה אסורה.** אמר ליה רב אחא בר רב
7 **רבנא:** דלמא לעולם לא הדר ביה, ורבי זורא דלבריו
8 **דרבא קאמר**, וליה לא סבירא ליה! אמר רב אחא בר
9 **עקיב,** שמע מניה מרדכי שמעון בן לקיש: מומזני
10 **ישראל על בני מעיים,** ואין מומזני גוים על בני מעיים,
11 **מאי טעמא? ישראל דבשחיטה תליא מילתא,** כיון
12 **דיאפיא שחיטה מעלייתא** – **אימתי ליה;** גוים
13 **דבשחיטה סגי להו,** וכמיתה תליא מילתא, הני פאבר
14 **מן החי דמו.** אמר רב פפא: הנה יתיבנא קמיה דרב
15 **אחא בר עקיב,** ובני דאימא ליה: מי איפא מידי
16 **דלישראל שרי ולגו אסור?** ולא אמרי ליה, דאמינא:
17 **הא טעמא קאמר.** תניא דלא קרב אחא בר עקיב:
18 **הרוצה לאכול מבהמה קודם שחצא נפשה** – חותך
19 **פנות בשר מבית השחיטה** וגמולחו יפה יפה ומיחיו
20 **יפה יפה,** ובמתין לה עד שחצא נפשה ואכול, אחד
21 **גוי ואחד ישראל מותרין בו.** מסייע ליה לרב אידו בר
22 **אבין,** דאמר בר אידו בר אבין אמר רב יצחק בר
23 **אשיאי:** הרוצה שיבירא, חותך פנות בשר מבית
24 **שחיטתה של בהמה** וגמולחו יפה יפה ומיחיו יפה
25 **יפה,** ובמתין לה עד שחצא נפשה, אחד גוי ואחד
26 **ישראל מותרין בו.** **משנה** השוחט בהמה חיה ועוף,
27 **ולא יצא מהן דם – כשרים, ואכליו בידים מסאבות,**
28 **לפי שלא הוכשרו בדם.** רבי שמעון אומר: הוכשרו
29 **בשחיטה. גמרא טעמא דלא יצא מהן דם,** הא
30 **יצא מהן דם – אין נאכלים בידים מסאבות.**
31 **אמאי?** דים שניות הן, ואין שני עושה שלישי
32 בחולין? וממאי דבחולין עסקינו? דקתני חיה, דאילו
33 **קדשים – חיה קדשים** מי איפא? ותו, אי
34 **קדשים, פי לא יצא מהן דם כשרה?** הוא עגמו
35 **לדם** הוא צריף! ותו, אי קדשים, פי יצא מהן
36 **דם מי מכשר?** והאמר רבי תימי בר אבא אמר
37 **רבי יוחנן:** מנון לדם קדשים שאינו מכשר?
38 **שנאמר:** 'על הארץ תשפכו פנים', דם שגשף
39 **פנים – מכשר, שאינו נשפך פנים – אינו מכשר!**
40 **ותו, אי קדשים, פי לא יצא מהם דם לא**
41 **מתכשרי – ליתכשרי בחיבת הקדש, דקיימא לן:**
42 **חיבת הקדש מכשרתן!** אמר רב נחמן אמר רבה
43 **בר אבהו:** בחולין שלקחן בכסף מעשר עסקינו, ודלא קרבי מאי; ותני:

1 **מולחו** יפה יפה ומיחו יפה יפה – הא דלא אדכר הדיחה קמיתא – כיון דחלליה ב
2 נבחה. דאמר פרק "כל הבשר" (חולין ק"ג, א), ימי, משום אישיות קמיתא. בן
3 השחיטה, ולא דחריך לחזקו. ולקריה איירי. אי ימי, מיירי לצלי. אף על גב דלצלי לא
4 בעי מליחה, שאני הכא שנתך קודם שחצא נפשה מבית השחיטה, ועדין מביטא
5 דאמיקא בפרק "כיצד יוצרין" (פסחים ע"ב).

6 **אחא** בר אבא ישראל מותרין בו – משמע
7 דשעמא משום דליכא מידי דלישראל
8 שרי ולגו אסור. ותימה. דברקא ארבע מיתות'
9 (סנהדרין ט"ג, א) פריה הוא איכא יפת תואר
10 ומשנה שאני גוים דלאו בני כבוש ניהו. ורבא
11 נמי, שאני גוים דלאו בני שחיטה ניהו, דאמר
12 לעיל! ואין להקשות מהא דאמר פרק ארבע
13 מיתות' (שם נ"ג, א), שני עובדי מיתה, וכן
14 העסק בתורה. דברבך שהוא מצוה לישראל
15 לעשות לא שייך לעומרו: 'מי איכא מידי
16 דלישראל שרי וכו'. ואף על גב דאמר אפילו
17 ששבת משני בשבת יחייב, מכל מקום לא נמי,
18 הואיל ויש מצוה שבתה לישראל כמו ששבת.
19 ואף על גב דבן נח נודד על העברים דאמר
20 החם, שחיטא אפיא נהר, ויהי נפשו כמל מוקם
21 לא שרי. ואם תאמר: דברקא "גיד הנשה" (חולין
22 ק"ג) דפלגי אם נהרג אדם מן החי בטמא,
23 ואמרין: מחלוקת ביניהם אבל בני נח דברי
24 הכל מותרין על הטמא סנהדרין. שלפניא
25 לרבנן, אף על גב דאין ישראל חודה על אבר
26 מן החי טמא, מכל מקום אסור ליה משום
27 טמא, ואלא שחיטת לישראל שרי ולגו אסור.

28 אלא לרבי מאיר דאמר דאין נהוג אלא בבדמה
29 טהרה כלבה, והא איכא אבר מן החי דחיות
30 ועופות הטהורין, דלישראל שרי ולגו אסור! וכי
31 תיבא לת, וחישינן, כיון דסחמ אבר מן החי
32 אסור לישראל, אם כן מאי פריך החם בפרק
33 ארבע מיתות' (סנהדרין ט"ג, מ"ג) מנול פדמות
34 משום פרוטה? ויש לומר: דבמל שחיטה אף על
35 הדין ידחודו אסור משום גוים שחיטה. אף על
36 גב דגוי אסור במשואו בשר וגידים ועצם,
37 וישראל לא מיתסא אלא בכיות בשר – או
38 אמר רבי יוחנן דחצי שיעור אסור, התורה
39 ולרש לקיש דאמר חצי שיעור מותר מן התורה
40 – דלמא לית ליה הודא כללא, אלא כבד לה
41 כמאן דאמר רבא: אין מומזני גוים על בני
42 מעיים.

1 **השוחט** בהמה חיה ועוף ולא יצא בו –
2 משמע דהוה חיה ועוף מכשרין.
3 וקשה לדרב רבני עקיב מאריליינש: ובגמרא
4 דריש דדם קדשים אינו מכשר מדכתיב 'על
5 הארץ תשפכו במים' – על דנשפך במים
6 מכשר בו. ובפרק "כסוי הדם" (חולין פ"א)
7 אמרין: ולא אמרין בהמה בכלל חיה כסויה,
8 משום דכתיב 'על הארץ תשפכו במים', מה
9 מים אל בני כסוי – אף האי מים לוי בני כסוי,
10 אלאמא בדם חיה ועוף דכתיב כסוי לאו בכלל
11 'תשפכו במים'! ויש לומר: דכל דם הנשפך על
12 הארץ שאין מקבליה אתו בכלל, כגון דם חיה
13 ועוף, הוקשה למים, בין לענין חובט בין לענין
14 פטור כסוי. אלא דלענין כסוי לאו חובט דם
15 חיה ועוף בעי כסוי, אבל מכל מקום הוקש למים
16 לענין הכשר. כיון דנשפך על הארץ.
17 **ונאכלין** בידים מסובא – לצלי איירי, ולא
18 בני ידוחה. אי כליהיה. והדוח

1 בני פירות. **דם** שאינו נשפך במים אינו מכשר –
2 וקשה דרב רבני עקיב מאריליינש: דברקא 'כל ששה' (פסחים כ"ב, א) פריך: ודין, דכתיב רחמנא 'ולא תשפך מים
3 אלו ואלו מותרין באמה ויוצאין לנחל קדרון ותמכרים לנגנן לוכלו ומשני: אמר ק"ל על 'הארץ תשפכו במים', מה מים מותרין ברתנא – אף דם מותר ברתנא. והשחטה היכי דחייב היתר
4 דגאח מטאי קרא לדם קדשים? הא לא יתקש למים? ויש לומר: דמכל מקום כיון דחולין שרי ברתנא, אם כן אבילה דכתיב גבי דם חיה אבילה ממש.

חולין. פרק שני - השוחט דף לג עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"

תוספות

1 **דלמא** על כן לא פליגי לא באבילה - אף על גב דנטק לודן דלמא, נראה
 2 שכן הוא אמרת. וביריאת מוכות כן, ד'אסרוך במעשר' משמע באבילה
 3 ובפרק 'חומר בקדש' (תנינא ד.ה.ג) לא גריס 'דלמא' בשום ספר. ו**באבילה** החולין
 4 לא פליגי - לא היה צריך כאן לאבילה דחולין, אלא אגב נדגישה בבסכת הגינה (ד.ה.ג)
 5 נקשה הוא. ו**היא** נגיעה היא מדרבנן ובאבילן

6 - ואם תאמר: ואפילו אם היה הן 'אבילין'
 7 יכול לרקוד בנגיעה אחת דם, אבל בנגיעה שני -
 8 אמאי לא יאכל כשיצא מן דם, כיון דאין גופו
 9 טמא ומותר ליגעו ויש לומר: ה'דמיון רבמים'
 10 שלא לאכול כשיש לו ידים מסובאות אף על
 11 גב מדרתה ליגע

12 **דבולי** עלמא ביהא מבקעת לא שמה ביאה
 13 - ואפילו לרש לקש דאמר (נבחים
 14 לבב) טמא שהכניס ידו לפנים לוקח - היינו
 15 דוקא במקדש, ולא תרין כדמכתיבי בבב קדש לא
 16 נתג ואל מקדש לא דאבין על מלאה מי מדרתה.

17 מה נגיעה ביהא מבקעת שמה נגיעה - אף ביאה
 18 במקעת במקדש שמה ביאה. **היא** מילי בטומאה
 19 דאורייתא אבל בטומאה דרבנן לא - תימה.
 20 דבפרק תמישי דטוטה (ד.ה.ג) אמר רבי אסי: רבי
 21 מאיר ורבי יהושע סברי אין שני עושה שליש
 22 בחולין, רבי מאיר - דתנן: לא תטען ביאה מימי
 23 מדרבנן סופרים בו ומותר בחולין, ומאי ארבי?

24 מייחוי מייחוי: הארבי עקיבא מודה בטומאה דרבנן
 25 כדאמר הוא. ומשמע דאחא לאפקי מדרבי
 26 עקיבא דאמר התם לעיל: שני עושה שליש
 27 בחולין וכן לומר: דרבי אסי לית ליה דחוי

28 דרבא. והשתא לרבי אסי, הידי דפרק קמא
 29 דשבת (ד.ה.ג) אצל פסולת את התרומה, דמשמע:
 30 תרומה לא חולין - אחא דרש ברבי עקיבא,
 31 דאפילו בטומאה דרבנן שני עושה שליש
 32 בחולין. **האיכא** אוכל ראשון - בפרק
 33 קמא דשבת (ד.ה.א) מפרש טעמא: משום דמינן
 34 דאבילן אבילין דטוטה מילי משקין דתרומה
 35 ושדי בפומיה. ואם תאמר: ואמאי הוי ראשון?
 36 בשני מינו בו חתימא: משום מעשר שני דאין
 37 שני פסולה, והלא אפילו משקין חולין נעשים
 38 ראשונים על ידי שני לומר: דרבי אליעזר
 39 משה מדרתו לעשות אוכל כמאכל לגמרי.

מאן

40 **מילי** בטומאה דאורייתא, אבל בדרבנן לא. אמר רבי אלעזר אמר רבי הושעיא: הקא בחולין
 41 נעששו על מדרת הקדש עסקינו, ודלא פרבי יהושע; ותניא, רבי אלעזר אומר: האוכל אוכל
 42 ראשון - ראשון שני - שני, שליש - שליש. רבי יהושע אומר: האוכל אוכל ראשון ושני - שני
 43 שליש - שני לקדש ואין שני לתרומה, בחולין נעששו על מדרת תרומה; על מדרת התרומה -

44 אין, על מדרת הקדש - לא, קסברי: חולין נעששו על מדרת הקדש לית בהו שליש. וליקמה

כל השעון ביאת מימי מדרבי סופרים - כל שהוא מן התורה טהור, וסופרים גזרו
 עליו טומאה, כגון הדיים והכלים שנמטאו במשקין, והבא ראשון ורובו במים
 שאובין, וכל האמורים ב'ביצאות השבת' ושבת י.ג.ו. אצל שמונת עשר דבר - כולם
 טומאת שני לטומאה גזרו עליהם. ומטמא את חרדש עד שעושה שליש, וטמא
 הוא, שנושה רביעי. ופסול לא את תרומה -

דשליש בתרומה פסול, ולא עביד רביעי.
 במסכת טוטה (כ.ט.א) נפקא לן מטבול יום
 בקל חומר. והכמים אוסרים במעשר -
 אלא, שאני מעשר מחולין. **מאמר** - לפת
 מדרבנן דשני עושה שליש במעשר? דלמא
 עדי כאן - לא אקסרי רבנן אלא דאסור
 לאבול מי שדיו מסובאות, ואם הוא במים
 שאובים לא יאכל במעשר, ד'אסרוך
 במעשר' - אבילה משמע, אבל באבילה
 דחולין מדרו, ובנגיעה מעשר שני לא אסרי.

ומתניתין אסור להו אפילו נגיעה. **מאמר**
נאבילן - ולא קתני: 'אבילין' מי שדיו
 מסובאות, ונדיוק מינה. הא יצא דם לא
 יאכלם. אלא: נאבילן לאחריה על ידי מי
 שדיו מסובאות. דקפשי ליה הברית - ובאה
 דייקנה. הא הוכשרו - אין נאבילן לאחריה,
 אלא משמע כאלו בהו נגיעה שני, ודא ליבא
 למאן דאמרי פ' לא עסקינו כו' - כלומר, מי
 לא משמע נמי נאבילן לאחריה, ואפילו הכי
 דייק מתניתין: הא יצא מן דם אין נאבילן

הכא - מתניתין דייק: הא הוכשרו שכל
 בהו נגיעה ידים מסובאות - לא בידים
 שניות קאמר, אלא בידים תחלות. ולקמה
 מפרש די גינהו ידים תחלות. ומתניתין
 דקאמר דידים תחלות הוכשרו אף ליתות

ראשונות לחולין - רבי שמעון כן אלעזר
 הוא. ותניא אין ידים תחלות לחולין -
 במקום שהחריב ידים תחלות, כגון ידים
 שהכניסו לבית המנוגע, והתקו תחלות -
 דא הוכרו אצל חולין, דבחולין לא הוו אלא
 שניות, אלא לענן תרומה וקדשים שיונתו
 תחלות. מה שאין כן בשאר ידים, אפילו
 לתרומה - שניות הויין רבי שמעון כן
 אלעזר אומר ידים תחלות - והוכרו אצל
 חולין. וידים שניות, כגון סתם ידים - והוכרו
 אצל תרומה. לעשותה שליש ולפסולה

הבנים ידיו - כשנטלן ויחרון מטומאת סתם
 ידים. **ביאה** מבקעת לא שמה אבילה - דאי
 שמה ביאה - הוי כן גופו טמא, ובעי טבילה
 משום 'ובאה אל הבית' (ויקרא א.ד). ואגון ידים
 הוא דמטמין, וטעמא דתרייהו, משום גזרו
 ידיו יטמו ביאת כל גופו, ובהודא גזרו פלמי
 איוו טומאה גזרו על ידיו, רבי עקיבא סבב

ידיו גזרו רבנן שיהו תחלות חולין אף נכנס שני
 ביאה. ונוקמה - למתניתין כרבי עקיבא. דהא תימנתה הוא, ורובא דסתמי אליבא דרבי עקיבא, דסתם משנה רבי מאיר וסתם פסיר רבי יהודה וכולהו אליבא דרבי
 וסנהדרין פ.ו.א. וכן דשמעת לרבי עקיבא דאמר ידיו תחלות, אוקי למתניתין בירידה: אבל לחולין שניות הויין - הלכך מוקי לה רבי שמעון כן אלעזר, דאמר
 בהדיא: אין לחולין אף תחלות חולין. ונתניא נמי עניניה - וברבי עקיבא מתוקמא ספיר. דהא שמעיתן ליה דאמר שני עושה שליש בחולין - הלכך, רבי מאיר מוד - פסלו בהו
 ידים. דתנן - בפרק 'כשם שהמים' (טוטה כ.ו.ג). מו ביום - יום שמיני את רבי אלעזר כן עוריה נשיא, וכל היכא דתני 'כו ביום' סתמא הווא יומא הוה, והכי אמרינן
 בברכות (כ.ה.א), שרין שנפל ל'אש' תור, ורבי הוא ראשון, והתורן טמא מה שבתוכו ורזי שני. ותבין 'מאמר', ומשמעי: טימא, אלאמא בעיד שליש. עדי 'כר' - סתם תור
 כריתו בחובו. שפמנא א' לישיר - אוקר שמעון כן חולין וכן תרומה. כמפומא דאורייתא - וכן שרין, אבל מפומא דרבנן - כגון ידים, מדרבנן כולו דהויין שניות.

על מדרת הקדש - כן אדם גזרו לראובל קדשים, ורוצה להיות תור גזרו כשמרית שחרתן, ושומר אף חולין מכל טומאה הפסולת בקדש. ואשמעינן עבדי בעיד בהו
 שליש. ודלא כרבי יהושע - דאמר: חולין אובל שני - שני עושה שליש, ודבטלה דעתא, ואין יכול לתפוס על חולין שחרת הקדש. **האוכל אוכל ראשון**
 - געושה גופו ראשון לחולין מגעו שני - והאוכל אובל שני - שני עושה שליש, והאוכל שני עושה שליש. וליקמה מפרש טעמא דרבי אלעזר דאמר אוכל
 כמאכל עצמו, ודוקא שדית זכי פריש, שדוה שיעור אוכלן נמאן לפסול את הגינה, וכן שתי ביצים כדאמר בעירובין (פ.ב.א). אבל בנגיעה לא מטמא אכל אדם, שאין
 אדם וכלים משמאן אלא מאב הטומאה. רבי יהושע אומר **האוכל אוכל ראשון** - או אוכל שני - הוי שני. דסבירא ליה לרבי יהושע דלא משוינן אוכל כמאכל. ולקמה
 מפרש כי אבילן אוכל שני אמאי משה ליה שני. שליש שני לקדש - האוכל מאכל שליש נעשה גופו שני לקדש, ועבד שליש ורביעי. ולקמה מפרש טעמא. ואין שני
 לתרומה - דאי נגע לתרומה - לא פסל לה. אבל מיכל תרומה אסור, דשלישי מיאד הוי ליאסר באבילה. דאף על גב דאמר רבי יהושע: אין אוכל נעשה כמאכל - הני

מילי אוכלין ראשון, ודלא הוי ראשון למעבר שני, ולא לאיתסורי באבילה מודה מדרה אבילה עבדי ראשון שליש. והכי נמי אמרינן לקמן (ד.ה.ג) בשמעתין.
 בחולין

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63

חולין. פרק שני – השוחט דף לד עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" רכט רש"י תוספות

בחולין שנעשו על מדרת תרומה – כלומר, היא אוכל ראשון ושני ושלישי דקתני
 – בחולין מייד במבטח טהרות (פרק ב משנה ב), ובאילו אוכל חולין אתה מוצא
 שלישי? הא שני לא עבד שלישי בחולין אתה מוצא בחולין שנעשו על טהרת
 תרומה. על מדרת תרומה אין על מדרת הקדש לא – בדטלה דעתו, ואין שם

בחולין שנעשו על מדרת תרומה, ורבי הושע!

לא שקלא דעתך, דקתני בשר, דאי בתרומה – בשר
 מי איכא? – אלא מאי, בקדשים? תיה בקדשים מי
 איכא? – בשר בבשר מחלה, בשר בפיר לא מיחלה.
 אמר עולא, חבריא אמרין: בחולין שנעשו על מדרת
 תרומה, ודלא פרבי הושע. ואנא אמין: רבי הושע
 היא, לא מיבעיא קאמר; לא מיבעיא חולין שנעשו
 על מדרת קדש דקמרי, דאית בהו שלישי, אלא
 אפילו חולין שנעשו על מדרת תרומה נמי אית בהו
 שלישי. מאן חבריא? רבה בר בר תנה היא, דאמר
 רבה בר בר תנה אמר רבי יוחנן: מאי אהדר רבי
 אליעזר ורבי הושע להרדי? אמר לו רבי אליעזר
 לרבי הושע: מצניו אוכל חמור מן האוכל, דאילו
 נבלת עוף מהורו בחזן לא מטמא, ואילו אוכל
 מטמא בגדים אבית הפליעה, ואנו היאך לא נעשה
 אוכל פמאכל? – ורבי הושע: מנבלת עוף מהור לא
 גמרינן, דהויחש הוא. אלא מצניו שהמאכל חמור מן
 האוכל, דאילו מאכל – בפבציה, ואוכל – עד דאכיל
 פחצי פרים, ואנו היאך נעשה אוכל פמאכל? ורבי
 אליעזר: מומאיה משיעוין לא גמרינן. ועוד, לרברך
 שאתה אומר על ראשון שני – יפה אתה אומר, שני
 שני למח? אמר לו: מצניו שהשני עושה שני על
 ידי משקון. אמר לו: והא משקון נמי תחלה הוה,
 דתני: כל הפוסל בתרומה – מטמא משקון להיות
 לו: אף אני לא אמרתה אלא בתרומה, שמהרתה
 מומא

מאן חבריא רבה בר בר תנה – לא רוצה לומר רבי אליעזר דלעיל, דהא לא קרי
 ליה 'חבריא', דרבו דהוה. דכאמר בפרק דבבא קמא (א"ב) וביש נחליך
 (בבא בתרא ק"ב), דאמר עולא אמר רבי אלעזר: הלכה גובין מן העבדים. אבל קשיא,
 אמאי לא קאמר עולא: רבתי אומרין: טראה. דרבי אלעזר לא קאמר רשע יתור, אלא:
 'יבא בחולין שנעשו על טהרת קדש שחוק',
 ותתלמדו הוא ומסיים: 'ודלא רבי הושע'.
ואוכל עד דאכיל חצי פרים – אף על גב
 דמפרש רבתי הם בדשמונה עשר דבר
 גורו עד אדם האוכל בכרזה שיהו טמא, מכל
 מקום מייתי ראיא מפסול גייה, שהיה מתחלה
 בחצי פרים.
מומאיה משיעוין לא גמרינן – תימה
 דרי מצניו נבלת בהמה דמטמא,
 ואוכלה טהור, אלטאנא מנבל חמור מן האוכל
שני שני למח – טמא על גב דאיכא למיגד
 דבדרי אוכל אוכלין נאמן שדי לפוי משקון
 דמעשה, מכל מקום אי לאו דאשכחן בעלמא
 שני נעבדי שני – לית לו למיגד, דלא ליהו
 מילי דרבנן חובא ואיסולא.
מצניו שני עשה שני – ודי משקון –
 ואם תאמר, ואמאי לא קאמר על ידי
 ספר, דאמרין בפרק קמא דשבא (ד"א)
 דהוה משמונה עשר סרי, ויבא אדם וטמא
 ספר נמי פוסלת תרומה כדאמר רחמי ויש
 לומר: ללא על לאיתוי אלא ממאכל עבדי
 מאכל אדרי שני, חומי דמאכל דעבדי אדם
 שני. ועוד, דהא דספר עבדי ידים טמא, וגם
 פוסלת את התרומה – לאו משום טומאה,
 אלא משום חומיא.
משקון תחלה נמי הוה כדמיו וכי' – לא
 בא לקדשות שבתו ועשה האדם
 ראשון, ולמה יש לו להיות ראשון כל
 רצה לומר, דהא דעבדי שני – היינו חזקא
 על ידי משקון שחן תחלה, ולא בריטון מה
 שכתוב בספרים: אמר ליה רבי הושע שאני
 משקון דלעילם לקבל טומאה, ומכל מקום
 לא תידין כלום. אף אני לא אמרתי כי
 – שי פרשמי כי מתבא דייק דחבריא
 סבר

האוכל אוכל ראשון לא ית ראשון. ודרוש הוא – שאין לו טומאה בגלוה, וכשיהיה בריב הטהרים יבית הטומאה אדם עד שהוא מטמא בגויה,
 וכל שאר טומאות מטמאות בגלוה, ויבית טומאת בית הטהרים. ולכך, גורת הכותב היא ואין למדן דהימיה. ורבי אליעזר חבד ליתא. אלא מצניו שהמאכל חמור מן
 האוכל – דאילו המאכל קיבל טומאה בכרזה אוכלין טמאין שנעשו בו. ואדם האוכל – אוכלין טמאין, אינו טמא אלא אם כן אבל חצי פרים. כדתנן בעירובין (פ"ב),
 חצי חצה לפסול את הגוייה. ולא שתי ביצים. מומאיה משיעוין לא גמרינן – דשיעורין מילתא באנפי נפשיה היא, ולא וישעור חומרא קולא. אלא אוכל במבציה בכרזה
 כל חצה בו הכותב: 'ומכל האוכל אשר יאכל' (פ"א). אוכל האוכל ביה אחת, וישעור חכמים. אף אית בהמה מחוקי יתור
 מביצה תרנגולת, ופסול גויה בחצי פרים – ויבית חזקן רבנן. ועוד לרברך – שאתה לומד מומאיה נעשית לעשות חמור מן האוכל, מה שאתה אומר: האוכל
 אוכל ראשון נעשה שני – יפה אתה אומר, אלא שני שני למח? אמר לו מצניו – שאוכל שני עושה את חברו שני. על ידי משקון – אם נעם אוכל שני באוכל שהמשקה
 טופח עליו – נעשו משקון תחלה, כדאמרינן אויל: כל הפוסל את התרומה – טמא משקון תחלה, חוץ המשקה ועשה האוכל שני. וכיון דאשכחן על ידי משקה
 דשני עושה שני בשום חומרא, כדאמרינן גויה אדם האוכל למדוי כותיה, דאכילה חמורא מטמא. ואמר לו – רבי אליעזר, אפילו משקון תחלה נמי בעית למיגדה
 להאי עושה שני הכיבי דמשקה נעשה ראשון. ורבי הושע לא יליף מן המשקה. ודחת חומרי דמשקין הוא שעלולין לקבל טומאה, אבל מן האוכל ליתן. חזין מן הפסול יום
 דאקלשטא טומאה מיניה. ואף על גב דפסיל תרומה, לא עבדי משקה ראשון. אף אני לא אמרתי – האוכל אוכל שלישי נעשה שני. אלא – באוכל על תרומה,
 כלומר, בחולין שנעשו על טהרת תרומה, וכדאמר רבי הושע בהדיא לעיל (ל"ג). וכיון דעל טהרת תרומה נעשו, עבדי לואכלן שני. מפני שהמדרתה על תרומה מומא
 היא אצל הקדש – כדאמרין גויה בחומי בקדש' (תנאה ת"ב). בגויה אוכלי תרומה מדרס לקדש. אלמא, אין שמירת תרומה חשיבא שמירה אצל הקדש. והא מדרסות לגבי
 תרומה מטמאין ואפילו בחולין, דהא טומאה דאורייתא היא, והאוכל תרומה נשמר הוא מן המדרס, ואפילו הכי לגבי קדש לא חשיבא שמירה, דהיישנין שמא ישהה עליון
 אשתי דהוה רבי שלישי ותרומה, לגבי קדש שספקין ליה בשני. הלכך האוכל שני לקדש. מצניו שני עשה שני על ידי משקון. ומקאמר רב בר רב זונה דאיתביה
 רבי אליעזר: חצי הושע: שלישי שני למח; ואמת אף אני לא אמרתי, כי שמוע מילה דאת דקתני במלמחה דרבי הושע 'בחולין שנעשו על טהרת תרומה'; ונתן לגבו,
 ויבית קאמר: באלו חולין שי שלישי – נבשע על טהרת תרומה, ועלה קאמר: אף אני לא אמרתי – דדוקא אמרתי, ולא רבואתי. דאי טעמא יודע למלחתי, ואמאי באינו
 חולין לא נעשה שני לקדש – בחולין שנעשו על טהרת תרומה, ומשום וטהרתה טומאה היא אצל הקדש, ועלעום שלישי בחולין שנעשו על טהרת הקדש איכא. מאי
 קא מויתיב ליה אלעזר: שלישי שני למח? הא אשמעינן רבי הושע טעמיה ועולא לעיל, דרבי הושע בחולין שנעשו על טהרת הקדש נמי אית ליה שלישי,
 סבר דהא דקתני במלמחה דרבי הושע 'בחולין שנעשו על טהרת תרומה' – טעמא הוא דהיבית למלחתי, דבחוילן וטהרת תרומה הוא דאמרין נעשה שני על קדש,
 משום דטהרתה טומאה היא אצל הקדש, אבל לא בחולין וטהרת הקדש. ועלעום אשמעינן דיש שלישי בנעשין על טהרת תרומה, וכל שכן בנעשין על טהרת הקדש.
 והאי 'ומדר' ליה' לא שבעי ליה, דאינו לא בשענה ולא בבירייתא מה שהשיבו לו, הוה, אלא רבה בר בר תנה שמיע ליה מרביה. אי נמי, סבירא ליה לעולא דהאי 'אף
 אני לא אמרתי' – לא הוה דברים מומאיה, דלרבי הושע בירייתא קאמר דנעשה גופו שני לקדש. וטעמא, משום וטהרת שניהם, בין נעשין על טהרת תרומה ובין בנעשין
 על טהרת הקדש. וטעמא, הוא אצל הקדש. והאי דקתני לעיל: בחולין שנעשו על טהרת תרומה, ורבואת אשמעינן, דאפילו הכי באינו אצל

סביר דאין שליש בחולין שנעשו על טהרת קדש, דהאי יא"ף אני לא אמרת' היינו האי דקנינו בבירייתא בסוף מילתיה דרבי ירושמי: בחולין שנעשו על טהרת תרומה, אבל בתולה לא פירש רבי ירושמי עד ששאלו רבי אלעזר, ואם איחא הדולין שנעשו על טהרת קדש יש בהן שליש, היה לו לפרש ולא מירר בהו, בדי שלא יא' טעמיה ולומר דאיירי בכל דהו שיש בו שליש, אלא דאין אן

בו שליש, ולכן לא הוצרך לפרש דאיירי בתרומה, ואף על גב דאיכא קדש בעצמו שיש בו שליש, סתמא דמלתא לאו בדידה איירי, דאין דרך לאכול קדש שנעשה מאי אדם בדולין מנמו. **אמוראי** ניהו דאוליבא דרבי יוחנן - לא רצה לפרש: האי דידיה הא דרביה. בתסמנא דהא דקאמר לעילא מאי אהדרו רבי אלעזר רבי ירושמי אהדרו - לא מסברא אמר כן, דאין זה הדבר תלוי בסברא, אלא בקבלה היתה בידו.

והשלש נאכל בניו הדמע - בלשון שני פירש בקונטרס, ונראה לו עיקר. דאיירי בחולין גירי, ומטמא ופוסל אפילו - היינו בתרומה, השלש נאכל - אמר לו רבי נחיר הדמע, ונגע בשני לטומאה, הוה היה שליש - מותר לאכול, אבל נגע בשני קודם שיערו בו תרומה - לא צריכא לאשמעינן, דאביתו נאכל חולין גירי וליה בתו שליש, ודייק על כרחיך, כיון תודי הדמע הוא - על טהרת תרומה בעי מביכילה, הוה חולין שנעשו על טהרת תרומה, ואי אמרת שליש ידרה פסול לעופיה לתרומה, ספינן לתאי לטומאה ורשיתן לאו הלא נפסל גופו על ידי כן, ואסור לטמא גופו יעד הוה יכול להקשות האיך אוכל תרומה, דקנינו: נאכל בניו הדמע ומשע: הנה לניו דהדמע דליכא כוית בו, הלכך לא בעי לאבלינהו בטוהרת תרומה, דהוה לו חולין גירי, וקשיא לפרש, הוה דהיה לו לפרש: מטמא ופוסל את התרומה, כיון דביירי בחולין ונעו, ומעיקרא יסלקא דעתיה דאיכא כוית בבדי אבילה פרי, בלאו מילתיה דעולא חיקשי ליה: היאך נאכליך הוא תרומה טמאה קאבילי ומפרש רבינו בעי בחולין גירי איירי, כדפירש בקונטרס. ו'מטמא' דקאמר - היינו פוסל, והשני פסול ואינו מטמא - כלומר, הוא פוסל, ולא עשה שליש בחולין גירי, והוה חולין שנעשו על טהרת תרומה, והוה חולין שנעשו על טהרת תרומה, ולכן איך בתו שליש, ואותו שליש יכול לערב בו נודי הדמע ולאכול. והשאת פריך, דהכי ספינא ליה מידי דפסול ליה לנופיה ואסור לטמא גופו כדפירש בקונטרסו משע: דליה בתו כוית בו, ואין צריך לשומרו על טהרת תרומה, כיון דאין דעתו לערב אלא מעט שלא יא' כוית בבדי אבילה פרי, וחולין גירי ניהו דאין בהן קוץ קיי ליה שליש אלא משום דהיי גמע שני, וא משום שאם היה דעתו לתת בהן תבלין של תרומה רחבה עד שיאח כוית בבדי אבילה פרי יאשר לשומרו על טהרת תרומה. ונראה דהך, ונראה לפרש כפירוש קנא, דאיירי בחולין שנעשו על טהרת תרומה ופוסל - את החולין שנעשו על טהרת תרומה דאיירי בהו, דיש בהו שליש, ושליש שבין פסול ונאכל שישנו אי אבילי על פסול תבלין, אף על גב דפירי שיעור אסור מן התורה, הא דפסול הוה דרבנן - לא התמירו, ומה הקושה, ומכל מקום היכי שירי לפסול גופי איה אמר בפרק קמא דיומא (טו.א): 'לא טמאנו בהם ונתנום בהם' - ממאן לטמאת הוהו מן התורה נראה, והמתנה לא ילפינן נופו, שרדי אפילו בתוים אמרין בפרק קמא דראש השנה (טו.א) דמותרים לינע שבין גבולה ולא דרשין מהווא קרא אלא דאם אבל אוכלין טמאין - דנפסל גופו מלאכול תרומה וטוהרת. וכן בפרק 'אמרו לו' (ברכות ז.א) אמר: הוהו הוה לעוברת לאכול פחות מכשיעור אוכלין טמאין מפני הסכנה, דמשע: דוקא פחות מכשיעור, מפני הסכנה דוקא - היינו נמי כשכאה לאכול בתר דכי תרומה וטוהרת. ובפרק שני דתרוהת, בתר האי דרבא, קני: הראשון הוה שבתרומה טמאין ומטמאין, הרביעי נאכל חולין גירי, והפסול וטמאה דקנינו הוא תרומה עצמה, הרביעי שלה יכול לערב בתבשיל של קדש גמור. והדר קני: הראשון והשני ושליש שבקדש טמאין ומטמאין, רביעי פוסל ולא מטמא, ויזק נאכל בניו דקדש - האי באב איירי בקדש גמור שנעשה על טהרת חטאת ועל טהרת פרה אדומה, כדאמר גבי אוכלי קדש מדרס לטמא, ואמר נמי במסכת הגנה (ת.ב) יזק חסיד שבהנהו הוה מסתתרו מדרס לחטאת, לכן קאמר דאף הרביעי פוסל, ובמישעי עצמו יכול לערב בו מנאכל קדש שחוא קדש גמור, אבל תרומה לחודה לא על על טהרת קדש - אף בה רביעי, דהיינו דקנינו דלא לטהרת חטאת - אלא בו זמני, כדאמר בסוף פרק קמא דפסחים (ט.א) דלא לשמשני שוה וליהני רביעי בתרומה ומשעי בקדש, ואין לתמוה על התרומה ועל הקדש, איך נאכלין כיון דטמאין הם. דמאחר דבתרומה עצמה אין בה רביעי ולא בקדש זמשי, ליכא אשויא, ולפירושי רבינו הם איירי באב דתרומה וטמאה גיריא, וקראי לו רביעי לפי שרצה לערב נודי הקדש, ושרודה מהוית רביעי, ובבא קדש איירי בקדש גיריא, ומישי נאכל בניו דקדש, וליהני רביעי בקדש וטמא נאכל בניו דקדש וטמא נאכל בניו דקדש, כדפירש בבבא דרשא. **הנה** לניו הדמע דליכא כוית בבדי אבילה פרי - לא כשבשיל שחוא סתם דין כן, דבפרק 'אלו שורין' (פסחים מו.א) משמע דאיכא בסתמא כוית בבדי אבילה פרי. נגי מקשה של חולין ושום ושמן של תרומה, דקאמר התם ובפרק שלשה מינין (נויר לו.א) הואיל וזו לוקה עליו בבדי בבדי אבילה פרי, אלא דבעי למישר דהבא איירי בבאי; ונזנא דליכא כוית בבדי אבילה פרי.

על טהרת הקדש לא - כלומר, ליה בתו שליש. **אמרי** אביתו קאמר - כלומר, אפילו בתו יאכא שליש, והא **אני לא אמרתי קאמר** - ורבה בר בר תנה אמרה לוך אהדרה רבי אלעזר רבי ירושמי משעמה דרבי יוחנן, וקשיא דרבי יוחנן דארבי יוחנן **אמוראי** גימור - רבה בר בר תנה רבי אסי, דליה לרבי אסי האי **יאף אני לא אמרתי**, אלא בתרמייהו אית ליה לרבי ירושמי דנעשה גופו שני קדש בחולין שנעשו על כו' - כדפירשית, בדשליש של חולין אלו קאמר: הא שליש לתרומה הוה, ובין דשליש הוא - פסול מיקרי, ונוד דמצי למנגע בתרומה, מיכל מידא לא מצי אבילי, לא שני הוה ולא שליש הוה - יאף אני לא אמרתי, אלא דהא קאמר רבי ירושמי המאכל חמור מן האוכל, ורין מן השני או שליש ולענין קדש. **קא משמע לן** - דשליש מידא הוה, וכי נלגיעה הוא דקאמר, בגון האוכל אוכל ראשון, דאי הוה משותף ליה ראשון - הוה גמעו שני, אבל האוכל אוכל שליש, דכי עבדת ליה שליש שני בגיניה, לענין אבילה מרד דאסור, ומדויקא ודייקין מלתייה, דאמר: אי שני לתרומה, אבל שליש הוה, הראשון שבוהולין טמא ומטמא - תרומה, דעביד ליה שני לפסול את השליש, והשני - שבוהולין, פוסל - את התרומה, ואינו נפסל, דשליש התרומה לא עביד רביעי, הפסול שליש התרומה לא מיקרי טמא אלא פסול, והשליש - של חולין, נאכל בניו דהדמע - בתבשיל שתרומה מעורבת בו, כגון שליש הוה, אם מקשה של חולין הוא - מותר לתת לחובו הבלין של תרומה ושום ושמן דתרומה לאוכלו, ומדקתני בו שליש - שמוע מינה

טומאה היא אצל הקדש. אמר רבי יורא אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן אמר רבי ינאי: האוכל שליש של חולין שנעשו על טהרת הקדש - נעשה גופו שני קדש. איתוביה רבי יורא לרבי אסי: שליש - שני קדש ואין שני לתרומה, בחולין שנעשו על טהרת תרומה; על טהרת תרומה אין, על טהרת הקדש לא! אמר ליה: לא מפייעא קאמר. והא יאף אני לא אמרתי אלא פירושה קאמר! - אמוראי ניהו, ואוליבא דרבי יוחנן, אמר עולא: האוכל שליש של חולין שנעשו על טהרת תרומה - נפסל גופו מלאכול בתרומה. מאי קא משמע לן? תנינא: שליש - שני קדש ואין שני לתרומה, בחולין שנעשו על טהרת תרומה; שני הוא דלא הוה, הא שליש הוה! - אי מהתיה, הוה אמיתא: לא שני הוה ולא שליש הוה, ואיירי דאמר שני בקדש - אמר נמי אין שני בתרומה, קא משמע לן. איתוביה רב תמנא לעולא: הראשון שבוהולין - טמא ומטמא, והשני - פוסל ואינו נפסל, והשליש - נאכל בניו דקדש, ואי אמרת נפסל גופו מלאכול בתרומה, ספינן ליה מידי דפסול ליה לנופיה? אמר ליה: הנה לניו הדמע, דליכא

בחולין שנעשו על טהרת תרומה קאמר, וקנינו נאכל בניו דהדמע, ואי נפסל גופו מלאכול בתרומה ספינן - להאי כון מידי דפסול לגופו, והדר אביל בהדיה תרומה, כגון תנן תבלין? הנה לניו הדמע - ולא איכפת לן אי אביל תבלי תרומה בפסול הנוה.

דליכא

1 דליבא כוית כבדי אבילת פרס - דרובו אובל תרומה בטומאת הגוף לא הוי
2 אלא כבויה. ואין שום אבילה כשעור מצטרפת. בין כוית דכל איסורין ובין
3 כבוותא ליום הכפרים, אם שהה מתחלת אבילת השעור ועד סופה יוחר מנדי
4 אבילת פרס. כפיך נגחה תורה שיעור השחיית אבילה בבית המנוגע, שהקפידה
5 תורה בטהרה בו שיעור אבילה לטמא

6 בגדים, ואותה אבילה נשתערה בחצי ככר
7 של עירוב, והיא ארבע ביצים. ונבידו הימע
8 תבלי תרומה מעושין, וכי אביל מן המזקה
9 פרס - און אכל מן התבלין כוית עד דאכל
10 מן המזקה טפי מאבילת פרס. ובטפי לא
11 מצטרף כוית, ואין כאן אבילת תרומה
12 בטומאה. אבל ראשון שעני אין נאכל בידו
13 הדמע. ואפילו בחולין מדוני שני. ועוד, דשני
14 פסיל ליה לתרומה דפתיבא ביה. כך
15 שמעתי. וקשיא לי: מכל מקום, היכי ספינן
16 ליה מדי דפסיל לגופיה לתרומה? ודב
17 מוחר הוא למפלסול את גופה, דאמרין בפרק
18 שמיני דימא (פ.ב.) "אל תמנאו בהם
19 ונתמנתם בס' - מכאן דאומרת גייה
20 דאורייתא: אפילו אכלו דאמר דרבנן -
21 איסורא מיזא איכא ועוד. לישנא דהלכות
22 דפרוך: "ספינן ליה מדי דפסיל ליה לגופיה",
23 שמינע דלא מתביל תרומה פרך. אלא
24 מרספינן ליה שליש של חולין ונראה לי,
25 דבחולין גיריזא קאי רישא דהמתניתין.
26 הראשון שבחולין כוית. והשלישי נאכל,
27 אפילו הוא ניד דהמע ונגע בשני לטומאה.
28 והוה ליה שליש - מותר לאוכלו. והא
29 רבא. כיון גודי דהמע הוא - על כרחך
30 שנעשה על טהרת תרומה בני למילכיה.

31 והוה ליה חולין שנעשה על טהרת תרומה. ואי אמרת שליש ידוהו פסיל גופא
32 לתרומה. ספינן ליה להאי כון מדי דפסיל לגופיה, והאי למילכיה תרומה אבתייה?
33 תצ לנודי הדמע דליבא כוית כבדי אבילת פרס. הלכך און חולין שנעשה על
34 טהרת תרומה הוא, דאמאי קרית ליה בטרת תרומה - משום תבלין דפתיב ביה,
35 דגוהו לית בהו כוית תרומה כבדי אבילת פרס דמקפה. הלכך לא בעי למילכיהו
36 בטרת תרומה, והוה ליה חולין גרידי. **אסור לאכול** - בחתומה. **ומותר ליעג** -
37 והיני נמי כדעולא. אלא ועולא איירי בשליש החולין שנעשה על טהרת תרומה,
38 רבי (וחתן) ויתתן איירי בשליש החתומה עצמה. **הני מילי** - דאמרין: נפסל
39 מלאכול. דשמענ: אבל מותר ליעג - היבא דשליש שאכל הוה חולין, אבל
40 תרומה לא. ואי מדרבי כו'. אלא אכל בקדש - אלא אם כן היה שליש של קדש
41 מקדש. והוא שליש בעדי קדש - מעלה היא דרבנן, דאן גבי מעלות
42 ד'חומר בקדש' קתני להו (נגיגה כ.ב.) בחמש מעלות אחרונות, דאמרין התם (שם)
43 (א.ב.) לית להו דרבנן דאומרת דאורייתא, וכל וקתני נטו - כפיירם - לאו
44 מכאן דהוה דתקן. ואף על גב דמיתנין להו וקל וחומר ממחוס כפיירם - לאו
45 קל וחומר דאורייתא הוא. דהא משליש דתרומה הוא דמיתנין, והיא נופא לא
46 כתבא בחייה אבסכתא בעלמא הוא. תוע, דהא ובי מעלות גניאי. וקל וחומר
47 דכוותיה דאמרין וסבכתא טוטה פסיל **כסע** (כטב.) דאמרין קל וחומר מנוכיל
48 דבא מתנת טבול יום דעבדי רביעי בקדש, והא נופא לא כתבא בתנא, ולא קל
49 וחומר אתי. **קדש מקדש** - קדש גמור שקדש גופו, כגון בשר קדשות חלות
50 התודה ששטח חובו עליהם, ומנחת שקדשו בכלי. אבל שליש של קדש
51 המקדש בקדשות פרס - לא, והכי מפרש בבירייתא דמסכת טהרות בפרק קמא.
52 ובין דכל עשיר בה - לא, פסיל לגברא. וקא טקא דגברא, ולכי שכן חולין
53 שנעשה על טהרת תרומה. **והא לאו קדש מקדש הוא** - וקפסיל ליה לגברא,
54 ואפילו בני נוע עבדי ליהו **טומאה היא אצל הקדש** - ושליש ידויה מספקין
55 ליה בשני לבני קדש, ומושם הוא פסיל לגברא. **מדרס לפישרן** - דרין קל אצל
56 פרושין כמדורס הוב, דטמא אדם, והני נמי טמנו לודו מדרבנן. **פירושן** - אוכלי
57 חולין טהרה.

1 **אבל** תרומה בגניעה נמי אסור - אף על גב דאין עושה רביעי, והא אמנא דאסור ליגע,
2 דגורנין שלא בא לאכול. **הואכלי** שליש של חולין שנעשה על טהרת הקדש
3 טהור לאכול בקדש - כמו שאינו עושה רביעי. והא דקט אובל לא קט מגנע, שאינו
4 עושה רביעי אם נגע בקדש - רבותא נמי, דהואכלי חומר מנוגע. והא אובל את שליש
5 דהוה שני לקדש. ואם תדע: **ואם תרומה**, וכן דאובלו הוי טהור אפילו לאכול
6 בקדש, וגם אם נגע בקדש אינו עושה רביעי
7 תראה, דנקא מינה לכי אתו ודתנן (ג.ר.א)
8 פברק קמא: **השרין טמנוט שלישא**
9 ופוסל אחד בקדש. באיזה קדש אמרו - בקדש
10 מקדש, כמו חלות תודה ורקיקי שני ששטח
11 עליון חובת התמנחת ורקיקי שני בכלל, אבל חלות
12 תודה, ורקיקי שני שלא ששטח עליהם חובת,
13 ומנחתו אלא קדש בכלי - אינן לא בקדש ולא
14 בחולין, אלא הרי הן כתרומה, השרין טמנא
15 דבן שנים ופוסל אחד. והשתא לענין לאו שכן
16 שליש, דשוכן אין שוחטין עליהם חובה, ואין
17 מקדשין ומנחתו בכלי, דהו לא חוה לקדשת
18 הנוף, ואם תאמר, רבי יצחק כמאן? לא כרבי
19 אליעזר ולא כרבי יהושע ולדבא בר רב זונה,
20 לכי דהושע אין בון שליש כלל, ולעולא, הא
21 דאמרין ביה יהושע: שליש שליש - קדש - הינו
22 אף לתרומה שנעשה על טהרת הקדש, אי כרבי
23 רבי אליעזר - הא אמר שליש שלישו תראה
24 לי, דקסבר רבי יצחק דרבי אליעזר ורבי יהושע
25 לא איירו אלא בשליש של חולין שנעשה על
26 טהרת תרומה, שטהרתה טומאה היא אצל
27 הקדש, אבל אוכלין שליש של חולין שנעשה
28 על טהרת הקדש - טהור לאכול בקדש. ואם
29 תאמר: תשקח מתניתין דטהרות לכי יצחק
30 דקתני: שליש שבתרומה פוסל, ופישרין לעיל דאידיד בגעשה על טהרת הקדש? וש

31 **לומר**, דמסקינן: תנאי היא.
32 **אין** לך רבי כו' אלא קדש מלבד - כמו שפירש בקנורס דרביעי בקדש מעלה
33 דרבנן היא. ומקנינא לה בחמש מעלות אחרונות בחומר בקדש, דאמר התם לית ליה
34 דררא דטומאה דאורייתא - אין נראה, דהא חשיב נמי בחמש מעלות אחרונות כלי
35 מעטפה נמי שבחבולו לקדש, ויצחק וי דאורייתא, לרבי יוחנן דסוק פרק קמא פסחוס
36 (ש.ס.) ואפילו רבי יצחק בר אבא דרפלי עליה דרבי יוחנן, שייחך דרבנן הוא - אלא ארז
37 מוקף ליה כרבי עקיבא, ורבי עקיבא ביבירא ליה שליש בחולין דאורייתא, ואם כן רביעי
38 בקדש נמי דאורייתא, קדרי כאן 'וחבשה' אשרי נגע בכל טמא לא אכל', והא דקדרי לרביעי
39 דרבנן פוסל כ'שעוה' (כ.ד.כ.) מעלה בעלמא - לאו משום דהוי מדרבנן, דהא הביא
40 בפרתו אבילת בקדש ליה נמי התם מעלה, אף על גב דהוי דאורייתא, כדרבישן
41 ביה'ערלי' (יבמות ע.ד.), וקאמר נמי התם ד'הבשר' לרבות עצים ולבנה הוי מעלה,
42 ולקמן (חולין י.א.) מוכיח מינה דחובת הקדש דאורייתא. והא דאמר בריק
43 (כ'ל הפסולות) (א.א.) מוכיח (לד') בית שמיאי, ובדס להא, גבי 'הבשר' לרבות עצים ולבנה
44 לפסולת בעלמא - לאו מפואל בעלמא דרבנן, אלא למינר דלא למקלוד לא יאכל'
45 דרבה ליה, אלא לפסל מהקדבה קאמר. דמקט טומאה, ולעולם מפואל דאורייתא. והא
46 דאמר בפרק 'וחומר בקדש' (נגיגה כ.א.) דמקט אחרונות ליה לוד דררא דטומאה
47 דאורייתא, ורבי נחמאל לאו גרס 'ואפילו רסנין דאורייתא' - אלא פירוש,
48 דכהאי גוונא בחולין ליבא דררא דטומאה דאורייתא, דרוחוק הוא מטומאה, ומה שמדקדק
49 בקנורס בפסחוס, ולא משבח רביעי בקדש למאן דאמר טומאת משה? ובישק? וכל
50 לאו דאורייתא, ואין אוכל טמנא אוכל, דהאק יוכל לבא לדיד רביעי? שרף כלי, ובכל
51 אוכל, ואוכל משהק - דרין אין כאן אלא שלשה, ואין כאן קשיא. ומבשחת ליה שפיר על
52 ידי עצים ולבנה, ואף על גב דריש לקיש מיבעי ליה לקמן אי מהני חובת הקדש למינר
53 דבן ראשון ועני, והוא אמרור דאמר בפסחוס דאין אוכל טמנא אוכל בר דמנין בו
54 אשן ורשן, ושיש לקיש מן אובל טמנא אוכל. **בחולין** שנעשה על טהרת תרומה
55 ואמאי הוה לאו קדש מקדש הוא - נראה לי, דהאי מקשה בר טעמא הוא דהואכל
56 שליש שני הוי, משום דכיון דלא נודר לישורמו ליעג בשני - איבא לספקינן נמי
57 דלמא נגע בראשון, וסבר כעולא, דבעשה על טהרת הקדש נמי שליש שני מדיא טעמא,
58 ודלית ליה דטהרתה של תרומה טומאה היא אצל קדש, אלא שמירת תרומה חשיבא לשמירה אצל קדש, ורבי יצחק משני, וקאק פשיטתו געשה על טהרת תרומה הוי אוכלו שני,
59 דטהרתה טומאה היא אצל הקדש, אבל שליש געשה על טהרת הקדש - הוי אוכלו טהור לאכול בקדש, כמו שאינו עושה רביעי. ולדידה תרומה טהורה נמי מטמאה קדש, ולחבי
60 קאמר: 'מנא תימרא', דמנאי דרשילי שני אין להזכיב לפי סבת המקשה. ומייתי מבגדי אוכלי תרומה מדרס לאוכלי קדש, ואין נראה לו לחלק בין מדרסות לפירי, ורבא מדי שני
61 לחלק, ולא חיישין פרישן נגע במדרס. נראה לי.

1 **לרבי: האוכל שליש של תרומה עצמה** - אסור לאכול
2 **ומותר ליעג**, ואימתיך דיעולא ואימתיך דרבי יוחנן,
3 **דאי מקדעולא, תהו אמנא: הני מילי בחולין שנעשו**
4 **על טהרת תרומה, אבל תרומה - בגניעה נמי אסור,**
5 **אימתיך דרבי יוחנן, ואי מדרבי יוחנן, תהו אמנא:**
6 **הני מילי תרומה, אבל חולין - באבילה נמי שני,**
7 **צריכי, ותיב רב יצחק בר שמואל בר מרמא קמיה**
8 **דרבנן, ויתבי וקאמרו: תרומה, האוכל שליש של חולין**
9 **שנעשו על טהרת הקדש - טהור לאכול בקדש,**
10 **שאין לך דבר שעושה רביעי בקדש אלא קדש**
11 **מקדש בלבד. מתיב רמי בר חמא: שליש -**
12 **שני לקדש ואין שני לתרומה, בחולין שנעשו על**
13 **טהרת תרומה, אמאי? הא לאו קדש מקדש**
14 **הוא! אמר ליה: תנח לתרומה, שיהררתה טומאה**
15 **היא אצל הקדש. וקמא תימרא? דתנין: כבדי**
16 **עם הארץ מדרס, לפרושין, בגי פרושין מדרס**
17 **לאוכלי תרומה, בגדי אוכלי תרומה מדרס מקדש,**
18 **אמר רבא: מדרסות קאמרת? שאני מדרסות,**
19 **שמי**

שמי

שמא תשב עליון מדרס מדרס לפרשין צריך נמי היא טעמא, דעם הארץ אינו עומד מדרס ולא מטמא בהיסט. כדכתיב בהדיא במסכת טהרות בפרק שביעי (משנה א) הגביש שנכנסו לבית - אינו טמא אלא מקום רגלי הגביש. ומה דם שמתאבד אובלין ומקצתו וכלי חרס פתוחים. אבל לא המסכות והמשכות וכלי חרס המוקצין בנידן פתיל, ואינו עומד עליו ולא אטמא

1 — וכל טמא. משמע בהדיא דעם הארץ אינו
 2 עשה משכב ומשכב ואינו מטמא בהיסט. 7
 3 (ובידידות) ובידידות (נטיס א.ס.) נמי פריך 8
 4 גבי מוקץ גמיר. וליתיש שמתא תהיטניו אשתו 9
 5 נדחו משמע הדוא עצמו אין מטמא בהיסט. 10
 6 וצריך ליתן טעם. דמאי שנוא לרעין צינורא שלו 11
 7 עשאוהו כעם. משמיעוהו מטמא. כדבמשמע 12
 8 בפרק 'בנות ברוכים' (נדה לג.ג) בפרק 'מותר 13
 9 בקדושה' (הינה גא.) ולענין מדרס הידיט לא 14
 10 לעשות כובי וטוא, דטעמא שנוא מדרס צריך 15
 11 גמירות על הצינורא אלא כי כוב וצינור 16
 12 יכולין לעמוד בהם. וביעורא שלו אפשר ליהודי. 17
 18 אבל חומרא יתירה כגון משכב ומשכב בהיסט 19
 20 לא רבו זכימים לחומרי. ובפרק 'בנות ברוכים' 21
 22 (נדה לג.ג) ש' ר' לרואיך וזהו. ולא כאן. 22
ואם אמר הפירשה יתחבד רביעית קדש נאמן 23
 24 דקדש תמורה בהו ידו ולמה? דעל ידי ברידה. 23
 25 שיאמר: רביעית שאני עתיד להפריש ידא קדש'. 24
התמטא תרומה לקדש - ואם התמטא שאני 25
 26 כח ששמרה על טהרת קדש. וממה? 26
 27 נפשך. רבא דהתמטאית ליה אקדש - מהמזין נמי 27
 28 אתרומתו ויש לומר, דסלקא דעתך: כיון 28
 29 דתרומת חברי נמי מטמא קדש. משום טהרתה 29
 30 טומאה אובלין קדש - ולא רבא לומר: 30
 31 לעם הארץ משום שלא ידעו בהו במה לעצמו. 31
 32 אי נמי פריך. דהוה ליה ליחמש שבאן נתן קדש 32
 33 בחבית אחת שנתן בה תרומה. 33
שחיטתא מותרת ולא דם - וטעמא. משום 34
 35 דמותרת בשב באבילה. וכן פירש 35
 36 בקינותס. 36
דם המת אינו מבישר - פירש בקינותס: בממה 37
 38 שמתה מפליה. ובסמוך נמי גבי דם מנפחו 38
 39 אינו מבישר. פירש כמו קדש דם מת בהמה. 39
 40 לקשיא לרבינו תם. דאם כן הוה ליה למישר דם 40
 41 מיתה? דם מנפחת? וכו'. דגבי אדם נתן 41
 42 במסכת מבישרין (פרק א' משנה א) והכי איתא 42
 43 התם: אף מנפחתא מבישרין, וכו'. ורזקו שנתן 43
 44 רזקו ומימר רגליו ורביעית דם מת המת דם גמדה 44
 45 כו', רבי שמעון מומר: דם המת אינו מבישר. ועוד. 45
 46 דדם מנפחה של בהמה אפילו רבנן מוחו דלא 46
 47 מבישר. דאמר בפרק 'חבית' (שבת קמ"ג.) דם 47
 48 אם טמא אכל אשתו שלא לרעין. שכן דם מנפחת 48
 49 טמא, יטמא חלב בהמה שלא לרעין. שם 49
 50 מנפחת טהרה ומסתמא כרבנן אתי, דלא מסתבר 50
 51 לאוקומי כרבי שמעון ולא כרבנן. ועוד. דאי שייך 51
 52 דם חללים בבמהו. מאי שנוא בני אדם אמר? 52
 53 לי קטלה בולח מה לי קטלה פלגא? דם מנפחתו 53
 54 מבישר. שנוא בני בהמה דלא אמרינן? ועוד. 54
 55 דרובי הדיובים' (חולין ק"ב.א.) אהרן שותן. ישראל בנפחה וניו בטורחה - צריכי מחשבה (בה) ודבשר למסוק אתר. אבאי לא מבישר מינעם דם חללים? פירוה. שכן בקינותס שם ולא

שמא תשב - שמא יטמא. ואף על גב דאובלין תרומה מותרת בה שפיר, מיהו
 2 לגבי קדש לא הויא שמירה. וחישינן. הויאל תוטמאה מניה. היא. **אבל פביר** -
 3 דאין טומאה מצויה. הויא שמירת תרומה שמירה לקדש למאי דנמתיא, דאם כן,
 4 תרומה טהורה נמי יטמא דבמטמא קדש. **אם אמר הפירשה יתחבד כ"ו** -
 5 כ'בומר בקדש' (תמנה כ"ב.) תנן; הידידה
 6 נאמנן עמי הארץ על טהרת יין לנסכים, אם
 7 אמרו טהורין הן. הימננהו רבנן כ"ו שלא
 8 ידא כל פחד הוולך ובונה במה לעצמו
 9 ושוקף עבר אדומה לעצמו. אבל על
 10 התרומה אין נאמנן אלא בשעת הגיתות
 11 והידיים. עברו הגיתות הידיים והביאו לו
 12 חבית של יין תרומה - הרי זה לא יקבל
 13 הימנו. ואם אמר לו הפירשה ליתן חבית זו
 14 רביעית לנסכים - נאמן על כולם. ומקבלם
 15 כהן ושותה. כ'ביחורין' ש. שגדוהם בכלי
 16 אחד ומידי. כ'במטא שבעת חולין' - בארמון
 17 לעיל (חולין ל"ד.) עבדיד להו תחלה.
 18 והשלישי - שבחולין. בחולין שנשנו כ"ו -
 19 כלומר, באלו חולין אמרו - כ'בשעת על
 20 טהרת הקדש. וקתינ עבדיד רביעי בקדש!
 21 הרי הן בחולין - ואין כאן לכלל שלישי.
 22 הרי הן בתרומה? - כדפירשנו. וכל שנים
 23 ולפסול אחד. כלומר, הארשון והשני טמא
 24 בהן, והשלישי פסול, ואינו טמא לעשות
 25 רביעי אפלוו. בקדש. ויבין דאשמעין
 26 בידידהו דלא שייך בהו רביעי - ולא טא
 27 מקייר שלישי ידידו? רבינו. אלא 'פסול',
 28 ולא עבדי רביעי בקדש. והאי תנא סבירא
 29 אלא כרבי יצחק. ותנא מנפחתין קמיתא
 30 פליגי עליה. ברכתג: ופסול אובלי קדש.
 31 שחיטה מבשרת - ואם היא הבשר לטומאה
 32 דמשייא ליה אובלא. ולא ברם - ונפקא
 33 מנה. דאילו נפל דם שחיטה על הוורעים -
 34 לא הוכשרה. ולא מקייר דם שחיטה שנקת.
 35 אף בשחיטה - היכא דליכא דם. ולעולם
 36 כי איכא דם נמי מבשרת את הוורעים. דם
 37 המת - בהמה שמתה מפליה. דם חללים
 38 - שנהרגה. ולקמייה מפליה טעמא.
 39 לשמעין דם שחיטה דלא מבשר - ואף
 40 על גב דאיתקוש למים, דכתיב: 'על הארץ
 41 תשפכנו כמים' ודברים כ"ו. סלקא דעתך
 42 אמינא - דם המת ערוך, דהוי כרם
 43 חללים, דמה לי קטלה אהו בולח. אבל
 44 דם שחיטה לא מקייר חילו אלא זבת.
 45 מנפתי - לשון (תהלים צ"א) 'כל תהון
 46 באבן רגלך', כלומר דם מתה בהמה. איני
 47 מבשרת - דלא מקייר משקא אלא דם
 48 חללים, דכתיב 'שחיטה'. ופסולי המוקצין
 49 - לאחר שנפדו, מה מיס מותרים בהנאה
 50 אף דם פסולי המוקצין מותרים
 51 בהנאה. והאי קרא בפסולי המוקצין
 52 דם חללים ליה בספרי.

שמא תשב עליהן אשתו נדה, אבל פביר לא אמרינן.
 1 **ורבי יצחק פביר נמי אמר. מתיב רבי ורביה מדיפתיה:**
 2 **ומי אמרינן בפביר? והתנן: אם אמר 'הפירשה יתחבד'**
 3 **רביעית קדש' - נאמן, ולא קא מטמא ליה תרומה**
 4 **לקדש? ואי אמרת: טהרתה טומאה היא אצל הקדש,**
 5 **תטמא תרומה לקדש? אמר ליה: טומאה בחבירין**
 6 **אקמרת? טומאה בחבירין שני, כגמו דמיתין אקדש**
 7 **- מיתין נמי אתרומה. מתיב רב תנן: ורביה**
 8 **שבחולין מטמא משקא חולין ופסול אובלי תרומה,**
 9 **והשלישי מטמא משקא קדש ופסול אובלי קדש,**
 10 **בחולין שנשנו על טהרת הקדש? - תנאי היא.**
 11 **דתינאי: חולין שנשנו על טהרת קדש - הרי הן**
 12 **בחולין; רבי אלעזר ברבי צדוק אומר: הרי הן**
 13 **כתרומה, למכא שנים ולפסול אחר. "רבי שמעון**
 14 **אומר: הוכישרו בשחיטה". אמר רב אסי, אומר**
 15 **היה רבי שמעון: שחיטתו מכשרת, ולא דם. לימא**
 16 **מכשיר ליה, רבי שמעון אומר: הוכישרו בשחיטה;**
 17 **מאי לאו בשחיטה ולא בדם? - לא, אף בשחיטה.**
 18 **תא שמע, אמר להן רבי שמעון: וכו' הדים**
 19 **מכשרין ונהלא שחיטה מכשרת? - הכי קאמר רבי:**
 20 **וכי דם בלדך מכשר? אף שחיטה נמי מכשרת.**
 21 **תא שמע, רבי שמעון אומר: דם המת אינו**
 22 **מכשר; מאי לאו הא דם שחיטה מכשר? - לא,**
 23 **הא דם חללים מכשר. אבל דם שחיטה מאי,**
 24 **לא מכשר? לישמעין דם שחיטה וכל שכן דם**
 25 **המת? - דם המת איצטריכא ליה, סלקא דעתך**
 26 **אמינא: מה לי קטליה אהו מה לי קטליה מלאך**
 27 **דם מנפחתו אינו מכשר; מאי לאו הא דם שחיטה**
 28 **מכשר? - לא, הא דם חללים מכשר. אבל דם**
 29 **שחיטה מאי, דם מכשר? אף שחיטה נמי מכשרת**
 30 **וכל שכן דם מנפחת? - דם מנפחת איצטריכא**
 31 **ליה, סלקא דעתך אמינא: מה לי קטליה בוקה**
 32 **מה לי קטליה פלגא. ומאי שנא דם חללים**
 33 **מכשר? דכתיב: "דם חללים ישתה", דם שחיטה**
 34 **נמי מתיב: "על הארץ תשפכנו כמים" -! - הווא**
 35 **למישרי דמן דפסולי המוקצין בהנאה הוא דתנאי;**
 36 **מכא**

הואל
 1 ובפרק
 2 שחיטה. ובפרק
 3 דם חללים? פירוה. שכן בקינותס שם ולא
 4 מיקיר דם חלל אלא על ידי גיסטרא ומצוא. כדבפרק בסוטה מ"ב.א. 'לחת אותה על חללי צוארי רשעים' ויחוקקל כא. ואין נראה, דלא רצו בית השחיטה הוא יאקיר צואר כדמשמע
 5 בפרק קמא (חולין ט"ב.) לכך נראה לרבינו תם. דכתיב שמתא אריי באדם ושייך ביה דם חללים. ולא בהמה. **לשמעין** דם השחיטה וכל שכן דם המת - ואם אמר: ומאי לא שבק
 6 דמה נתן לו אצל וכו' אף מותר קראי פריך לרבנן. דם המת - מ'תשפכנו כמים' וכן קשה בסמוך גבי דם מנפחתו ויש לומר: סלקא דעתך דאפילו לרבנן,
 7 אי לא ענין על שחיטה ומשפכנו כמים' דם המת ודלא חללים דקא מבשר. דהיינו שנדרגו ולא מה מנפחת. דלא אמרינן: מה לי קטלה אהו מה לי קטלה מלאך אהו, ומת, אלא כן בו
 8 אלא חיידו. דלא מצינו דם מבשר אלא דם חללים. אבל השתא דדם שחיטה מבשר - לא הוי חרוש מאי ומבשר דם חללים. ואמרינן: מה לי קטלה כו' וכן בסמוך. **למישרי** דמן
 9 הפסולי המוקצין - ולרבי אבהו רבא פריך כל שעה. (מסכת פסחים ב.) דלא אובלי משמע על אהוא. איצטריך למישרי כל דם. והכא נקט פסולי המוקצין - משום חזקתו ופליגי
 10 עליה אמר רבי אובלי לא מטמא ליה איסור בנאה. ודחה מיס מ'תשפכנו כמים' דקא רצו בהמה דלא בעי כוסי. כדאמרינן בריש חולין (ד"א.) ואומר רבינו יצחק. אף
 11 על גב דאי הקיש למתחז - לא מסתבר ליה לרבי שמעון מ'תשפכנו כמים' אלא לענין שפיכה. דלא יקבלו אהו אלא הכשר לא שייך מידי לשפיכה.
 12 סלקא

חולין. פרק שני - השוחט דף לו עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזלץ)

תוספות

1 **סֵלֶקָא** דעתך אמאי האיל ואסירי בגיזה ועובדה בו - תמוה את גיזה עצמה שריא
 2 כשעבר וגזר. ר' יוחנן: ולא תגזר אפטר. בחנות פפר' (לחוקק בהמה" בכורות)
 3 (הבא). שער בכור בעל זמם ששער ודיוחו בחלון ואחר כך שחמה. קעבאי בן מללאל
 4 מתיר. ובתלש נמי פליגי. כדמוכח בפרק פירקין (בבא). ואפילו רבנן דאסירי. מפרש
 5 החכם בגמרא. גזירה משום דלמנא אתי. ר' יוחנן: ר' יוחנן: ר' יוחנן: ר' יוחנן: ר' יוחנן:
 6 אבל מדאורייתא שרי. אם כן, אפילו דם שינא
 7 מחיים קודם שחיתת הרוב למה אסירי ובל שכן
 8 אתר שחיטה, דאו שרי אפילו לגז. כדמשמע
 9 פפרק שני דבבבורות (טו"ב). וש' לומר: ר' יוחנן: ר' יוחנן: ר' יוחנן: ר' יוחנן: ר' יוחנן:
 10 דעתך למישר דם משום דרשיקו: "בשר" - ולא
 11 חלב. ואת הדין דהוה דרשיקו: ולא דם. ולא נמי
 12 לגז. וש' שריא. גזירה מוחבני' נפקא. דמשמע
 13 חובל ולא תגז, אבל כאן - "ואכלת בשר"
 14 כתיב. משמע: בשר - וגז אכלת דם. ולאסור אף
 15 בהנאה אתא. אף על גב דאין הדרשה מיישבת
 16 על דם בכור על חלב וש'רי אבדיל. ככל מקום
 17 דם נמי בר אבילה הוא. ולא דם מייחי הבא
 18 "בשר" ולא חלב - רישא דמיתלת נקטי. אי נמי,
 19 חובל פרישה: דהוה דאיל ואסירי בגיזה ועובדה,
 20 ואפילו לעצן מלקות. כמו קודם שבבבורות. כדמתן
 21 (בבבורות טו"ב). הגזוז והשעבר - סופא ת
 22 דארבעים. וכיון דהתמיצה תורה כל כך, ראי
 23 לדרוש שם: בשר ולא דם. וכן משמע פפרק קמא
 24 דבבורות (ג). ולאסור חלב אתא קרא. ולא
 25 לאסור לחלב. דבעי למקוד מניה דחלב ולחין
 26 שרי, כדמטריק לאסור לזב פבבולו דמקדשיק
 27 מ'בשר" ולא חלב. **ורם** חללים ישתה פרט
 28 לדם קילוח - פירש גונפרס, דידם חללים
 29 משמע שהיא נגישה חלל ממנו, דם קילוח אף
 30 נגזש יצאה בו. אלא משיפה מיתרסת ואילך,
 31 שהוא אתר הקילוח וקשה: דבכריות (בבא).
 32 משמע דלמנא דאמר משיפה מיתרסת ואילך
 33 לא אתא למעשה דם הקילוח ודכי איתא חכם
 34 פפרק "דם שחיטה" (שם) איתור: דם
 35 הקוד שדשמה יצאה בו ר' יוחנן אמר: כל זמן
 36 שנקלח ר'יש לקיש אמר: משדשמה מיתרסת
 37 ואילך. מיתביב: איתור דם הקוד שדשמה יצאה
 38 בו - כל זמן שמקלח, יצא דם התמיצה מפני
 39 שהוא שותת. נמי לא אפילו ראשון ואתרוז
 40 לא. למעטי טיפה דמיתרסת. ואי לרש לקיש
 41 למעטי דם קילוח קאתי, לעולם לקיש
 42 ברייתא אלא לבולי לעמא דם קילוח נשמה
 43 יצאה בו. דם הקוד. בתחלה יצא שחור ואור
 44 יך יצא ארום, חלב בלא קילוח. ור' יוחנן דמקלח
 45 ואתר הקילוח מתמעט שותת ור' יוחנן סבמור.
 46 ר'כל זמן שמקלח דקאמר ר' יוחנן - היצא
 47 אמצעה ולרש לקיש דם שדשמה יצאה
 48 על ממשלה דמיתרסת ומתחיל לתאמר, אף
 49 גב שעדיין אינו מקלח. והשתא פריך לרש
 50 לקיש מבייתא דקתני: יצא דם התמיצה מפני
 51 שהוא שותת, ודבא נמי שותתו מושגי: לא,
 52

1 **הואיל ואסירי בגיזה ועובדה** - דכתיב ודברים יכו: "וחובת" - ולא גזיה, "בשר"
 2 - ולא חלב, בפרק שני דבבורות (טו"ב). **פ'ים לדם קילוח** - שמקין את הבמה,
 3 בתחלה ודם שותת טיפה אחת או שתיים. ואחר כך הוא מקלח. ואחר כך הוא
 4 ממשלח. והכי קיימא לן בכריות (בבא). ותניא חכם: איתור דם היקו שהשפש
 5 יצאה בו - משיפה ומיתרסת ואילך, אבל
 6 דם קילוח לא הוה דם הנפש. את הורעים -
 7 לשינא דקרא נקט, וכי יתון מים על ורע'
 8 (הקרא יא). ותחיי - בתחלת שחיטה. ל
 9 תוליעה - תוליעה של תרומה. רבי היא
 10 אומר תולין - לקמיה מפרש מאי "חולין".
 11 **באו ונסמך על דברי רבי שמעון** - שהוא
 12 מסייע את רבי היא שאמר: אין דם מבשר.
 13 והוה ליה רבי יודי במקום שנים. חיבא
 14 דאיתיה לדם - על הדולעת עד גמר
 15 שחיטה, שלא נתקנה. **דמכשר** - דם
 16 שחיטה הוא, ואיתקש למים. אינה לשחיטה
 17 **אלא לבשף** - וכשתקנה קודם סימן שני
 18 עדיין לא היה קרוי דם שחיטה, אלא דם
 19 מנפת. תלי הדבר - אי הוה בשוף או לא,
 20 לרבי שמעון לא מבשר - לעולם, ואינו
 21 מסייע את רבי היא: בנתקנה - דפליגי בה.
 22 רבי ורבי היא. מייא - מסייע ליה לרבי
 23 משמע, דבין קמ' לומר לא מבשר.
 24 לעולם משמע - עד שיבא אלהו ויודיענו.
 25 ולא תני תולין הדבר שבמור מוכיח
 26 עליו. **לא אובליו ולא שורפין** - אם נתקנה
 27 קודם גמר שחיטה ואחר כך נגעה טומאה
 28 בו. רבי. **הכי קאמר ב'** - נוגסת לא
 29 צריכה היא. צידד של מנחת - קודסי
 30 מקח הצבור בבמה. ואין שכן נכנס לתוכו.
 31 "צריד" לשון יבש, דרוגמתו בראש השנה
 32 (בובא). היה קודם וק אע בא ערוז. קיימא
 33 לן דחיבת הקודש מכותה. דתניא: "היבשר"
 34 - לרבות עצם ולבונה, כדלמקן ועמודו.
 35 מונין בו ראשון ושני - כלומר, אם נטמא
 36 מנחת אחרים או לא. **לא אפשיש גופיה** -
 37 ליתרס באבליה. אפוי ריש לקיש - דבעי
 38 לה. לא ידע להארי קרא דהבשר על ידי מים
 39 הוא? **ריש לקיש** - בקדשים מיבעי ליה. אי
 40 הוא דחבת הקודש כהבשר נמי בחולין או
 41 לא. **ומהדר גמרא**, ר' יוחנן: ר' יוחנן: ר' יוחנן: ר' יוחנן: ר' יוחנן:
 42 דפשיט ליה ניהליה - מיתורא דקרא
 43 פשיטה ניהליה.
 44 **לא**
 45 **לאפסולי גופיה**, **למיימא ביה ראשון ושני** - לא, או **דלמא לא שנא?** **אמר רבי אלעזר**, **תא**
 46 **שמעו:** "מכל האכל אשר יאכל" וגו', **אוכל הבא במים** - הוכשר, **אוכל שאינו בא במים**
 47 **לא הוכשר**. - **אמר רבי שמעון** **בן לקיש** **לית ליה אוכל הבא במים?** - **רבי שמעון** **בן**
 48 **לקיש** **הכי קמייבטיא ליה: חבת הקדש, מאוכל הבא במים דמי או לא?** **רבי אלעזר** **נמי**
 49 **מיתודי קראי קאמר, מברי תביב:** "וכי תמן על ורע", "מכל האכל אשר יאכל" **למה ליה?**
 50 למעטי דם המישר. והבא לגבי הכשר ורשך לכו אינו מבשר - משום דידם חללים' כתיב. ולא מקיף דם חלל אלא אותו שיוצא אתר מיהו, שנעשה חלב, פרט לדם קילוח
 51 שאינו לארז מיהו. וכן פירש בקונטרס בכריות (בבא). דם שחיטה הוי אפיפא. ולא חשיב דם שחיטה אלא דם שדשמה יצאה בו. אבל לארז מיהו אתר קרי דם. דראבנא בפרק
 52 קמא דפסחים (טו"ב): דהיי דם התמיצה ששפך במים ואינו מבשר! אמר ליה הנן לדם התמיצה. דאפילו בחולין נמי לא מבשר. דאמר ר' יוחנן: "כי ידום את נפש" - דם שהשפש
 53 יצאה בו (טו"ב). **לר' של מנחת מונין בו** - פירש בקונטרס: קודסי מקח הצבור בבמה. ואין שכן נכנס לתוכו. ואם תאמר: אשורף ללי לעצן הכשר ואילו הכשר כולו,
 54 כמו שמצריך לעצן טומאה, מדתביב "כף אתר" דרשיקו: עשה הכתוב לכל מה שבכף אתר (פסחים יט"א)! דמנחה נבללת בבלי שרה. כדמוכח בפרק קמא דמנחות (ט"א). דאמר רבי
 55 יוחנן: בבלה ר' ש. כשרת. דחין לרובת העוהה - פסולה. ומפרש טעמא, דכין דקודשת בלי היא. נמי ברבונה לא בעי, פנים מיהו בעיא. ועוד, ולא שייך חבת הקדש אלא היאב
 56 שתקדש בבלי שר. כדמוכח בפרק הגזירות והטבחים" (שם ק"א). דקאמר: עמים כל כמה לא מפי' לזו בגזיוין לא מתכשרי, אלא ככל כמה לא מפי' בדם לא מתכשרי.
 57 והא דאמר בהדיא פירקא (בבא) גבי פרט מיטמא. אף על גב דכל העומד לשרוף כשרוף דמי ודחיא טעמא. משום דחבת הקודש משיא ליה אוכל, והתם כלי קודש כלי - שאני
 58 פרט, והואיל ועשה בה שחיטה והואה כעין קרבן, וגם משום חומרא דפרה. החמירו שתהני בה חבת הקדש וש' לומר: דמייח הבא בשלא נתן עריין שכן מנחה בתחלה כשהסולת
 59 בביתה. וכמאן דאמר מרת שיש נתקדשה. ודחיא מנחה קודשה בלא שכן, או מנחת חוטא או מנחת קטורה, ולדכאי שכן, ונתקדש הסולת בבלי לא נתן בו מים כלל. ומיהו לשון
 60 "צריד" משמע מקצתה לחה ומקצתה יבשה. והוא דהוה מצי למיבעי בשער קדש בלא במים, דדם קדשים לא מבשר.

חולין. פרק שני - השוחט דף לו עמוד ב - מתוך מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61

דור בנת בשרי צריכי - הוא הדין דהוה מצי למישרי: חד בנבלה וחד בשרי,
צריכי, ונדבלה התיירא שפירי לענין משה, ושפירי חבור מנבלה דשיעורו בכעשה.
אבל קתה קשה בנת דמטמא טומאת שבעה, מנא לן דבעי הכשר, כיון דאיכא לאוקמי
אידין קרא בנבלה: ואומר יהוה רבינו צדוק, כיון דתרייהו בשרי צריכי, איכא לאוקמי
ביאם אינו ענין' לכל הטומאות, ואם תאמר:
גילת פה ושרץ מהדיד בגויה שוה ריבגו ועור',
כדילפינן בפרק 'במה אשה' (שבת ס"א.) לענין
קליקי וחקקו יד לומר: דלא לפינן מ'בגו ועור'
אלא לענין בגו, דחשבוהו בגו בזה כמו זה, אבל
לענין הכשר לא שפיר גילתה בגויה שוה זו.
ובפרק קמא דפסחים (ט"א.) מיידי עד קרא
שלישי: 'ובל משקה אור ישנה בכל כלי'
יטמא, וזמא 'הכשר' הכשר, ומפרשי: חד
בתולשין וחד במחורבין, וצריכי: ואין צריך למת
לענין לכל חד וחד דהיי דקראי משום תולשין
ומחורבין, וכיון דהיי קרא בזה דאין תולשין בין
תולשין למחורבין - הוא הדין באידך. 'וא'
אשמעינן במת בזה - לא היה צריך ל'צריכותא'
זו, דקראי בשרי צריכי. אלא אורחא דגמרא
לפרש שפיר חד בנת תרומה, כיון שמיצא
לעשה צריכותא בתרייהו.
מתיב ב רב יוסף קריב שמעון אמר הוכשר
בשחיטה - ודבריה רבנן לא פריך, דאמר
דס מכשיר, והכשר דס חשוב כהכשר מים וין,
שהכל משקה. ואם תאמר: אם כן, מנא פריך
מחברך לגמ? הא התם נמי הוה טעמא כאילו
הוכשר ביה, כדמפרש בפרק קמא דשבת (ז"א.)
שנא יבצרנו בקופת מוזהפתו ורש לומר, הדבי
קאמר: כיון מדאורייתא לא אשכחנו הכשר
בלא משקה, בנדרת גלת דאולו לאינדו ולא
חשיב משקה - לא הוה ליה לרבנן למגור שנא
ל'יבצרנו כו', אבל אם אשכחנו מדאורייתא
הכשר בלא משקה בשום מקום, ניתא. **אלא**
שאין מחורבין - הוה נמי למישרי דאדבעיה
במים מחורבין, דטעמא דרבי יוסי רביי תניא
דאמר: משקי בי מנחתיא אין מנשרין - משום
דהוה תולשין, וקסבר בתולשין לא מבשר
מדאורייתא, ודריש 'דם הלשק אשר ישנה'
בכל כלי יטמא' כמאן דאמר בפרק קמא
דפסחים (ט"א.) יטמא משה, וליכא אד
קרא בחכשו, ומסתבר ליה לאוקטא מנחתיא
טפי מבתולשין, ובעודה אוקמי אדאורייתא.
וב' תניא דאמר אורא אדם אן משקי קאמר -
עיקר דריקא אדם מרקתני 'משקי' בידו,
דמנא לן דלמא תיבת' 'משקה' איהו, אלא
אדכין ספקי, דמטעמא שילון ריבין, ובני מוחס
שמנציאתי בבישר סוף פיר קמא דפסחים (כ"א.)
נמי לא בעי לשנויה: תניא אדם, משום דן
פירכא, אבל התם לעיל (ט"א.) בהחזא פירקא
משני: תרומא אדם, ולא הישי אדך קשיאי -
ומפרשי: משקי דעלמא, כמו בפרק 'דאומר'
בבבדוש (ס"ד.) דאמר: מנא 'בורות' - בורות
דעלמא.

לאו למעוטי חובת הקדש? - **לא**, חד במוקמא מת,
וחד במוקמא שפירי, וצריכי, דאי אשמעינן מוקמא
מת - התם הוא דכעני הכשר, משום דלא ממומא
בכענשה, אבל שפירין דמטמא בכענשה - אימא לא
ליבעי הכשר, ואי אשמעינן שפירי - משום דלא
מטמא טומאת שבעה, אבל מת דמטמא טומאת
שבעה - אימא לא ליבעי הכשר, צריכי. מתיב ב
יוסף רבי שמעון אומר: הוכשרו בשחיטה; הוכשרו
ואפילו למימני בזה ראשון ושני, אמאי? והא לאו
אוקל הבא בפנים הוא! אמר ליה אביי: עשאוהו
כהכשר מים מדרבנן. אמר רבי יוסי, תא שמע:
הבוצר לגת - שפאוי אומר: הוכשר, הלל אומר:
הוכשר, ושתיקי ליה הלל לשפאוי; אמאי? והא לאו
אוקל הבא בפנים הוא! אמר ליה אביי: עשאוהו
כהכשר מים מדרבנן. אמר ליה רב יוסף: אמאי
לך אגא הוכשרו בשחיטה, ואף אמתך לו: עשאוהו
כהכשר מים; ואמר לך רבי יוסי, ואמתך ליה:
עשאוהו כהכשר מים; לרבי שמעון כן לקיש נמי -
עשאוהו כהכשר מים! אמר ליה: אפוי רבי שמעון
כן לקיש לתלווה קמביעיא ליה? כי קא מביעיא ליה
לשרוף, מכלל דחיתבי תקדש דאורייתא, מנא לך?
אילמא מדכתובי: 'ה'בשר אשר יגע בכל מומא',
האי בשר דאתקשר במאי? אילמא דאתקשר בדם
- והאמר רבי חיאי בר אבא אמר רבי יוחנן:
מנין לרם קדשים שאינו מכשיר? ענאמר: 'לא
תאכלנו על הארץ תשפכנו פנים', דם הנשפך
במים מכשיר, שאינו נשפך בפנים אינו מכשיר! אלא
ד'אתקשר במשקין בית מטבחיא - והא אמר רבי
יוסי פרבי חנינא: משקין בית מטבחיא, לא דיין שהן
והן אלא שאין מכשירין! וכי תימא, תימא אדם
דאין 'משקין' - ודלמא קרוב יהודה אמר שמואל, דאמר
התקשר. - ודלמא קרוב יהודה אמר שמואל, דאמר
רב יהודה אמר שמואל: גנון שהיתה לו פרה
של ובחי שלמים והעבירה בנחל, שהחטה וענין
משקה טופח עליה - אלא מסיפא: 'ה'בשר'
ל'רבות עצים ולבונה; עצים ולבונה בני אכילה
וניחוי? אלא חבת הקדש מכשירא יהו ומשויא
להו אוכל, הבא נמי - חבת הקדש מכשירתי;
מאי?

לאו למעוטי חובת הקדש - דלא הוי כהכשר מים ממש? יוכי יתון מים על
זרע ונפל מנבלתם עליו וגו' (ויקרא י"א) משתעי בשריבז, ואשמעינן רלא
מטמא אובל אלא בהכשר, רמכל האובל' אתא לאתריה בטומאת מת. ואף על
גב דבפרשת שרצים כתבי, אם אינו ענין להם - עתוהו ענין לטומאת מת, ואפילו
למימני בית ראשון ושני - דהא ממוחתי
בחולין אוקמינא בשמתעין קמיתא, ובחולין
ליכא משום אפסולו גופא לאתסודי
באכילה, והא לאו אובל הבא במים הוא
- ואפילו בני בני, והוא הדין לחבת
הקדש בקדשים. מדרבנן - ולא שרפינן
עלה תרומה דוקישימ אם נגעו בה. שפאי
אומר הוכשר - דאף על גב דלא ניתא
ליה במשקה היצאנ מום, דהא לאיבד
אולו, הויתין לא ביציאות שבת' (שבת ז"א.)
שנא יבצרנו בקופת מוזהפתו. והא לאו
אובל הבא במים הוא - דהא בתיא
משקה לא ניתא ליה, אמר ליה רב יוסף
לאבי אמיתא לך אנא - לעיל, למפסח
בעיא דריש לקיש ולאותביה לרבי אלעזר,
מחוכשוו בשחיטה. ואפרת לי - דהאי
הוכשר - מדרבנן הוא. ואמר לך רבי יודא
- מהבוצר לגת, ושתיקי ליה נמי, מדרבנן.
לריש לקיש נמי - למימני בזה ראשון ושני
מיהא מדרבנן, לתלווה קמביעיא ליה - אי
תלינן אי לא תלינן? פשטא ליה לריש
לקיש דלענין איתסר באבלה מנינא ביה
ראשון ושני מיהא מדרבנן. כי קמביעיא
ליה לשרוף - אי מנינא ביה ראשון ושני
מדאורייתא, לשרוף תרומה וא דקא שרד
בשנא בני, ופרכין: מכלל - איהו פשטא
ליה לריש לקיש לענין אפסולו גופיה דהוי
הכשר מדאורייתא ושרפינן ליה, ובנגוע בו
הוא דמסקא ליה. והכשר אשר יגע -
בקדשים כתובי, במשקין בי - במנחתיא -
במים שרדנו בוק הכשר בבית המטבחים
עבורה, לא דין שיון כרובי - שאין שמנאי,
כדמרינן בפסחים (ט"א.) בני עדושו -
יוסי בן יעקב, ויהי יטמא תרומא - להא
דרבי יוסי רביי תניא דאמר אין מכשירין,
אדם - משום דאמרן, דאין נשפק במים.
של ובחי שלמים - משום תרתי מילי נקט
ובחי שלמים: חדא - דקרא בשלמים קאי,
ועוד דבשר שלמים ועורן לבעלים -
והוה בהו לדידות יפין, ומעירין בנדר סמוך
לשחיטתן שיהו חותן חופינן, כדמרינן
בפרק 'משולחן פירות' (בצה"א.) משקין
ושוהטין את הביתות, ואמרנן התא דארח
אצטא לנאקטי משום סריכא דמנשא,
בושה עליה - ונזיל מן העור לבשר.
הכשר - הוא 'לטהור' וגו', והאי 'הכשר'
יתירא, דהא רישא דקרא בבשר
משתעי, לריבות ולבונה - לקבל
טומאת אובלין, הבא נמי - כל קדשים
שלא הוכשרו, כגון ציד של מנחות.
אלמא, דחבת הקדש דאורייתא ושרופין עליה, וקמביעיא ליה לריש לקיש.
מאי

תנול מן העור לבשר, ושקיא לפיריהו: דאם כן הוה תולשין, ושמואל סבר בפרק
קמא דפסחים (ט"א.) תולשין לא מבשר, דהא דריש יטמא" - יטמא משה, וליכא אלא
חד קרא בחכשו. ואין לומר דלשמואל נפק תולשין ומחורבין מחד קרא. אלא משמע חבי, מדנקט 'והעבירה בנחל' ונראה לי, דעל ידי השרו הוה הוכשרה. דעל כרחי לא פליגי
בשרי העור הרומבן" (חולין ק"ב) לא כשיש יד להכשר, אבל ביש שומר להכשר - כולי עלמא מודו דהיינו מחורבין, בדעשת דריבוק בעיר הוה חבורו. והוכשרו עצים
ולבונה - תיבתה מנין? לא דאנתא לריבות עצים ולבונה? דלמא לבשר דוקא אית, דמניין ליה חבת הקדש ולא בעי הכשר? **עצים** ולבונה בני אכילה נתייהו אלא חבת הקדש כו' - ואם
תאמר: ומשקי בית המטבחים אמאי דכן, כגון יין ושמן? לתבשרי בחבת הקדש לדידות אובל כמו עצים ולבונה ורש לומר: דחבת הקדש מתיב מחובשי' לשוויי אובל מידי דרמי לאוכל,
כגון עצים ולבונה. שהוא דבר עב קשה כעין אובל. אבל לשוויי משקה אובל מחובשי' - לא מתיבא חבת הקדש.

מא- לנפוח הוא דאזני, אבל דלטימאי איהו אחרניזי, או דלמא לא שניא. **משנה**
עך **שחרפב** - דאי לא מפרסב, קם לזו לרנבן דנשולח נשמתה קודם גמר שחיטתה,
כדאמרין בגמרא. **אם זניק** - כדרך שהרבותה נפוחת בגורנם הודם מקלה ומזקק
בבב. **זניק** - קלוח. **השושם בלילה** - בחמה מסוכנת שצריכה מפרוס, ולא ידע אי
פריסה. ולמה חישים ומצא כותל - ביה

שחיטת הצואר מלאים דם - כשרה. מפני
שזנקה. ובמדת רבי אליעזר - גמכשר לה
ביונק אמרה רבי שמעון. אחד בהמה דקה
ואחד בהמה גסה - צריכות מפרוס אם היא
מסוכנת. שפשפת ידה - בגמר שחיטתה. ולא
החזירה - פסולה אם היה מסוכנת, לפי
אשן או מפרוכס, אלא כן ודרכה בשעת צאת
נפש. אבל גסה לאו אורחה בחי. **גמרא**
ממאי שריא - ואפילו בפירוס. והמדריג;
וממאי תיסק אדעתין - למיסר, דבעי קרא
למישראי? **לא היה חיה** - ואפילו מפרוסת.
ומנא לן דשריא? **מדאמר רחמנא נבלה לא**
תאכל - וסתם נבלה מסוכנת הואי קודם
מיתתה. **פבל** - וקדום מיתה. כי הוה
מסוכנת - שריא. דאי קודם מיתה אסירא
מיותא חזיה? **לאחר מיתה מביעני?** מיתה?
מיתה שריא לה? **ורחמנא היינו נבלה**
היינו מסוכנת - ותיקונין מיתה ומסוכנתה קרי
לה נבלה, ואשמעינן רחמנא דקאי עלה
בלאו נמי, דלא ויתא? - לאו הבא מכלל
עשה עשה. מחיים לא אקרי נבלה - והלכך
למה לי לאחוריה עלה נדבלה? פשיטא
דאיסור מסוכנת להיבא אויל? **דלמא לעולם**
היינו נבלה היינו מסוכנת - כלומר, לעולם
כדאקמו. דנבלה היינו בהמה מסוכנתה
ואסורה קודם מיתה, ואפילו הכי איצטרך
קרא. דאילו מחיים איסור מסוכנת עשה
בעלמא הוא, ואשמעינן קרא דלאחר מיתה
קאי נמי בלאו. **שריפ** - וניבד קרום של חיה
או נתחב רגליה, מחוסרת היא. ואי סלקא
דעתך **מסוכנת** - מחמת חולי, ולא מחסרה
אסורה, דרשינן: שאינה חיה לא תאכל
מסוכנת מחמת סיבות שחסרה היא **מביעאי**
- דרך טרפה נמי אינה חיה. אלא
מדאיצטרך למסור טרפה - שמע מינה
מסוכנת מחמת טרפות במחסרה אסורה.
אבל שאר מסוכנת שריא, דלא דרשינן
שאינה חיה לא תאכל. **ורלמא היינו שריפ**
היינו מסוכנת - ובין מחסרה ובין לא
מחסרה, שבעה שאינה חיה - טרפה קרי לה.
דטרפה לשון מסוכנת היא. כלומר, קרובה
למות. ואיצטרך לעבור עילה בעשה
דשאינה חיה, ולא ונתעשה טרפה. **אם כן**
נבלה - דאוקמא לעיל דמשום לעבור עילה
בלאו נמי אצטרך. לפי ה' השתא מחיים -

כשהיא מסוכנת, ויהיה רחמנא טרפה, ועל קאה וכל בלאו ועשה. **לאחר מיתה מביעאי**
איסורא להיבא אויל? **ורלמא היינו נבלה היינו שריפ** היינו מסוכנת - כלומר,
אפילו נבלה שנתה לאחר שנתפרה הסוכנתה מיתה מוקמת לה. ואפילו הכי
איצטרך. ולמיקם עלה ר' יוחנן בישיב לאון - לאו נבלה ולא דטרפה. ועשה
דחיה אבולו **ואמר** פ' - בויבתיב פברק 'ותאת העוף' (ג.א.) **למא תליבא** -
כלומר, האי 'ואכל לא תאכלוה' דך, דחיה בחיב (ויקרא ג.) 'כל חלב וכל דם
לא תאכלו', ומשום דתנבלה או טרפה מי אויל ליה איסור חלב? ולמאי אצטרך?
אלא הותרה אמרה דחייב משום שני לאון, משום לאו דחלב ומשום לאו דטרפה,
דלא תימא אין איסור חל על איסור.

בגטול דמי, ואם נמי מיחסר, ונפלה נמי חשובה במחסרה. **ורלמא** היינו טרפה היינו מסוכנת -
לשון מסוכנת. כלומר קרובה למות. בין מיחסרה בין לא מיחסרה. וקצת קשה, דלעיל דפריך היינו נבלה היינו מסוכנת, לא אקמו. לעבור עליו בעשה ולא תעשה. **כדאמר** באו
ומה

רמא רש"י - פרק שני - השוחט דף לו עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)"

רמא רש"י - פרק שני - השוחט דף לו עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)"
השוחט
השוחט דף לו עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)"
השוחט דף לו עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)"

כ"י מהניא חיבת הקדש לפסולי גופיה - השתא משקין דמדאורייתא קמביע ליה, אבל
מדרבנן מודו דמונין בו ראשון ושני. וכן משמע ענין פריק 'ומנחות ותמיכס' (מנחות
קב.) דקאמר: נותר עפרא בעלמא הוא, אמאי טמאנו טומאת אכולי? ומשני: בדבית
הקדש. תפשטו דבעי ריש לקיש בו, ומשני קמביעאי ליה דאורייתא, ואי באמרין דרבנן.
ואזי דאמר קמאן פריק (פסחים כ"ב.) אלא בני מחט
שנמצאת בבשר - הבשר טמא, האי בשר
דאבהשר מבאיא אי בודעת הקדש, אימרו ומדני
חיבת הקדש לפסולא דגופיה, למימני ביה
ראשון ושני מי מנתי? וכו' תימא הכי נמי -
תפשטו דהא דבעי ריש לקיש בו, הוא המז
לשני? הא דריש לקיש מדאורייתא בעי, אלא
שפיר משני שכן. וכן שהביעה נודה, ועוד,
משום דלרב דילפי עליו בעי נמי מנייה מדרבנן.
ואם האמר: תפשטו דריש לקיש מדרבי יוסי
רביי תניא דאמר: משקין ידיו התמיכסין אינו
במישר, ואם מדני ודעת הקדש למימני ביה
ראשון ושני, מאי נפקא מינה בהבשר? ויש
לומר: ונפקא מינה לענין בזה דברים שהיו
במיתות בעורה, וגם תולין דהוה זכאי לאכול
עם המנחות והבדחם כשיהו זכאי, וכן
השוכב, כדאמר ביהקמין רבדי (מנחות כאב.).
השוחט את המסוכנת - אפילו בתלחה
שרי. וקטן לשון עיבתי נבלה מסוכנת
למיתני 'עד שתרפס', **שאינה** חיה לא
תאכל - בריש 'אלו טרפת' (חולין מגא.)
דריש מהאי קרא דטרפה אינו חיה, היינו לפי
המסקא דשמעתין, ולא מתירקאטא במסוכנת.
השתא מחיים אסורה לאחר מיתה מביעאי -
השתא סבר דסתם נבלה מסוכנת היא
קודם מיתה, ולכתיב דייק שפיר, דאי יקדם מיתה
אסורה - פשיטא דמיתה לא שריא לה,
כדפריש בקונטרס. ומיד הוה מצי למפרך. ולמא
אתי קרא לנבלה ולא מכה מסוכנת, וכוון
עשאה גיטראו אלא דגמר על מיה המסקא.
אבל אין לפרש, דאפילו אפשר לנבלה שלא
היתה מסוכנת מעיקרא, אבל מקום דיק
מדאסור רחמנא מסוכנת משום קרובה למיתה
- כל שכן בהמה שנתה לגומי, דאף על גב
דאסור רחמנא טרפה, אפילו הכי איצטרך
לאסור נבלה משום דטרפה מחסרה, אין לפרש
כן, דאם כן אמאי פריך במחסרה? דלמא אתא
קרא לך נבלה ולא אתא מכה מסוכנת
מעיקרא, כשעשאה גיטראו אלא פשיטא
דאין זה קל וחומר, דאיסור מסוכנת חמיר, דחל
מחיים, כדאמר בבוהים פברק 'ותאת העוף'
(ג.א.) ולא ילפינן נבלה מטרפה משום דחמירא,
דאסורה מחיים, ואם האמר: למאי דפריך, אין
מאמר נמי מסוכנת שריא - תקיש אמאי
אצטרך קרא לאסור נבלה? הא אסורה מחיים
משום איסור שאינה אכילה, דרחמנא אסור
מ' ובהת' וזו לא נשחטת דגמה נפוך אף לאור שנתלבה אף עשה דשאינה זוחה,
כדשבעה פברק 'כל עשה' (פסחים לו.) ופברק קמא נדור (ה.א.) דביי שבעה אומה
האכלו נבלה ביום הבפריס פטור, משום דאין איסור חל על איסור, משמע: אפילו
נתבלה ביום הבפריס פטור משום דאין איסור חל על איסור. והשתא, כשמנת פקעה
איסור באר פן חיה, אמאי לא חל איסור יום הבפריס גם איסור נבלה בלא אתא? אלא
דואי, לעולם איבא איסור דשאינה זוחה, ולכתיב לא חייל עליה איסור יום הבפריס,
מדמידי משום דהוה ביה אסור הוה אכתי לא פקעו ירו לומר: דהוה מצי למימר 'ולטעמיך'.
דלמא היינו נבלה היינו מסוכנת - אין לפרש כהדיא דבסמוך, דהשתא בעי למימר
דקודם מיתה היינו מסוכנתה קרי לה נבלה. **השתא** מחיים אסורה אסורה
טרפה מביעאי - וכו' תימא: אצטרך לטרפה דלא מחסרה, כגון דיתירי ביון דכל יתר

א
בגטול דמי, ואם נמי מיחסר, ונפלה נמי חשובה במחסרה. **ורלמא** היינו טרפה היינו מסוכנת -
לשון מסוכנת. כלומר קרובה למות. בין מיחסרה בין לא מיחסרה. וקצת קשה, דלעיל דפריך היינו נבלה היינו מסוכנת, לא אקמו. לעבור עליו בעשה ולא תעשה. **כדאמר** באו
ומה

1 **ומה** מחיים אתי איסור טרפה חילל איסור חלב – פירש בקונטרס: ומה מחיים, דאיסור
2 מסוכנת אינו אלא מחמת קירוב מיתה – חל על איסור חלב, ובלה נפה מיבעיא?
3 ומאי ציטריך לאשמועין בבלה – וכל מסוכנת לאו טרפה מקרי. ואי ציטריך
4 לאשמועין כרף בבלה דהיא אלא מסוכנת ולא אחיא מבח טרפה, שלא נטרפה קודם
5 לכן, ודחילול איסור חלב, ומקמי חובב טרפה

6 לא אחיא, דעטמא דטרפה לאו משום קירוב
7 מיתה הוא, אלא משום הסדוק, כדמריבין
8 לתרייהו בובחים בפרק "הטאת העוף" (ע"א).
9 וקשה לפרושה: דאמאי לא ולקנין שפיר שדוה?
10 איסור בבלה על איסור חלב מקל וחומר דטרפה?
11 דאי משום דטרפה מחסרה, בבלה גמי, כיון
12 דתוח – חקי: איך חסרון גדול יותר, וטעם נמי, כיון
13 פרך בתי דבין: ודלמא אי ציטריך קריא לבללה
14 דלא אחיא מבח מסוכנת הדיא נמי אחיא מקל
15 וחומר לעילא ועוד קשה: מה נמי חובב מסוכנת לא
16 דחי בלא דטרפה, מכל מקום תתם בעשה
17 מקרא ד"זאת החיה", דמשמע: שאינה חיה לא
18 תיחילול ומיתה: ביה יש לומר: אי זהה מוקמא קריא
19 דזאת החיה" במסוכנת אסורה, היה מסתבר
20 ליה נמי דלא אוקרמה ביה לאו טרפה, וכי יבחי
21 העשה ד"זאת החיה" מטרקמא בתרייהו.
22 תרתייהו מקרי "אינה חיה" – וכי נמי לא
23 דטרפה מוקמא בתרייהו, ואם כן בבלה דבתיב
24 דחל על איסור חלב למה לי? ורבינו הם מפרש
25 דהכי קאמר: ומה טרפה ומחיים אל מטמא –
26 חיל על איסור חלב, ובלה דלאחר מיתה מטמא
27 מיבעיא? ולכא למיפך כדכריך בפרק "הטאת
28 העוף" (שם) דטרפה פגודה, דחילל אסורה
29 מחיים. ודחתם קאמר ליה שחילול על איסור
30 דמסוכנת שריא, אבל לטמי דבעי דהוי
31 הוטא. דאיסור בבלה נמי מתחילל איסור שלה
32 מחיים. דאי אפשר שלא היתה מסוכנת,
33 ומסוכנת אסירה טעמם בבלה מחמת קירוב
34 מיתה. ואפילו אם נאמר שלא יזת מסוכנת אלא
35 איסור עשה – לא שייך למיפך 'מה לטרפה'
36 שכן מחיים בלאו", כיון דמכל מקום איסור בבלה
37 מחיים שפיר הדי טרפה. חילול על איסור
38 חלב מקל וחומר דטרפה, אבל השתא דמסוכנת
39 שריא, שייך שפיר למיפך: מה לטרפה שכן חל
40 איסור שלה מחיים, דאמר בבלה שאין כאן
41 איסור מחיים כלל! והשתא פריך שפיר בתיב הכי
42 דלעולם אימא לך: מסוכנת אסורה, ואצטריך
43 קריא שביא איסור בבלה ועליל על איסור חלב
44 ובלה דהוי איסור מסוכנת מוקמא, כגון שעשה
45 גיטרא. דדאי לא נאסר מחיים ולא אחי מקל
46 וחומר דטרפה. ורבינו גרסוהו היה מפרש: ומה
47 מחיים אתי איסור טרפה חילל איסור חלב, אף
48 על גב דלכא למיפך דטרפה גמי דחילל אחיא

1 **אי** סלקא דעתך מרפא היינו מסוכנת – לכתוב ורמאן "חלב בבלה יעשה
2 לכל מלאכה" לאשמועין ולא מטמא חלב משום בבלה, ולשתוק מאחרת
3 אבילות. ובהובל טרפה מסוכנת לחודא לכתוב "לא האלוהו" לאשמועין דחילל
4 איסור מסוכנת איסור חלב. ואנא דעמא דכל שכל דבי' מיתה אינו איסור
5 בבלה וחילל עליה. ומה מחיים – דאיסור

6 **ואי סלקא דעתך מרפא היינו מסוכנת, לכתוב רתמא**
7 **"חלב בבלה יעשה לכל מלאכה, וחלב מרפה לא**
8 **תאכלוהו", ואנא אמיונא: ומה מחיים אתי איסור**
9 **מרפה חילל איסור חלב, לאחר מיתה מיבעיא? אלא**
10 **מדכתב רתמא בבלה – מקלל דטרפה לאו היינו**
11 **מסוכנת, מתקוף לה מר פר רב אשי, ודלמא לעולם**
12 **אימא לך: היינו מרפא היינו ודקאמרת**
13 **בבלה דכתב רתמא למה לי – סתת בבלה דלא**
14 **אתיה מבח מסוכנת, והיכי דמי? שעשאה גיטרא –**
15 **התם גמי, אי אפשר דלא הוי מסוכנת פורתא מקמי**
16 **דלפסק לרופא, ואיבעית אימא: אם פו, למה: "חלב**
17 **בבלה וטרפה", "חלב" "חלב" למה לי? זו היא שאין**
18 **חלבה חלוק מבשרה, ויש לך אחרת שחלבה חלוק**
19 **מבשרה, ואיזו? זו מסוכנת. ואיבעית אימא, מהכא:**
20 **"ואמר אלה ה' אלהים הנה נפשי לא ממואיה**
21 **ונבלה וטרפה לא אכלתי מנעורי ועד עתה ולא בא**
22 **בפי בשר פגול", "הנה נפשי לא ממואיה" – שלא**
23 **תרתיהו ביום לבא לידו טומאה בלילה, ובללה**
24 **ומרפה לא אכלתי מנעורי" – שלא אכלתי בשר**
25 **פגום פגום מעולם, ולא בא בפי בשר פגול" – שלא**
26 **אכלתי מבמהת שחורה בה חכם; משום רבי נתן**
27 **אמר: שלא אכלתי מבמהת שלא הורמו מתנותיה.**
28 **אי אמרת בשלמא שריא – היינו רבותיה דיוקואל,**
29 **אלא אי אמרת אסורא, מאי רבותיה דיוקואל?**
30 **היכי דמי מסוכנת? אמר רב יהודה אמר רבי: כל**
31 **שפעמיון אותה ואינה עומרת, רב תנינא בר שלמיא**
32 **משמיה דרב אמר: אפילו אוכלת בקעיות. רמי בר**
33 **יוקואל אמר: אפילו אוכלת קורות. בסוריא מתיני הכי.**
34 **בפומבדיתא מתני הכי: היכי דמיא מסוכנת? אמר רב**
35 **יהודה אמר רב: כל שפעמיון אותה ואינה עומרת,**
36 **ואפילו אוכלת בקעיות. רמי בר יוחנא אמר:**
37 **אוכלת קורות. אשחיהו שמואל לתלמידי דרב, אמר**
38 **להו: מאי אמר רב במסוכנת? אמרו ליה, הכי אמר רב:**
39 **גועה**

40 איסור – חילל נמי אחיא איסור חלב, ובלה של אחר מיתה, שהיתה מסוכנת בתחלה,
41 דאיכא למימר: מכל דחילל האי איסור בבלה איסור מסוכנת – חילל גמי איסור חלב
42 מיבעיא? אלא דאי מדאי ציטריך קריא לכתוב בבלה – מכלל ומסוכנת שריא לגמרי.
43 והשתא פריך שפיר: דלמא אי ציטריך לעשהא גיטרא. דלכא נמי, שדרי לא היתה
44 מסוכנת. וקשה לפרושה, שאין תלמוד מוכיז מנו הלל ועוד, דאיכא למיפך דאיכא
45 נמי גמי בטרפה, דחילל גמי איסור שאינו חוב. ולמאן דאמר בפרק "גיד הנשה" (תולין
46 ק"א) בהכא בחייה לאברים עומדת – חילל נמי איסור טרפה איסור אבן כן ודאי, ואיכא

47 מנו, ועוד, אפילו כי אמרת דמסוכנת אסירה ואיכא מנו בבלה – לא שייך למילף מקל וחומר דטרפה, כיון דאיכא למיפך: מה לטרפה שכן אסורה מחיים. כדפריך בובחים (ע"א).
48 **שלא** הורמו מתנותיה – וגם אמר: לרבי יוחנן, דאמר לקמן בפרק "הרועי" (ק"לב). האוכל במחמת סלר וחורמו מתנותיה כאלו אוכל בפלים, מאי רבותיה שחללה? ואלא דחירתי ביום
49 דיוקואל כן היה, כרן עעמו עריך לתפריש תרומת מעשרות, ואסור לאכול טבלו ויהי לומר: דרבי יוחנן סבר כגמאן דאמר שלא אכל מבמהת שחורה בה חכם. **שחללה** דחירתי ביום
50 כי – ואם תאמר: מאי רבותיה דיוקואל? ואלא לאו ארס מנו אסור, כדאמר בפרק קמא דטרפא (כ"ב) בפרק "עירוב שבתות" (א"א): "שעמרת מכל דבר רע"
51 שלא ידררה ביום כו' ויש לומר: דאפילו הכי חשיב ליה רבואה, משום דאמרינן בפרק "גט פשוט" (בבא בתרא קס"ב). שלשה דברים אין אצל יצא נזם בכל יום, דהורו עבירה
52 גועה

או מה אילו ואילו מיוחדין שדרבן לידלק, אף אין לי אלא דבר שדרבן לידלק! ליחכה גירו סיפספה אבניו.

ודף כ"ט ע"א

מניין? תלמוד לומר: או השדה.

ויאמר: "קוצים" "קמה" "שדה", ואל יאמר "גדיש"! על דעתיה דרבי יודן ניהא דאמר: משלם כל מה שבתוכו. ועל דעתיה דרבנן דאמר: אינו משלם אלא גדיש הפסים וגדיש שעורים, לאי זה דבר נאמר שדה, ולאי זה דבר נאמר גדיש?

עברה גדר שגבוהה ארבע אמות או דרך הרבים או נהר – פטור. אמר רבה: בקודחת היא מתניתא, אבל במקטפת – דברי הכל: חייב. רבי יוחנן אמר: במקטפת היא מתניתא, אבל בקודחת – פטור.

הלכה ז' מתני' המדליק בתוך שלו, עד כמה תעבור הדלקה? רבי אלעזר בן עזריה אומר: רואין אותה כאלו היא באמצע בית בור. רבי יעזר אומר: שש עשרה אמה בדרך הרבים. ורבי עקיבא אומר: המשים אמה. ורבי שמעון אומר: שלם ישלם הפכעיר את הפעירה – הכל לפי המדליק.

גמרא תני: מעשה, שעברה דליקה את הירדן, שהיתה קשה.

עד כמה תעבר הדליקה?

רבי יעזר אומר: שש עשרה אמה בדרך הרבים. בשעת הרוח – שלשים אמה.

רבי יהודה אומר: שלשים אמה. בשעת הרוח – המשים אמה.

רבי עקיבא אומר: המשים אמה. בשעת הרוח – מאה אמה.

מעשה בערב, שקפץ האור יותר משלש מאות אמה.

אימתי? בזמן שקפץ, אבל אם היו עצים מצויין לפניו, או שהיה מספספה והולך, אפילו עד מיל – חייב.

עברה נהר או שלולית רחבין שמונה אמות – פטור.

הלכה ז' מתני' המדליק את הגדיש והיו בו כלים – רבי יהודה אומר: ישלם כל מה שבתוכו. והכמים אומרים: אינו משלם אלא גדיש של הפסים או גדיש של שעורים.

היה גדי פפות לו, ועבד סמוך לו, ונשרף עמו – חייב. עבד פפות לו וגדי סמוך לו, ונשרף עמו – פטור. ומודין חכמים לרבי יהודה: במדליק את הבירה – שהוא משלם כל מה שהיה בתוכה, שדרך בני אדם להניח בבתים.

גמרא רבי אבהו בשם רבי יוחנן: מודין חכמים לרבי יודן בכלי גורן, שדרפן להטמין.

מהלפה שיטת רבי יודן! תפון הוא אומר: פרט להטמון. והכא הוא אומר: לרבנות הטמון. ולית רבי יודן דריש הכא? אלא גדיש, לאי זה דבר נאמר גדיש? שמשלם כל מה שבתוכו.

[דף כ"ט ע"ב]

מהלפה שיטת רבניו! תפון אמרין: לרבנות טמון. וכא אמרין: פרט לטמון! ולא כן אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן: מודין חכמים לרבי יודן בכלי גורן שדרכו ליטמון.

אמר רבי הושעיה: בשאינן עדים, אבל אם יש עדים – כל עמא מודו על תדא דרבי יודה.

דתני כן: היה גדיש חטים מהופה שעורין, או גדיש שעורין מהופה בחיטין – נותן לו גדיש שעורין.

בתדא חד בר נש אפקד גבי חכריה חד שק צרור, ואירעו אנם, אהו אמר: סיגין תוה מלא, ואהו תוה אמר: מטקסין תוה מלא – תרי זה נשבע ונטול.

רבי יוחנן בעא: מהו שיטענו לו דבר שאין ראויין לו? גישמעניה מן תדא: דאריסיה דבר זינא אפקד גבי חד בר נש ליטרא דהב. מית בר זינא, ומית אריסיה דבר זינא, אתא עובדא קומי רבי ישמעאל בי רבי יוסי, אמר: מאן הוא דלא ידע דכל מאי דאית לאריסיה דבר זינא, לבר זינא אינון, ותנייחבון לבנוי דבר זינא!

הוון לבר זינא בנין רברבין ובנין דקימין, אמר: יסבון רברבניא פלגא, וכד רבו דקימין – יסבון פלגא.

דמד רבי ישמעאל בי רבי יוסי, אתא עובדא קומי רבי חיייה, אמר: אין מן תדא לית שמע מינה פלוס, ותנייחבון לבנוי דאריסא.

אמר ליה מריה דפיקדונא: כבר יהבית פלגא. אמר ליה: מה שנתתה – על פי בית דין נתתה, ומה שאתה נותן – על פי בית דין אתה נותן.

[דף ל' ע"א]

מהו דיימרון בגוי דאריסיה דבר זינא לבגוי דבר זינא: יבין לון מה דנסתונו? יכלין מימר לון: מה שנעשית – על פי בית דין נעשה.

מהו דיימרון דקיקיאי לרב רביא: ניפלוג עימכונו? יכלין מימר לון: מציאה מצאנו.

אמר רבי יצחק: לית בין רב רביא לדקיקיאי אלא כמי שניתן להן מתנה.

הלכה ח' מתני' גין שיצא מתחת הפטיש ויצא והזיק – חייב. גמל שהוא טעון פשתן ועובר ברשות הרבים. נכנסה פשתנו לתוך החנות ודלקה בגרו של חנוני והדליק את הבירה – בעל הגמל חייב. הניח החנוני את גירו מבחוץ, החנוני – חייב. רבי יהודה אומר: בגר הנכדה – פטור.

גמרא תני: רבי יודן, בגר הנכדה – פטור, מפני שהוא רשות. והכמים אומרים: בין כך ובין כך – חייב.

בגון אילו שהן עושין סוכות בפיתחי חניוניהם בהן, מפני שהוא רשות, וכן אחר והזיק בהן – חייב:

הדרן עלה פירק הפונס צאן לדיד

פירק שביעי

הלכה א' מתני' מרבה מדת תשלומי כפל ממדת תשלומי ארבעה וחמשה, שמדת תשלומי כפל נזהנת בדבר שיש בו רוח חיים ובדבר שאין בו רוח חיים, ומדת תשלומי ארבעה וחמשה אינה נזהנת אלא בשור ושה בלבד, שנאמר (שמות כא, לו): כי יגנב איש שור או ששה וגו'.

אין הגנב אחר הגנב משלם תשלומי כפל, ולא הפוזבת ולא המוכר אחר הגנב משלם תשלומי ארבעה וחמשה:

גמרא מניין תיתי ליה? מאם המצא תמצא וגו' (שמות כב, ג). אין לי אלא שור וחמור ושה, כשהוא אומר: חיים – לרבות כל בעלי חיים. הנגיבה – לרבות את המיטלטלין. ולמה שור וחמור ושה? אם דבר שיש בו הנזיה למזבה, ניתני שור ושה:

תני רבי ישמעאל: יצאו קרקעות שאין מיטלטלין.

[דף ל' ע"ב]

יֵצְאוּ עֲבָדִים שְׂאִין לָךְ בְּהֵן אֵלָא תְשַׁמִּישׁ. יֵצְאוּ שְׁטָרוֹת שְׂאִין לָךְ בְּהֵן אֵלָא רְאֵינָהּ.

רבי אבהו שאל: למה לא שנינו, שמידת תשלומי כפל נזקת כמזעזע טענת גנב, בשותפיו, מה שאין כן בתשלומי ארבעה וחמישה.

תני: וגונב מבית האישה (שמות כב) – ולא מבית האשה. כל עצמו אין כתיב רעהו אלא בשואל, ותימר הכי? אין הגונב אחר הגנב משלם תשלומי ארבעה וחמישה.

גנב ונגנבה ממונו, ותפשו בעלים את השני, ונשבע להו, אין תימר מוציאין מן השני – מביא קרבן על השבועה. אין תימר אין מוציאין מן השני – אינו מביא קרבן שבועה.

גנב ונגנבה ממונו, ונמלך השני להחזיר, אין תימר יחזיר לבעלים – פעמים שאין מודיעין לגנב. אין תימר יחזיר לגנב – פעמים שאין מודיעים לבעלים. ביצד יעשה? יחזיר לבעלים בפני גנב:

הלכה ב' מתני' גנב על פי שנים, ומכח ומכר על פיהם או על פי שנים אחרים – משלם תשלומי ארבעה וחמישה. גנב ומכר בשבת, גנב ומכר לעבודה זרה, גנב ומכח ומכר ביום הכפורים, גנב משל אביו

[דף ל"א ע"א]

ומכח ומכר ואחר כך מת אביו – משלם תשלומי ארבעה וחמישה.

גנב ומכח ומכר ואחר כך הקדיש – משלם תשלומי ארבעה וחמישה. גנב ומכח ומכר לרפואה ולקבלים. השוחט ונמצא מרפה. השוחט חולין בעזרה – משלם תשלומי ארבעה וחמישה. רבי שמעון פומר בשני אילו.

גמרא ולא כן אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן: הויד בהלב ושגג בקרבן – מתרין בו ולזקה ומביא קרבן!

רבי בון בר חיה בשם רבי שמואל בר יצחק: כדי רשעתו (דברים כה, ב), שני דברים מסורין לבית דין, התופש אחד מהן – יצא דבר שמסור לשמים.

הלכה ג' מתני' גנב על פי שנים, ומכח ומכר על פיהם, ונמצאו זוממין – משלמין לו את הכל. גנב על פי שנים, ומכח ומכר על פי שנים אחרים, אילו ואילו נמצאו זוממין, הראשונים – משלמים תשלומי כפל, והאחרונים – משלמין תשלומי שלשה. נמצאו האחרונים זוממין, הוא – משלם תשלומי כפל, והן – משלמין תשלומי שלשה. אחד מן האחרונים זומם – במלה עדות שנייה. אחד מן הראשונים זומם – במלה כל העדות, שאם אין גניבה – אין טביחה ואין מכירה.

גמרא אמר רבי ועירא: הדיא אמרת: עד זומם – אין נפסל בבית דין, אלא מעצמו נפסל.

[דף ל"א ע"ב]

פתר לה בהתרייה.

ותני בן: אמר רבי יוסי: במה דברים אמורים? בשתי עדות ובשתי התריות, אבל בעדות אחת ובהתרייה אחת – כל עדות שבמלה מקצתה במלה בולה.

מהו שבמלה מקצתה במלה בולה? היו עומדין ומעידין עליו בעשרה בניסן: שגנב שור באחד בניסן, טבח ומכר בעשרה בניסן. הוזמו בהמשה עשר בניסן, כל עדות שהעידו מעשרה בניסן עד המשה עשר בניסן – למפריעה הרי אילו פסולות.

אמר רבי בא בר מנא: תיפתר, במעידין עליו בכרד אחד, ולית שמעת מינה לבלום.

[דף ל"ב ע"א]

ותני בן: הן היו ראשונים והן היו האחרונים. הוזמו בראשונה – אין בכך בלום. בשנייה – הרי אילו עדות אחד. שלישית – הרי אילו שתי עדות,

והיכי דמי? אם במעידין עליו בכרד אחד, ולית שמע מינה בלום. לא אתיין דא אלא על ידי עדות סגיא.

עד כדון, בשבאו עידי גניבה ועידי טביחה פאחת. באו עידי גניבה ולא קיבלום, ואחר כך באו עידי טביחה, אמר להן: הוו יודעין שכבר באו עידי גניבה ולא קיבלום, ועל ידיכם אנו מקבלין אותן, נמצאו עידי טביחה זוממין – משלמין על ידי עידי גניבה.

רבי חזקיה לא מר בן, אלא, עד ברוך בשבא עידי גניבה ועידי טביחה פאחת. באו עידי טביחה ולא קיבלו אותן, ואחר כך באו עידי גניבה, אמר להן: הוו יודעין שבבר באו עידי טביחה ולא קיבלנום, ועל ידיכם אנו מקבלין אותן ונמצאו זוממין, עידי גניבה משלמין על ידי עידי טביחה.

[דף ל"ב ע"ב]

הלכה ד' מתני' גנב על פי שנים, וטבח ומכר על פי עד אחד או על פי עצמו – משלם תשלומי כפל, ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה.

גנב וטבח ומכר בשבת, גנב וטבח ומכר לעבודה זרה, גנב משל אביו, מת אביו ואחר כך טבח ומכר. גנב והקדיש, ואחר כך טבח ומכר – משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה.

רבי שמעון אומר: קדשים שהוא חייב באחריותן – משלם תשלומי ארבעה וחמשה. ושאינו חייב באחריותן – פטור.

גמרא לא בן אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן: מויד בחלב ושוגג בקרבן – מתרין בו ולוקה ומביא קרבן.

מאן תניתה, רבי שמעון אומר: קדשים שחייב באחריותן – משלם תשלומי ארבעה וחמשה, ושאינו חייב באחריותן – פטור.

רבי יוסטא כי רבי מתון שאל: הפודה כלפלה מיד הגובר,

[דף ל"ג ע"א]

מהו שתיטבל למעשרות.

מתלב ריש לקיש: והתנינן: גנב והקדיש ואחר כך טבח ומכר! כמה דאת אמר תמן: המקדיש – אינו כמוכר. ודכוותה, הפודה – אינו פלוקת.

מילתיה דריש לקיש אמרה, מכירה – כפדיון. אמר: ראוי הוא לפדותו ולאוכלו.

אמר רבי לעזר: ראו אותו שחט שור שחור פיער – תזקה, גנוב הוא. הש לומר שפא ראוהו רבין, תיפתר: בשראהו מושף.

יש בטובתה מה שאין במזכרה, ויש במזכרה שאין בטובתה. שהטובתה בשבת – תיכב, והמזכרה בשבת – פטור.

אמר רבי ינאי בי רבי ישמעאל: מצינו, שהמכירה תיכבין עליה בשבת, הנע עצמה, באומר להכירו: "תלוש מן הפרקע הזה וקנה אותו" – לא קניי?!

אמר רבי יוסי בי רבי בון: תלישה הוא שמחייבת אותו, ולא מכירה.

הלכה ה' מתני' מכרו חוץ מאחד ממאה שבו, או שהיתה לו בו שתפות. השוחט ונתנבלה בידו. הנזחר, והמעקר – משלם תשלומי כפל, ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה.

גנב ברשות הפעלים, טבח ומכר חוץ מרשותו, או שגנב חוץ מרשותו, וטבח ומכר ברשותו, או שגנב וטבח ומכר חוץ מרשותו – משלם תשלומי ארבעה וחמשה. אבל אם גנב וטבח ומכר ברשותו – פטור.

גמרא רבי זעירא בעי: מקרה תציין מהו? מכר חצייה לזה וחצייה לזה מהו?

[דף ל"ג ע"ב]

נישמעיה מן הדא: מקרה חוץ מודה, חוץ מרגלה, חוץ מקרנה, חוץ מגזיתה – משלם תשלומי ארבעה וחמשה. רבי לעזר בי רבי שמעון אומר: חוץ מקרנה – משלם תשלומי כפל. חוץ מגזיתה – משלם תשלומי ארבעה וחמשה. רבי אומר: חוץ מדבר שהנשמה תלויה בו – משלם תשלומי ארבעה וחמשה. חוץ מדבר שאין הנשמה תלויה בו – פטור.

הלכה ו' מתני' היה מושכו ויצא ומת ברשות הפעלים – פטור. הגביהו או שהוציאו חוץ מרשות הפעלים ומת – תיכב. נתנו לבכורת בנו, לבעל חובו, לשומר חנם, ולשואל, לנושא שכר, ולשוכר, היה מושכו ויצא ומת ברשות הפעלים – פטור. הגביהו או שהוציאו חוץ מרשות הפעלים ומת – תיכב:

גמרא אמר רבי מנא: מאן דמר לי הדא מילתא אגא נסיב בגרייתיה. מהו פטור? נפטור מחובו? נפטור מגניבה?

הלכה ז' מתני' אין מגדליו בהמה דקה בארץ ישראל, אבל מגדליו בסוריא, ובמדברות שבארץ ישראל. אין מגדליו תרנגולין בירושלים, מפני הקדשים. ולא כהנים בארץ ישראל, מפני הטהרות.

ולא יגדל ישראל חורין בכל מקום. ולא יגדל אדם את הכלב, אלא אם בן היה קשור בשלשלת. אין פורסין נשבין ליונים, אלא אם בן היה רחוק מן הישוב שלשים רים.

גמרא אמר רבי בא: בגוז מהיר שהיא ששה עשר מיל על ששה עשר מיל.

תני: אין מגדלין תרנגולין בירושלם, מפני הקדשים. ולא פתנים בארץ ישראל, מפני הטהרות. יכול אף בירושלם בן? או יבא בני דמר רבי יהושע בן לוי: ירושלם הפנויה וגו' (תהלים קכב) – עיר שמוחברת ישראל זה לזה.

פתיב (ויקרא יא, ב): טמאים הם לכם. מה תלמוד לומר: וטמאים יהיו לכם? אלא, אחד – איסור אכילה. ואחד – איסור הנזיה.

כל דבר שאיסורו מדברייהן – מותר לעשות בו סחורה.

[דף ל"ד ע"א]

והרי חמור! למלאכתו הוא גדל. והרי גמלו! למלאכתו הוא גדל.

לא יגדל אדם את הכלב אלא אם בן קשור בשלשלת. אמר רבי יוסי בי רבי חנינה: כל המגדל כלב רע בתוך שלו – עליו הכתוב אומר (איוב ו, יד): לכם מרעהו חסד וגו'.

אין פורשין נשבין ליונים, אלא אם בן היה רחוק מן הישוב שלשים רים. וליהלן את אמר: תמשים אמה! אמר רבי יוסי בי רבי בון: לריעות – מריעה תמשים אמה. לפרוח – פורחת אפילו ארבעת מילין.

הדרן עלה פירק מרובה

פירק שמיני

הלכה א' מתני' החובל בחבירו – תייב עליו משום תמשה דכרים: בנגק, בצער, ברפוי, בשבת, ובבושת.

בנגק ביצד? סמא את עינא, קטע את ידו, שבר את רגלו – רואין אותו כאלו הוא עבד נמפר, כפוח היה יפה, וכפוח הוא יפה.

צער, כיווי בשפוד או במסמר. אפילו על צפורנו. מקום שאינו עושה חבורה – אומדים כמה אדם פיצא בזה רוצה לטל להיות מצטער בה.

גמרא תני: החובל בהבירו המשה – נתן לו המשה. ארבעה – נתן לו ארבעה. שלשה – נתן לו שלשה. שנים – נתן לו שנים. אחד – נתן לו אחד.

והיכי? הנהו על ידו וקטעה – נתן לו המשה; נזק, צער, ריפוי, שבת ובושת.

הנהו על ידו וצבת – נתן לו ארבעה; צער ריפוי שבת ובושת.

הנהו על ראשו וצבת – נתן לו שלשה; צער, ריפוי, שבת.

במקום שאינו נראה – נתן לו שנים; צער, ריפוי.

בטומים שבידו – נתן לו אחד; בושת.

רבי ירמיה בעי: קטע ידו, וחור וקטע ידו ממעלו, מהו שיתן לו צער של שעה ראשונה?

בתיב (שמות כא): עין תחת עין, שן תחת שן, ובמקום אחר הוא אומר (דברים יט): ולא תהום עיניך – אחד שוגג ואחד מזיד.

יאמר שוגג ואל יאמר מזיד! שאילו נאמר שוגג ולא נאמר מזיד, היתיה אומר: שוגג – ישלם כמון, מזיד – לא ישלם כלום.

[דף ל"ד ע"ב]

הוי, צורף לומר שוגג, וצורף לומר מזיד.

שאם היה סמא, וסימא את עינו. קיטע, וקיטע את ידו – האיף זה מתקנים ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו? מגיד, שאינו משלם אלא כמון.

צער, כיווי בשפוד או במסמר, אפילו על צפורנו, מקום שאינו עושה חבורה.

בתיב (שמות כא, כה): פנייה תחת פנייה וגו'. היכי דמי? אם בשפצעו והוציא דמו, כבר בתיב: פצע תחת פצע, מה תלמוד לומר חבורה? אלא שאם פיו בשפוד על פה ידו וצבת, על פה רגלו וצבת, או שהטיל עליו שלג או צינים במקום שאינו נראה – תיב לרפואו.

אומדים פמה אדם פניצא בזה רוצה ליטול להיות מצטער בכך. אמר רבי זעירה: חמיי בר נש ואמרין ליה, פמה את בעי למיתן ולא ייאבד אהן צערא. ומה דהוא אמר – יהבין ליה.

אמר מר עוקבא: פמה אדם רוצה ליטול היא מתניתא, ותימר אבן, אלא חמיי בר נש ואמרין ליה, פמה את בעי מיסב וייאבד אהן צערא, ומה דו אמר – יהבין ליה.

תני: בן עזאי אומר: נתנין נכאי מזון. מהו נכאי מזון? בקדמיתא הוינא אכל מלופחין וירק, וקדון לית בי מיכל אלא בעינן ותרגולין. ומה דו אמר יהבין ליה. אמר רבי יוסי בר יעקב: אהן רומיי פד מיבאש לא נפיק לקרבא, עד דייכול מה דהסר יומין ביומין.

הלכה ב' מתני' רפוי, הפהו – תייב לרפאותו.

עלו בו צמחים, אם מחמת הפכה – תייב. שלא מחמת הפכה – פטור.

היתה ונסתרה, היתה ונסתרה – תייב לרפאותו.

היתה פל צורקה – אינו תייב לרפאותו.

גמרא רבי ירמיה בעי: עלו בו צמחין סביבות

[דף ל"ה ע"א]

הפכה ונסתרה מחמת הפכה מהו? מן מה דכתוב (שמות כא, יט) ורפא ורפא – שאם עבר על דבר ורפא.

תני חורין: ורפא ורפא – שאם עלת גרגותני – תייב לרפאותו.

תני: רבי יוסי בי רבי יודן אומר: עלו בו צמחים סביבות הפכה, אף על פי שנסתרה הפכה – תייב לרפאותו, ואין תייב ליתן לו דמי שבתו.

רבי שמעון אומר: חידוש חידש הכתוב בפירשה הזאת שיתן לו שבת ורפוי, רק שבתו יתן ורפא ורפא:

הלכה ג' מתני' שבת, רואין אותו כאלו שומר קשוואין, שפכר נתן לו דמי ידו ודמי רגלו.

בשבת, הכל לפי המכייש והמתבייש.

המכביש את הערום, המכביש את הסומא, המכביש את הישן – חייב. וישן שבבייש – פטור.

נפל מן הגג, והזיק וכישי – חייב על הנזק ופטור על הבשת. שנאמר (דברים כה, יא) ושלחה ידה והחזיקה במכשיו – אינו חייב על הבושת עד שיהא מתכוין.

גמרא חכא את מר: רואין אותו באילו שומר קישואין. והכא את מר: היה עושה מנה ביום – נותן לו מנה. סלע – נותן לו סלע.

אמר רבי יצחק: תרין שבתינ אינו, הכהו על ידו וקמעה – אין רואין אותו באילו עושה מנה ביום, אלא רואין אותו באילו היגר יושב ושומר קישואין, שכבר נתן לו דמי ידו ודמי רגלו.

שאם בויז על כף ידו וצבת, על כף ראשו וצבה, או שהטיל עליו שלג או צונן במקום שאינו נראה – חייב לרפותו.

[דף ל"ה ע"ב]

תני: ושלחה ידה – ולא אשת שליח בית דין. תני חורין תני: ושלחה ידה – לרבות אשת שליח בית דין.

מאן דמר ושלחה ידה ולא אשת שליח בית דין – בשהכהו ברשות. מאן דמר לרבות אשת שליח בית דין – בשהכהו שלא ברשות.

תני: לא אשת שנים.

הלכה ד' מתני' זה חומר באדם מבשור, שהאדם משלם את הנזק, צער, רפוי, שכתי, ובושת. ומשלם דמי וקדוה. ושור אינו משלם אלא נזק, ופטור מדמיו וקדוה.

המכה אביו ואמו ולא עשה כהן חבורה, החובל בכהן ביום חפזים – חייב בכלן.

החובל בעבד עברי – חייב בכלן חוץ מן השכתי, בזמן שהוא שלו.

החובל בעבד כנעני של אחרים – חייב בכלן. רבי יהודה אומר: אין לעבדים בושת.

גמרא תני: והעדים שאמרו: מעידין אנו על פלוני שסימא שתי עיניו באחת, שהפיל שתי שיניו באחת – אינו נותן לו פלום. זו אחר זו – יוצא לחירות בראשונה ונותן לו דמי שנייה. רבי אבהו בשם רבי יוחנן: זאת אומרת: שמין לעבדים בושת.

רבי לא בשם רבי יוחנן: המקדיש מעשה ידי עצמו כולן – קידוש. וחזר ותנא: המקדיש מעשה ידי עבדו – יוציא לו מהן פרנסתו. והשאר – הקדש.

הכא את אמר: השאר הקדש. והכא את מר: כולו קדש!

אמר רבי אחא: מצווים ישראל לפרנס בני חורין יותר מעבדים.

לא כן אמר רבי יוחנן: הקוטע ידי עבד חבירו – רבו נוטל נזקו צערו ריפיו שבתו בושתו, והלה – יתפרנס מן הצדקה!

אמר רבי אחא: מצווין ישראל לפרנס עבדים קוטעין יותר מן השלימין.

והא רבי יוחנן אכול קופד ויהיב לעבדיה, שתי חמר ויהיב לעבדיה, וקרי אנפשיה (איוב לד) הלא כבטון עושני עשהו. אמרי: תמן – במידת הדין, ברם הכא – במידת רחמים.

[דף ל"ז ע"א]

הלכה ה' מתני' חרש שוטף וקמן – פגיעתן רעה. החובל בהן – חייב. והן שחבלו באחרים – פטורין. העבד והאשה – פגיעתן רעה. החובל בהן – חייב. והן שחבלו באחרים – פטורין. אבל משלמין לאחר זמן. נתגרשה האשה, ונשתחרר העבד – חייבין לשלם: המכה אביו ואמו ועשה בהן חבורה, והחובל בהברו בשבת – פטור מכלן. מפני שהוא נדון בנפשו. והחובל בעבד בנעני שלו – פטור מכלן.

גמרא תני: והעדים שאמרו מעידים אנו על פלוני שסימא עין עבדו והפיל שינו, שכן תרב אומר, ונמצאו זוממין – משלמין לעבד וכו'.

מז אהן עובדא מימר בן? אמר רבי נסה: ויגז דמרוז בן, מעידין אנו על פלוני שנכנס תחת ידו שלם, ויצא חבול בשתים – יוצא לחירות בראשונה, ונותן לו דמי שנייה.

הלכה ו' מתני' התוקע לחבירו – נותן לו סלע. רבי יהודה אומר משום רבי יוסי הגלילי: מנה.

סמרו – נותן לו מאתים זוז.

לאחר ידו – נותן לו ארבע מאות זוז.

מִסְכַּת בְּמֹת פָּרָק שְׁלֹשָׁה עָשָׂר

יג, א בראשונה היו כותבין שטרין מאון: לא שפיה ליה, ולא רעיה ליה², ולית היא צביא לאינתנסבא ליה³. בית הלל אומרים: בבית דין ושלא בבית דין, ובלבד שיהו שלשה. רבי יוסי ברבי יהודה ורבי אלעזר ברבי שמעון אומרים: אפלו בשנים. כיצד מצות מאון? אומרת: 'אי אפשי בפלוני בעלי, אי אפשי בקדושין שקדשני אמא או אחי'. אפלו היא יושבת באפיריון והלכה אצל מי שנתקדשה, ואמרה בפניו: 'אי אפשי בפלוני בעלי זה' - אין מאון גדול מזה! רבי יהודה אומר: אפלו נכנסה לטול חפץ מחנוני, ואמרה בפניו: 'אי אפשי בפלוני בעלי' - אין מאון גדול מזה! 'תר על פן אמר רבי יהודה: אפלו אורחין מסבין, ואמרה בפניהם: 'אי אפשי בפלוני בעלי' - אין מאון גדול מזה! קטנה שקדשה את עצמה, והשיאה את עצמה בחיי אביה - אין קדושיה קדושין, ואין נשואיה נשואין.

ב. הממאנת באיש - אין לה כתבה. נתן לה גט - יש לה כתבה. רבי אלעזר אומר: אין מעשה הקטנה כלום. אין בעלה זכאי - לא במציאתה, ולא במעשה ידיה, ובהפרת נדריה, ויורשה, ומטמא לה. כללו של דבר: הרי היא כאשתו לכל דבר, אלא שיוצאה הימנו במאון. רבי יהושע אומר: בעלה זכאי במציאתה, ובמעשה ידיה, ובהפרת נדריה, ויורשה, ומטמא לה; כללו של דבר: הרי היא כאשתו לכל דבר, אלא שיוצאת ממנו במאון. אמר רבי שמעאל: חזרתי על כל מדת חכמים, ולא מצאתי אדם שמדתו שונה בקטנות, חוץ מרבי אלעזר, ורואה אני את דברי רבי אלעזר

מדברי רבי יהושע, שרבי אלעזר השנה את מדותיו, ורבי יהושע חלק.

ג. הממאנת באיש, והחזירה אליו ומת - או חולצת או מתיבמת. גרשה והחזירה לו - או חולצת או מתיבמת. רבי אלעזר אומר: חולצת ולא מתיבמת, מפני שנאסרה עליו שעה אחת. מודים חכמים לרבי אלעזר, בקטנה שהשיאה אביה, וגרשה, והחזירה אליו ומת - שחולצת ולא מתיבמת, מפני שנאסרה עליו שעה אחת, מפני שגרשיה גרושין גמורים, ואין חזרתה חזרה גמורה. כמה דברים אמורים? בזמן שגרשה קטנה והחזירה קטנה, אבל גרשה קטנה והחזירה גדולה, או גרשה קטנה והחזירה קטנה, וגדלה תחתיו ומת, או חולצת או מתיבמת, משום רבי אלעזר אמרו: חולצת ולא מתיבמת, מפני שנאסרה עליו שעה אחת.

ד. זה הכלל: גט אחר מאון - אסורה לחזור לו, מאון אחר גט - מתרת לחזור לו. רבי שמעון בן גמליאל, ורבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה, ורבי יהושע בן קרחה אומרים: בין כך ובין כך, הואיל ויצאתה הימנו בגט - אסורה לחזור לו. מעשה באחת שנשאת יתומה, וגרשה, והחזירה אליו, ומאנה בו ונשאת לאחר, ומת. ובאו ושאלו את רבי יהודה בן בבא: מהו שתחזור לראשון? ואמר להן: בין כך ובין כך, הואיל ויצאתה הימנו בגט - אסורה לחזור לו.

ה. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אם מאנה - מאנה, אם לאו - תמתין עד שתגדיל ותחליץ, ותצא הלזו משום אחות אשה. שני אחין נשואין שתי יתומות, קטנה וחרשת, מת בעלה של קטנה - חרשת יוצאה בגט, וקטנה תמתין עד שתגדיל, ותחליץ. מת בעלה של חרשת - קטנה יוצאה בגט, וחרשת אסורה לעולם. ואם בא עליה - יוצאה בגט והותרה.

ו. מי שהיה נשוי שתי יתומות קטנות ומת. בא יכם על הראשונה, וחזר בא על השנייה

¹ לא שקט לו.

² ולא רצון בו.

³ ואין היא רוצה להנשא לו.

פקח ואָחד חרש. וכן שְׁנֵי אחין: אָחד פּקח ואָחד חרש נשואין שְׁתֵּי אָחיות, אחת פּקחת ואחת חרשת, פּקחת לפּקח וחרשת לחרש – אין כאן לא חליצה ולא רבום, אלא אשתו עמו והלזו תצא משום אָחות אשה. אם היו נָכריות – יכנסו. אם רצה להוציאה – יוציא, ואם רצה לקיים – יקיים.

מסכת יבמות פרק ארבעה עשר

א. האשה שאמרה: גרשני בעלי, חלץ לי יבמי, נתיבמתי ליבמי, ומת' – הרי זו אינה נאמנת. כל אלו שאינן נאמנות להעידן – אף היא אינה נאמנת להעידן.

ב. עד אומר 'מת', ועד אומר 'לא מת'. אשה אומרת 'מת' ואשה אומרת 'לא מת' – הרי זו לא תנשא. רבי מנחם ברבי יוסי אומר: עד אומר 'מת' ועד אומר 'לא מת' ונשאת, ובא אחר ואמר 'לא מת' – הרי זו לא תצא, אָבל בתחלה, עד אומר 'מת' ועד אומר 'לא מת', אשה אומרת 'מת' ואשה אומרת 'לא מת', אף על פי שנשאת – תצא, אחת אומרת 'מת' ושתיים אומרות 'לא מת' – הרי שתי נשים כאיש אחד. רבי נחמיה אומר: כל מקום שהכשירו חכמים עד אָחד – הלך אחר רב דעות, ועשו שתי נשים לאשה אחת כשני אנשים לאיש אָחד. שנים אומרים 'מת' ומאה אומרים 'לא מת' – הרי מאה כשני עדים.

ג. קדש אחת מחמש נשים, ואין ידוע איזו קדש, וכל אחת ואחת אומרת: 'אותי קדש'. לקח אָחד מחמשה, ואין ידוע מאיזה מהם לקח, וכל אָחד ואָחד אומר: 'ממני לקח'. רבי שמעון בן אלעזר אומר: לא נחלקו רבי טרפון ורבי עקיבה, על שקדש אחת מחמש נשים ואינו ידוע איזו מהן קדש – שמניח דמי כתבה ביניהם ומסתלק. על מה נחלקו? על שבעל. ולא נחלקו על שלקח מקח מחמשה בני אדם, ואין ידוע מאיזה מהם לקח – שמניח דמי מקח ביניהם ומסתלק, על מה נחלקו? על שגול; שרבי טרפון אומר: מניח גזלה

– נאסרו שתיהן עליו. וכן שתי חרשות, קטנה וחרשת, בא יבם על הקטנה, וחזר ובא על החרשת, או שבא אחיו על החרשת – נאסרו שתיהן עליו. חרשת יוצאה בגט, וקטנה יוצאה בגט וחליצה.

ד. פּקחת וחרשת. בא יבם על פּקחת וחזר ובא על חרשת, או שבא אחיו על חרשת – נאסרו שתיהן עליו. חרשת יוצאה בגט, פּקחת יוצאה בגט וחליצה. גדולה וקטנה, בא יבם על הגדולה וחזר ובא על הקטנה, או שבא אחיו על הקטנה – נאסרו שתיהן עליו. קטנה יוצאה בגט, גדולה יוצאה בגט וחליצה. רבי אליעזר אומר: בכלן מלמדין את הקטנה שתמאן בו.

ח. יבמה שאמרה בתוך שלשים יום: 'לא נבעלתי', בין שאמר: 'בעלתי', בין שאמר: 'לא בעלתי' – כופין אותו שיהלץ לה. אחר שלשים יום – מבקשים הימנו שיהלץ לה. היא אומרת: 'נבעלתי', והוא אומר: 'לא בעלתי' – הרי זה יוצאה בגט. הוא אומר: 'בעלתי', והיא אומרת: 'לא נבעלתי', אף על פי שחזר ואמר: 'לא בעלתי' – הרי זו יוצאה בגט. רבי יהודה אומר: נדרה שלא תתיבם, אָפלו בחיי בעלה – מבקשים הימנו שיהלץ לה.

ט. כיצד מוציא ברמיה? רמז ונתן לה גטה, פּקחת לפּקח ולו אָח פּקח, פּקחת לחרש ולו אָח פּקח – או חולץ או מיבם. פּקחת לפּקח ולו אָח חרש – כונס ואינו מוציא לעולם. פּקחת לחרש, ולו אָח חרש, חרשת לפּקח ולו אָח פּקח, חרשת לפּקח ולו אָח חרש, חרשת לחרש ולו אָח פּקח, חרשת לחרש ולו אָח חרש – כונס. אם רצה להוציא – יוציא. אם רצה לקיים – יקיים.

י. שני אחים חרשים נשואין שתי אָחיות פּקחות, או שתי אָחיות חרשות, או שתי אָחיות, אחת פּקחת ואחת חרשת. וכן שתי אָחיות חרשות נשואות לשני אחין פּקחין, או לשני אחין חרשין, או לשני אחין: אָחד

ביניהם ומסתלק. ורבי עקיבא אומר עד שישלם גזלה לכל אחד ואחד. ומודה רבי טרפון, באומר לשנים: גזלתי את אחד מכם מנה, ואין ידוע איזהו, או אביו של אחד מכם הפקיד אצלי מנה, ואין ידוע איזה – נותן לזה מנה ולזה מנה; שהודה מפי עצמו.

ד. האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים, ובאה ואמרה: 'מת בעלי' – היא מתרת, וצרתה אסורה. רבי אליעזר אומר: הואיל והתרו ליבמין – התרו לכל אדם. האשה שהלך בעלה למדינת הים, ובאו ואמרו לה: 'מת בעליך', והיה לו אח, ויבמה ומת, ואחר כך בא בעלה – אסור בה ומתו בצרתה. אסור בה ומתו באשת אחיו.

ה. האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים, ובאה ואמרה: 'מת בעלי' – היא מתרת וצרתה אסורה. רבי אליעזר אומר: הואיל והתרו ליבמין – התרו לכל אדם.

ו. שתי נשים, לזו עדים ובנים, ולזו אין עדים ובנים – שתיהן מתרות. נפל לבור אריות – אין מעידין עליו. לתוף כבשן האש – מעידין עליו. מעידין על המגיד, ואין מעידין על צלוב. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף על המגיד אין מעידין, מפני שיכול לכוות ולחיות.

ז. נפל לגוב אריות – אין מעידין. בור ששלא נחשים ועקרבים – מעידין עליו. רבי יהודה בן בתירה אומר: אין מעידין עליו, שמא חבר הוא. נפל לתוף כבשן האש – מעידין עליו. ליורה מלאה יין ושמן – מעידין עליו. משום רבי אחא אמרו: של שמן – מעידין עליו, מפני שהוא מבכיר, ושל יין אין מעידין עליו – מפני שהוא מכבה. אמר לו: תחלתו מכבה וסופו מבכיר. אליעזר בן מהבאי אומר: מעידין על השומא. מת פלוני, אבד פלוני, נהרג פלוני, אין פלוני בעולם, אין ממנו כלום, תנשא אשתו – אין מעידין עליו.

ח. נפל למים, בין שיש להם סוף בין שאין להם סוף – אשתו אסורה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: מים שיש להם סוף – אשתו מתרת. מים שאין להם סוף – אשתו אסורה. שמא גל טורד אותו ומעלה אותו ליבשה. אמר רבי עקיבא: כשהייתי בא בים, ראיתי ספינה שטבעה בים, והייתי מצטער על תלמיד חכם שבתוכה. וכשבאתי למדינות פוטקיא, וראיתו, בא וישב ודן לפני בהלכה, נמתי לו: 'בני! היאך עלית מן הים?' גם לי: 'טרדני גל לחברו, וחברו לחברו, עד שהגעתי ליבשה'. אמרתי: 'כמה גדולים דברי חכמים! שאמרו: מים שיש להם סוף – אשתו מתרת, מים שאין להם סוף – אשתו אסורה'.

ט. אמר רבי, מעשה בשני בני אדם מכמרים מכמורין⁴ בירדן, ונכנס אחד מהם למחילה של דגים, ושקעה חמה ולא ראה פתחה של מחילה, ושקה חברו עליו כדי שתצא נפשו, ובא והודיע בתוך ביתו. לשחרית זרחה חמה, והפיר פתחה של מחילה, ובא ומצא הספד קשור בתוף ביתו. אמר רבי מאיר: מעשה באחד שנפל לבור גדול, ועלה לאחר שלשה ימים. אמרו לו: אין מזכירין מעשה נסים.

י. אפלו שמע קול מקוננת שמזכרתו בין המתים – אין עדות גדולה מזו. שמע בית דין של ישראל, שהיו אומרים: 'פלוני בן פלוני מת' או 'נהרג' – תנשא אשתו. שמע בקונטרסין⁵ של מלכים, שהיו אומרים: 'פלוני בן פלוני מת', או 'נהרג' – לא תנשא אשתו.⁶ משיאים על פי בת קול. מעשה שעמד אחד על ראש ההר, ואמר: 'איש

⁴ פורסין מצודות לצוד דגים.

⁵ הממנים להרג אצל מלכי הגוים.

⁶ כי יש בהם שמקבלים שחד ומניחים אותו בחיים.

פלוני בן פלוני, נשכו נחש ומת! הִלְכוּ וּמִצְאוּ שֶׁתַּפְּחוּ עֵינָיו, וְהִשִּׂיאוּ אֶת אִשְׁתּוֹ. וּבַעֲבוּד כּוֹכְבִים, אִם הִיא מִתְּפֹנֵן לְהַעֲדִיד – אֵין עֲדוּתוֹ עֲדוּת. אֲבָא יוֹדֵן אִישׁ צִידוֹן אוֹמֵר: מַעֲשֶׂה בִישְׂרָאֵל וְכוּתִי אַחַד, שֶׁהָיוּ מְהַלְכִין בְּדֶרֶךְ, וּבָא כּוּתִי וְאָמַר: 'חֻבַּל עַל אוֹתוֹ יְהוּדֵי שְׁהִיָּה עִמִּי בְּדֶרֶךְ, וּמֵת בְּדֶרֶךְ, וּקְבֹרוּהוּ! וְהִשִּׂיאוּ אֶת אִשְׁתּוֹ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: מַעֲשֶׂה בְּקוֹלֵר שֶׁל בְּנֵי אָדָם⁷ שֶׁהִלְכוּ לְאַנְטוֹכְיָא⁸, וּבְחִזְרֵתָן אִמְרוּ: 'נְהַרְג מִמֶּנּוּ אִישׁ פְּלוֹנִי יְהוּדִי', וּבָא מַעֲשֶׂה לְפָנֵי חֲכָמִים וְהִשִּׂיאוּ אֶת אִשְׁתּוֹ. וְשׁוֹב מַעֲשֶׂה בְּשֵׁשִׁים בְּנֵי אָדָם שֶׁיָּרְדוּ לְכַרְכּוֹם בֵּיתֵר⁹, וְלֹא עָלָה אַחַד מֵהֶם, וּבָא מַעֲשֶׂה לְפָנֵי חֲכָמִים, וְהִשִּׂיאוּ אֶת נְשֵׁיהֶם.

יא. אֵין מַעֲדִינן עֲלֵינוּ, עַד שֶׁיְהִי מִזְכִּירִין שְׁמוֹ וְשֵׁם אָבִיו, שְׁמוֹ וְשֵׁם עִירוֹ. אָבֵל אִם אָמַר: 'אַחַד יֵצֵא מֵעִיר פְּלוֹנִי' – מִפְּשָׁפְשִׁין¹⁰ בְּאוֹתָהּ הָעִיר. אִם לֹא יֵצֵא מִשֵּׁם אֱלֹא הוּא – תִּנְשָׂא אִשְׁתּוֹ. מַעֲשֶׂה בְּשָׁנִים שֶׁהָיוּ רָצִים אַחַר הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים, וְנִתְלָה אַחַד בּוֹיָת, וּפְשָׁחוּ¹¹, וְדָרַךְ אֶת הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים. וְאָמַר לוֹ חֲבֵרוֹ: 'יִישֵׁר כַּחַךְ אַרְיָה!' אָמַר לוֹ: 'מִנֵּין אַתָּה מִכִּיר בִּי שְׂאֲרִיָּה שְׁמִי? כֶּךָ אֲנִי נִקְרָא בְּעִירִי – יוֹחָנָן בֶּן יוֹנָתָן אַרְיָה דְּמִכְפָּר שִׁיחִיא'. לְיָמִים חָלָה וּמֵת, וְהִשִּׂיאוּ רַבִּי טַרְפוֹן אֶת אִשְׁתּוֹ.

יב. אֵין בּוֹדֵקִין עַדֵי נְשִׁים בְּדַרְיָשָׁה וּבְחַקִּיָּרָה; דְּבַרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: בּוֹדֵקִין לְעַדֵי נְשִׁים בְּדַרְיָשָׁה וּבְחַקִּיָּרָה. מַעֲשֶׂה בְּאַחַד שְׂבָא לְפָנֵי רַבִּי

טַרְפוֹן לְהַעֲדִיד עֲדוּת אִשָּׁה. אָמַר לוֹ: 'בְּנֵי! הִיאֲךָ אַתָּה יוֹדֵעַ לְאִשָּׁה זֹו עֲדוּת זֹו? אָמַר לוֹ: 'אֲנִי וְהוּא הֵינְנו הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ, וְדָרַךְ אַחֲרֵינוּ גִיס, וְנִתְלָה בִּיחּוּר תְּאֵנָה וּפְשָׁחוּ, וְהִחְזִיר אֶת הַגִּיס לְאַחֲרָיו'. אָמַרְתִּי לוֹ: 'מִשְׁבַּחְךָ אֲנִי אַרְיָה! אָמַר לִי: יִפָּה אִמְרָתָּ, כּוֹנֵת לְשִׁמִּי, שְׁכַךְ קוֹרְאִים אוֹתִי בְּעִירִי – 'יוֹחָנָן בֶּן יוֹנָתָן אַרְיָה דְּמִכְפָּר שִׁיחִיא'. לְיָמִים חָלָה וּמֵת, אָמַר לוֹ: 'כֶּךָ אִמְרָתִּי לִי יוֹחָנָן בֶּן יוֹנָתָן מִכְפָּר שִׁיחִיא'. אָמַר לִיה: 'לֹא, אֲלֵא כֶּךָ אִמְרָתִי לָךְ. אָמַר לִי: לֹאוּ רַבִּי יוֹנָתָן בֶּן יוֹחָנָן אַרְיָה דְּמִכְפָּר שִׁחִיא, אֲלֵא יוֹחָנָן בֶּן יוֹנָתָן אַרְיָה דְּמִכְפָּר שִׁיחִיא'. בְּדָק רַבִּי טַרְפוֹן לְעֲדוּתוֹ שְׁלִשָׁה פְּעָמִים וְנִמְצְאוּ מִכְנֵת, וְהִשִּׂיאוּ אֶת אִשְׁתּוֹ. מִכָּאֵן וְאֵילָךְ הִנְהִיגוּ, שֶׁיְהִי בּוֹדֵקִים לְעַדֵי הַנְּשִׁים בְּדַרְיָשָׁה וּבְחַקִּיָּרָה. אָמַר לָהֶם רַבִּי עֲקִיבָא: לְכַשְׁתָּהּא פּוֹנְדֻקִית¹² – תְּהֵא נְאֻמְנָת.

מִסְכַּת כְּתוּבוֹת פְּרָק רֵאשׁוֹן

א מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ: 'בְּתוּלָה נִשְׂאָת לְיוֹם הַרְבִּיעִי? שְׂאָם הִיָּה לוֹ טַעֲנָת בְּתוּלִים, הִיָּה מִשְׁפָּסִים לְבֵית דִּין. אִם כֵּן, תִּנְשָׂא בְּאַחַד בְּשַׁבָּת? אֲלֵא כַּדִּי שִׁיתְקַן צְרָכָיו כָּל יְמוֹת הַשַּׁבָּת, הַתְקִינוּ שֶׁיְהֵא נוֹשֵׂא אוֹתָהּ בְּרַבִּיעִי, וּמִסְכָּנָה וְהֵילֵךְ, נִהְגוּ הָעָם לְכַנּוֹס בְּשְׁלִישִׁי, וְלֹא מִחוּ בְיָדֵם חֲכָמִים. רְצָה לְכַנּוֹס בְּשַׁנִּי – אֵין שׁוּמְעִין לוֹ, אִם מִפְּנֵי הָאֲנָס – מֵתָר. וּמִפְּרִישִׁין אֶת הַחֲתָן מִן הַכֶּלֶה לִילֵי שַׁבָּת תְּחַלָּה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה חֲבוּרָה. מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ: 'אֵלְמָנָה נִשְׂאָת בְּחַמִּישִׁי? שְׂאָם נוֹשֵׂא אוֹתָהּ בְּאַחַד מִכָּל יְמוֹת הַשַּׁבָּת – מִנִּיחָה וְהוֹלֵךְ לְמִלְאכָתּוֹ. הַתְקִינוּ שֶׁיְהֵא נוֹשֵׂא אוֹתָהּ בְּחַמִּישִׁי, שֶׁיְהֵא כְּטֹל שְׁלִשָׁה יָמִים: חַמִּישִׁי, וְעֶרֶב שַׁבָּת וְשַׁבָּת – שְׁלִשָׁה יָמִי בְּטָלָה, נִמְצָא שְׁמֹחַ עִמָּה שְׁלִשָׁה יָמִים.

ב. גְּדוּל הַבָּא עַל הַקְטָנָה, וְקָטָן שְׂבָא עַל הַגְּדוּלָה, וּמִכַּת עֵץ – כְּתַבְתָּה מֵאֲתִים. מִשׁוּם רַבִּי יְהוּדָה בֶּן אַגְרָא אָמְרוּ: אִיזוּ

¹² הֵינּוּ שְׁתֵּהִיָּה מוֹסִיחָה לְפִי תַפּוּחַ כְּמוֹ פּוֹנְדֻקִית.

⁷ חֲבוּרַת אֲנָשִׁים.
⁸ וְהָיוּ בִּנְיָהֶם וְהוּדִים וְגוֹיִם בִּיחַד.
⁹ פְּאֲשֵׁר הָעִיר בֵּיתֵר הִיָּתָה בְּמִצּוֹר.
¹⁰ בּוֹדֵקִים וּמְחַפְּשִׁים.
¹¹ נִמַּךְ אֶת עֵץ הַחַיִּת, כַּדִּי לְרַדֵּךְ בּוֹ אֶת הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים.

קטנה ואיזה קטן? קטן פחות מכן תשע שנים ויום אחד, קטנה פחותה מבת שלש שנים ויום אחד. הרוצה לעשות כדרך שהכהנים עושים, כגון בת ישראל לכהן, ובת כהן לישראל – עושין. הנושא ונותן בכהונה, והנותן בה תקנה שהתקינו בית דין, בת ישראל לכהן בת כהן לישראל – נותן ארבע מאות זוז.

ג. פקח שנשא חרשת, או שוטה – כתבתן מאתים, מפני שרוצה להחזיק להם את הנכסים. חרש ושוטה שנשאו פקחות, אף על פי שחזר חרש ונתפקח, שוטה ונשתפה – אין להם כתבה. רצו לקיים – נותנין כתבה מנה. עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל, אף על פי שחזר העובד כוכבים ונתגיר, העבד ונשתחרר – אין להן כתבה. רצו לקיים – נותנין כתבה מנה. ישראל הבא על השפחה ועל בת עובד כוכבים, אף על פי שחזרה השפחה ונשתחררה, בת עובדי כוכבים ונתגירה – אין להם כתבה. רצה לקיים – נותן כתבה מנה.

ד. בוגרת ואילונית – כתבתן מאתים. נשאת בחזקת שהיא כשרה, ונמצאת אילונית – אין לה כתבה. רצה לקיים – נותן כתבה מנה.

ה. הבא על החרשת, ועל השוטה, ועל הבוגרת, ומכת עץ – אין להן טענת בתולין. סומא ואילונית – יש להן טענת בתולין. סומכוס אמר משום רבי מאיר: סומא – אין לה טענת בתולין.

ו. אמר רבי יהודה: ביהודה, בראשונה היו מפשפשינין¹³ את החתן ואת הכלה שלשה ימים קדם פניסתן לחפה, ובגליל לא נהגו כן. ביהודה, בראשונה, היו מיחדים את החתן ואת הכלה שעה אחת קדם לחפה – כדי שיהא לבו גס בה. ובגליל לא נהגו כן. ביהודה, בראשונה, היו מעמידין שני

שושבינין, אחד משל בית חתן, ואחד משל בית כלה. ואף על פי כן לא היו מעמידין אלא לנשואין, ובגליל לא היו נוהגין כן. ביהודה, בראשונה, היו שושבינין ישנין במקום שחתן וכלה ישנין. ובגליל לא היו נוהגין כן. וכל שלא נהג כמנהג זה – אינו יכול לטען טענת בתולין.

ז. כנסה ראשון לשם נשואין, ויש לה עדים שלא נסתרה, או אפלו נסתרה, ויש לה עדים שלא נתיחדה עמו כדי ביאה – אין השני יכול לטעון טענת בתולין. לפיכך, אין כתבתה אלא מנה. טענת בתולין כל שלשים יום; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: אם נסתרה מיד, לא נסתרה אפלו לאחר שלשים.

ח. המוציא שם רע ונמצאו עדיו זוממין – הוא לוקה ונותן ארבע מאות זוז. והזוממין מקדימין לבית הסקילה. ואם היתה יתומה – הוא לוקה וכתבתה קמת. ונותן ארבע מאות זוז. והזוממין מקדימין לבית הסקילה, לא אמר לעדים שיעידו, אלא שהם באו מאליהן והעידו – הוא אין לוקה ואין נותן ארבע מאות זוז, והזוממין מקדימין לבית הסקילה. ונתה כשהיא נערה, ומשבגרה הוציא עליה שם רע – הוא אין לוקה, ואין נותן ארבע מאות זוז, והיא וזוממין מקדימין לבית הסקילה.

ט. היתה מעברת, ואמרו לה: 'מה טיבו של עבר זה?' – 'מאיש פלוני, כהן הוא!' רבן גמליאל ורבי אליעזר אומרים: נאמנת; שזו עדות שהאשה כשרה לה. רבי יהושע אומר: אינה נאמנת. אמר להם רבי יהושע: אי אתם מודים בשבויה, ויש לה עדים שנשפית, והיא אומרת: 'טהורה אני' שאינה נאמנת? אמרו לו: לא! אם אמרת בשבויה שנשפית לבין העובדי כוכבים, שיש לה עדים, תאמר בזו שאין לה עדים? אמר להם: וכי מה עדות גדולה מזו, שהרי כרסה בין שניה? אמרו לו: מפני שרב כותים פרוצים בעריות. אמר להם: אין

¹³ בודקים.

אפּוֹטְרוֹפּוֹס לַעֲרִיּוֹת. בְּמָה דְּבָרִים אָמּוּרִים ?
בְּעֵדוּת אִשָּׁה בְּגוֹפָה, אֲכַל עֵדוּת אִשָּׁה
בְּתַתָּה - דְּבָרֵי הַכֹּל שֶׁהוֹלֵד שְׂתוּקֵי.

מִסְכַּת כְּתוּבוֹת פָּרָק שְׁנֵי

א. עֵדִים שְׂאָמְרוּ: 'מְעִידִין אֲנַחְנוּ בְּפְלוּנֵי
שְׁהוּא בֶן גְּרוּשָׁה אוּ בֶן חֲלוּצָה, עוֹבֵד
כּוֹכְבִים נִתֵּין וּמְמֹזֵר' - עַד שְׁלֵא נִחְקְרָה
עֵדוּתָן בְּבֵית דִּין, אָמְרוּ: 'בְּדָאִין אָנוּ' - הָרִי
אֵלּוּ נְאָמְנִין. מִשְׁנַחֲקָרָה עֵדוּתָן בְּבֵית דִּין,
אָמְרוּ: 'בְּדָאִין אָנוּ' - אֵין נְאָמְנִים. זְהוּ כְּלָלוּ
שֶׁל דְּבָר: עֵדִים שֶׁהַעִידוּ לְטֵמָא, לְטַהַר,
לְרַחֵק וּלְקַרְב, לְאָסוּר וּלְהַתִּיר, לְפִטְוֹר
וּלְחַיִּיב, עַד שְׁלֵא נִחְקֵר עֵדוּתָן בְּבֵית דִּין
אָמְרוּ: 'בְּדָאִין אָנוּ' - הָרִי אֵלּוּ נְאָמְנִין,
מִשְׁנַחֲקָרָה עֵדוּתָן בְּבֵית דִּין אָמְרוּ: 'בְּדָאִין
אָנוּ' - אֵין נְאָמְנִין.

ב. יָפָה כַּח שְׂטֵר מִכַּח עֵדִים, וְיָפָה כַּח עֵדִים
מִכַּח שְׂטֵר. יָפָה כַּח שְׂטֵר - שֶׁהַשְּׂטֵר מוֹצִיא
אִשָּׁה מִבְּעֵלָה, מַה שְּׂאִין כֹּן בְּעֵדִים. יָפָה כַּח
עֵדִים - שֶׁהָעֵדִים שְׂאָמְרוּ: 'מֵת פְּלוּנִי'
תִּנְשָׂא אִשְׁתּוֹ. כְּתוּב בַּשְּׂטֵר: 'מֵת פְּלוּנִי' -
לֹא תִנְשָׂא אִשְׁתּוֹ. אִם אָמְרוּ: מַה שְּׁכָתוּב
בַּשְּׂטֵר זֶה שְׁמַעְנוּ וּשְׁכַחְנוּ - תִּנְשָׂא אִשְׁתּוֹ.
כּוֹתֵב אָדָם עֵדוּתוֹ בַּשְּׂטֵר וּמַעִיד עֲלֶיהָ אֶפְלוּ
לְאַחַר מָאָה שָׁנִים.

ג. יָפָה כַּח שְׂטֵר מִכַּח כֶּסֶף, וְיָפָה כַּח כֶּסֶף
מִכַּח שְׂטֵר, שֶׁהַשְּׂטֵר גּוֹבֵה מִנְכָּסִים
מִשְׁעַבְדִּים, מַה שְּׂאִין כֹּן בְּכֶסֶף. יָפָה כַּח
כֶּסֶף שֶׁהַכֶּסֶף פּוֹדֶה אֶת הָעֵרְכִין וְאֶת
הַחֲרָמִין וְאֶת הַהִקְדָּשׁוֹת וְאֶת מַעֲשֵׂר שְׁנֵי,
מַה שְּׂאִין כֹּן בַּשְּׂטֵר. יָפָה כַּח שְׂטֵר וְכֶסֶף
מִכַּח חֲזָקָה, וְכַח חֲזָקָה מִכַּח שְׂטֵר וְכֶסֶף.
יָפָה כַּח שְׂטֵר וְכֶסֶף, שֶׁשְּׂטֵר וְכֶסֶף קוֹנִים
עֵבֶד עֲבָרִי, מַה שְּׂאִין כֹּן בְּחֲזָקָה. יָפָה כַּח
חֲזָקָה, שְׂאֵם מְכָר עֶשֶׂר שְׁדוֹת, כִּיּוֹן שֶׁהַחֲזִיק
בְּאֶחָד מֵהֶם - קוֹנֶה אֶת כָּלָם. אֲבָל לֹא נִתֵּן
לוֹ אֲלֵא דְמֵי אַחַת מֵהֶן, אוּ לֹא כָּתוּב לוֹ אֲלֵא
עַל אַחַת מֵהֶן - לֹא קָנָה אֲלֵא אוֹתָהּ שְׁדָה
בְּלָבָד.

ד. מֵאֵתִים לְבַתּוּלָה וּמִנָּה לְאֵלְמָנָה, נִזְק
וְחֲצִי נִזְק, תְּשֻׁלוּמֵי כֶּסֶף תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבַּעָה
וְחֲמִשָּׁה - כֹּלָן אָף עַל פִּי שְׂאִין כְּתוּבִין
בַּשְּׂטֵר גּוֹבִים מִנְכָּסִים מִשְׁעַבְדִּין.

ה. הָאִשָּׁה שְׂאָמְרָה: 'אִשְׁתּוֹ אִישׁ אָנִי', וְחֲזָרָה
וְאָמְרָה: 'אִינִי אִשְׁתּוֹ אִישׁ' - נְאָמְנָת, שֶׁהַפָּה
שְׂאָסֵר הוּא הַפָּה שֶׁהַתִּיר. אָמְרָה: 'נִשְׁבִּית
וְטַהוּרָה אָנִי, וְיֵשׁ לִי עֵדִים שֶׁטַהוּרָה אָנִי' -
אֵין אוֹמְרִין נִמְתִּין עַד שֶׁיָּבֹאוּ עֵדִים
וְיַתִּירוּהָ, אֲלֵא מִתִּירִין אוֹתָהּ מִיָּד, אִם
מִשְׁהוּתְרָה כְּאוּ עֵדִים, וְאָמְרוּ: נִשְׁבִּית הִיא
- הָרִי זֹו לֹא תִנְשָׂא, נִשְׁבִּית וְטַמְאָה הִיא,
אָף עַל פִּי שֵׁשׁ לֵה בְּנִים - תִּצָּא. עַד אוֹמֵר:
נִשְׁבִּית וְטַמְאָה הִיא, וְעַד אוֹמֵר נִשְׁבִּית
וְטַהוּרָה הִיא. אִשָּׁה אוֹמֶרֶת: נִשְׁבִּית וְטַמְאָה
הִיא, וְאִשָּׁה אוֹמֶרֶת נִשְׁבִּית וְטַהוּרָה הִיא -
הָרִי זֹו לֹא תִנְשָׂא, וְאִם נִשְׂאֵת - לֹא תִצָּא.

ו. שְׁתֵּי נָשִׁים שֶׁנִּשְׁבּוּ, זֹאת אוֹמֶרֶת: 'אָנִי
טַמְאָה וְחֲבֵרְתִי טַהוּרָה', וְזֹאת אוֹמֶרֶת: 'אָנִי
טַמְאָה וְחֲבֵרְתִי טַהוּרָה' - נְאָמְנָת. 'אָנִי
טַהוּרָה וְחֲבֵרְתִי טַמְאָה' - אֵינָה נְאָמְנָת. 'אָנִי
וְחֲבֵרְתִי טַמְאוֹת' - נְאָמְנָת עַל עֲצָמָה וְאֵינָה
נְאָמְנָת עַל חֲבֵרְתָּהּ. 'אָנִי וְחֲבֵרְתִי טַהוּרוֹת' -
נְאָמְנָת עַל חֲבֵרְתָּהּ וְאֵינָה נְאָמְנָת עַל עֲצָמָה.

ז. וְכֹן שְׁנֵי אֲנָשִׁים שֶׁנִּשְׁבּוּ, זֶה אוֹמֵר: 'חֲבֵרִי
כֹהֵן', וְזֶה אוֹמֵר: 'חֲבֵרִי כֹהֵן' - נוֹתְנִין לְהֵן.
אֲבָל לְחֲזָקָה אֵין נְאָמְנִין, עַד שִׁיְהוּ שְׁלֹשָׁה,
כְּדִי שִׁיְהִיו שְׁנַיִם מְעִידִין עַל זֶה וְשְׁנַיִם
מְעִידִין עַל זֶה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אָף אֵין
נוֹתְנִין לְהֵן עַד שִׁיְהִיו שְׁלֹשָׁה, כְּדִי שִׁיְהִיו
שְׁנַיִם מְעִידִין לְזוֹה, וְשְׁנַיִם מְעִידִין לְזוֹה.
מַעֲלִין לְכַהֲנָה לְוִיָּה וְיִשְׂרָאֵלִים עַל פִּי עַד
אֶחָד, אֲבָל אֵין מְשִׁיאִין אֲלֵא עַל פִּי שְׁנַיִם.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אָף אֵינוּ נְאָמְנִין לְהֵאֲכִילוּ
בְּתַרוּמָה, עַד שִׁיְהִיו שְׁלֹשָׁה, שְׁנַיִם מְעִידִין
לְזוֹה וְשְׁנַיִם מְעִידִין לְזוֹה.

ח. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אֵימְתִי? בְּזִמְן שֵׁשׁ
עוֹרְרִין, אֲבָל בְּזִמְן שְׂאִין עוֹרְרִין - מַעֲלִין
לְכַהֲנָה עַל פִּי עַד אֶחָד, אֵיזְהוּ עֶרְעֵר? אִם
אָמְרוּ: 'הָאִיף קִפְץ פְּלוּנִי לְכַהֲנָה, שְׁלֵא

נְשָׂא כַפּוּי מִיָּמּוֹ, שְׁלֵא נָטַל כַּפּוּי מִיָּמּוֹ? !
 – אֵינן זֶה עֲרֵעֵר. 'שְׁהוּא בֵּן גְּרוּשָׁה אוּ בֵּן
 חִלּוּצָה, עוֹבֵד כּוֹכְבִים, נִתְיָן וּמְזוּר' – הֲרִי
 זֶה עֲרֵעֵר. רַבִּי הֵעֵלָה לְכַהוֹנָה עַל פִּי עַד
 אַחַד, רַבִּי יוֹסִי הֵעֵלָה לְכַהוֹנָה עַל פִּי עַד
 אַחַד.

ט. נִפְלָה לְעֹזָה בְּעִיר¹⁴. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אֵינן
 לְעֹזָה רְאִיָּה, אֲלֵא כֹל שֵׁישׁ לוֹ עֲרֵעֵר – יָבֵא
 וַיֹּאמֶר. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר מִשֵּׁם
 רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן הַסֵּגָן: מַעְלִין לְפָהֳנָה עַל פִּי
 עַד אַחַד, וְלֹא עַל פִּי עַד אַחַד בְּלִבְדֵּי אֲמָרוֹ,
 אֲלֵא אֶפְלוֹ אִשָּׁה, לֹא כְּשֶׁתַּבָּא אִשָּׁה לְבֵית
 דִּין, אֲלֵא לְכִשְׁתַּאמֵר, יִתְּנוּ לוֹ¹⁵.

מִסְכַּת כְּתוּבוֹת פְּרָק שְׁלִישִׁי

א. שְׁתֵּי חִזְקוֹת לְכַהוֹנָה בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל –
 נְשִׂאוֹת פְּסִים וְחִלּוּק גְּרָנוֹת. וּבְסוּרִיא וְעַד
 מְקוֹם שְׁשִׁלוּחֵי רֹאשׁ חֹדֶשׁ מְגִיעִים –
 נְשִׂאוֹת פְּסִים אֲבָל לֹא חִלּוּק גְּרָנוֹת. וּבְכָל
 כְּסוּרִיא. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִף
 אֶלְכָסְנִדְרִיא שֶׁל מִצְרַיִם בְּרֵאשׁוֹנָה, מִפְּנֵי
 שְׁבִית דִּין קְבוּעַ שֵׁם. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֲלֵעָזָר
 אוֹמֵר: כִּשֵּׁם שֶׁהִתְרוּמָה חִזְקָה לְכַהֲנָה
 בְּחִלּוּק גְּרָנוֹת, כִּךְ מַעְשֵׁר רֵאשׁוֹן חִזְקָה
 לְלוּיָהּ בְּחִלּוּק גְּרָנוֹת, וְהִמְחִיל בְּבֵית דִּין –
 אֵינן לוֹ חִזְקָה לְכַהֲנָה.

ב. הַכֹּל נֶאֱמָר לְהַעֲדִיָּה, אֶפְלוֹ בְּנֵה אֶפְלוֹ
 בְּתָה, חוּץ מִמְּנָה וּמִבְּעֵלָה, שְׁאֵינן אָדָם מַעֲדִי
 עַל יָדֵי עֲצָמוֹ. אָמַר רַבִּי יְבֻרָה בֶּן הַקָּצָב:
 הַמַּעְוֵן הַזֶּה! לֹא זֹוָה יָדָה מִתּוֹךְ יָדֵי מִשְׁעָה
 שְׁנִכְנְסוּ עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים לִירוּשָׁלַיִם וְעַד
 שְׁיִצְאוּ, וְאִף עַל פִּי כֹן, יִחַד לָהּ בֵּית
 בְּחִצְרָה, וְכִשְׁהִיא יוֹצֵאָה – יוֹצֵאָה בְּרֵאשׁ
 בְּנִיָּה, וְכִשְׁהִיא נִכְנְסָת – נִכְנְסָת בְּסוּף בְּנִיָּה,

¹⁴ יָצָא לְעוֹ בְּעִיר שְׁהוּא פְּסוּל מִן הַכַּהֲוֹנָה, אֲבָל
 אוֹתוֹ לְעוֹ יָצָא רַק בְּעִיר, וְלֹא הִתּוּק בְּבֵית דִּין.

¹⁵ אִם הִיא אוֹמֶרֶת עַל אִישׁ שְׁהוּא חוּץ לְבֵית
 שְׁהוּא בְּהֵן, שׁוֹמְעִים לָהּ וְיִתְּנוּ לוֹ אֶת תְּרוּמָתָם.

וְהִיָּתָה נְזוּתָת מִנְכָסֶיךָ. לֹא נִתְיָחַדָּה עִמּוֹ אֲלֵא
 עַל פִּי בְּנִיָּה.

ג. נֶאֱמָן אָדָם לוֹמֵר: 'כִּךְ אָמַר לִי אָבִא –
 מִשְׁפָּחָה זֹו טְמֵאָה וּמִשְׁפָּחָה זֹו טְהוֹרָה,
 שְׁאֲכַלְנוּ בְּקִצְצָה שֶׁל בַּת פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִי¹⁶,
 וְשָׁמַר לוֹ רַבּוֹ לְפְלוֹנִי: 'צֵא וְטָבּוּל
 לְתִירוּמָתְךָ, וְשִׁהִינּוּ מוֹלִיכִין חִלָּה וּמִתְנּוֹת
 לְפְלוֹנִי כִּהֵן עַל יָדֵי עֲצָמוֹ', אֲבָל לֹא עַל יָדֵי
 אַחֵר, וְכֵלָן, אִם הִיָּה כּוֹתִי וְנִתְגַּיֵר, עֲבָד
 וְנִשְׁתַּחֲרַר – אֵינן נֶאֱמָנִים. וְאֵינן נֶאֱמָן לוֹמֵר:
 'דְּרָךְ הִיָּה לְפְלוֹנִי בְּמְקוֹם הַזֶּה' – מַעְמַד
 וּמִסְפַּד הִיָּה לְפְלוֹנִי בְּמְקוֹם הַזֶּה'. עוֹבֵד
 כּוֹכְבִים וְנִתְגַּיֵר עֲבָד וְנִשְׁתַּחֲרַר הֲרִי אֵלוֹ אֵינן
 נֶאֱמָנִים לוֹמֵר: 'זְכוּר הִיָּיתִי בְּפְלוֹנִי שְׁחִיב
 לְפְלוֹנִי מְנָה', וְדְרָךְ פְּלוֹנִית עוֹבְרַת בְּשָׂדֵה
 פְּלוֹנִי, מִפְּנֵי שְׁהוּא כְּמוֹן. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן
 בְּרוּקָה אוֹמֵר: נֶאֱמָנִין.

ד. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה: נֶאֱמָנָת אִשָּׁה
 אוּ קֶטָן לוֹמֵר: 'מִכָּאָן יָצָא נְחִיל זֶה'. בְּמָה
 דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שֶׁהַעֲדִידוֹ עַל מַעְמַדָן,
 אֲבָל אִם יָצָאוּ וְחִזְרוּ – אֵינן נֶאֱמָנִין; שְׁלֵא
 אֲמָרוּ אֲלֵא מִתּוֹךְ הַפְּחַד וּמִתּוֹךְ הִדְרָאָה.
 אַחַד אֲנָשִׁים וְאַחַד נָשִׁים, אַחַד עֲבָדִים

¹⁶ נוֹהֲגִים הָיוּ, אִם אַחַד מִן הָאֲחִים נְשָׂא אִשָּׁה
 שְׁאִינָה הוֹנְנָת לוֹ, הֵינּוּ שֵׁישׁ לָהּ פְּסוּל מִשְׁפָּחָה,
 בָּאִים בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה, וּמְבִיאִים חֲבִית מְלֵאָה
 פְּרוֹת, וְשׁוֹבְרִים אוֹתָהּ בְּאִמְצַע רַחְבָּהּ, וְאוֹמְרִים:
 אַחִינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל! אַחִינוּ פְּלוֹנִי נְשָׂא אִשָּׁה
 שְׁאִינָה הוֹנְנָת לוֹ, וּמִתְרַאֲמִים אֲנִי שְׁמֹא יִתְעַרֵּב
 זְרַעוֹ בְּזַרְעֵנוּ, בּוֹאוּ וְקַחוּ לָכֶם דְּגָמָא, אוֹת וְסִימָן,
 זְכַרוֹן לְדוֹרוֹת שְׁלֵא יִתְעַרֵּב זְרַעוֹ בְּזַרְעֵנוּ.
 וּבִירוּשָׁלַיִם קְדוּשִׁין אֵי תֵא: 'זִהְתִּינוּקוֹת מְלָקָטִים
 וְאוֹמְרִים: נִקְצִין פְּלוֹנִי מִמִּשְׁפָּחָתוֹ', וְלָכֵן נִקְרְאוּת
 'קִצְצָה'.

ואַחַד קַטְנִים, נֶאֱמָרִין לומר: 'מְקוֹם זֶה טַמָּא וּמְקוֹם זֶה טְהוֹר'.

ה. רבי יהודה אומר: קַטְנָה בת ישראל שְׁנֹשְׁבֵית, אָפְלוּ היא בת עֶשֶׂר שָׁנִים – הָרִי היא בקדְשָׁתָהּ, וּכְתֻבְתָּהּ מֵאֲתִים, הַבָּא עַל הַחֲרָשֶׁת, וְעַל הַשּׁוֹטָה, וְעַל הַבּוֹגְרָת, וְעַל מִכַּת עֵץ – אֵין לָהּ קֶנֶס. סוּמָא וְאֵילוֹנִית – יֵשׁ לָהּ קֶנֶס.

ו. רבי נחוניא בן הקנה אומר: הַבָּא עַל אַחֲוֹתָיו, וְעַל אַחֲוֹת אָבִיו, וְעַל אַחֲוֹת אִמּוֹ, וְעַל אַחֲוֹת אִשְׁתּוֹ, וְעַל אִשְׁתּוֹ אִחִיו, וְעַל אִשְׁתּוֹ אִחִי אָבִיו, וְעַל הַנְּדָה – אֵין לָהּ קֶנֶס. וְכֵן הִיא רַבִּי נְחוּנְיָא בֶן הַקֶּנֶה אומר: יוֹם הַכַּפּוּרִים הָרִי הוּא כְּשֶׁבֶת לְתַשְׁלוּמִין.

ז. אחד האונס ואַחַד הַמִּפְתָּה. מה בין אונס לַמִּפְתָּה? אונס נותן אֶת הַצַּעַר, וְהַמִּפְתָּה אֵינוֹ נותן אֶת הַצַּעַר. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי אליעזר: זֶה וְזֶה אֵין נֹתְנִין הַצַּעַר, מִפְּנֵי שֶׁסּוֹפָה לְהַצְטַעַר תַּחַת בְּעִלָּה. אָמְרוּ לוֹ: אֵין דוּמָה נְבַעֲלַת בְּרִצּוֹן, לְנִבְעֲלַת שְׁלֵא בְּרִצּוֹן.

ח. אף על פי שְׁאָמְרוּ: 'אונס נותן מִדָּ', לְכַשְׁיוּצִיא – אֵין נֹתְנִין כְּלוּם. רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: נֹתְנִין כְּתֻבָּה מְנָה, אף על פי שְׁאָמְרוּ: 'מִפְתָּה לְכַשְׁיוּצִיא נֹתְנִין', אָבֵל בְּשֶׁתָּהּ וּפְגָמָה – נֹתְנִין מִדָּ, מה בין נֹתְנִין מִדָּ לְנֹתְנִין לְאַחַר זְמַן? נֹתְנִין מִדָּ, אִם מֵתָה – אָבִיָּה יוֹרְשָׁהּ, נֹתְנִין לְאַחַר זְמַן, אִם מֵתָה – בְּעִלָּה יוֹרְשָׁהּ.

ט. אַחַד הַאוֹנֵס וְאַחַד הַמוּצִיא שֵׁם רַע שְׁגָרְשׁוּ – כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהַחְזִיר, אִם הָיָה כְּהֵנִים – לֹקִים אֶרְבָּעִים. אַחַד הַאוֹנֵס וְאַחַד הַמִּפְתָּה, בֵּין הֵיא בֵּין אָבִיָּה יְכוּלִין לַעֲכָב, שְׁנֹאֲמַר (שְׁמוֹת כב, טז): "אִם מֵאֵן יִמָּאן אָבִיָּה" וְגו'. וְאוֹמֵר (דְּבָרִים כב, טז): "וְלוֹ תִהְיֶה לְאַשָּׁה"; וְלוֹ אִתָּה כּוֹפָה, וְאֵי אִתָּה כּוֹפָה לָהּ לִבְסָם.

י. קַטְנָה מִבֵּית יוֹם אַחַד וְעַד שְׁתַּיִא שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת – יֵשׁ לָהּ מְכָר וְאֵין לָהּ קֶנֶס.

מִשְׁתַּיִא שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת וְעַד שְׁתַּבְּגַר – יֵשׁ לָהּ קֶנֶס וְאֵין לָהּ מְכָר; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר, שְׁהִיא רַבִּי מֵאִיר אומר: כָּל מְקוֹם שֵׁישׁ קֶנֶס – אֵין מְכָר, וְכָל מְקוֹם שֵׁישׁ מְכָר – אֵין קֶנֶס. וְחֻכְמִים אומרִים: קַטְנָה, מִבֵּית שְׁלֹשׁ שָׁנִים וְיוֹם אַחַד וְעַד שְׁתַּבְּגַר – יֵשׁ לָהּ קֶנֶס.

מִסְכַּת כְּתוּבוֹת פְּרָק רַבִּיעִי

א. יָפָה כַּח הַבַּעַל מִכַּח הָאָב, וְכַח הָאָב מִכַּח הַבַּעַל. יָפָה כַּח הַבַּעַל – שֶׁהַבַּעַל אוֹכַל פְּרוֹת בְּחֵיָהּ, מֵה שְׁאֵין בֶּן בָּאָב. יָפָה כַּח הָאָב – שֶׁהַבַּעַל חָיִב בְּמוֹנוּתֶיהָ, בְּפִרְקוּנָהּ, וּבְקַבּוּרָתָהּ. מְקוֹם שֶׁנֶּהְיָה לְהַסְפִּיד – מִסְפִּיד, מֵה שְׁאֵין בֶּן בָּאָב.

ב. יָפָה כַּח אִשָּׁה מִכַּח יָבָמָה, וְיָפָה כַּח יָבָמָה מִכַּח אִשָּׁה. יָפָה כַּח אִשָּׁה – שֶׁהָאִשָּׁה אוֹכַלַת בְּתֵרוּמָהּ, כִּינִין שְׁנִכְנְסָה לְחַפְזָהּ, אֵף עַל פִּי שְׁלֵא נִבְעֲלָהּ, מֵה שְׁאֵין בֶּן בִּיבָמָה. יָפָה כַּח יָבָמָה – שֶׁהַבָּא עַל יָבָמָתוֹ, בֵּין בְּשׁוּגְגָה בֵּין בְּמִזְיָה, בֵּין בְּאִנְסָה בֵּין בְּרִצּוֹן, אָפְלוּ בְּבֵית אָבִיָּה – קֶנֶה, מֵה שְׁאֵין בֶּן בָּאִשָּׁה.

ג. הַלֵּךְ הָאָב עִם שְׁלוּחֶיהָ, או עִם שְׁלוּחֵי הַבַּעַל, או שֶׁהִלְכוּ שְׁלוּחֵי הָאָב עִם שְׁלוּחֵי הַבַּעַל, או שֶׁהִיָּתָה לָהּ חֲצַר בְּדֶרֶךְ וְנִכְנְסָה וְלָנָה בְּתוֹכָהּ, או שְׁנִכְנְסָה לְחַפְזָהּ שְׁלֵא לְשֵׁם נְשׂוּאִין וּמֵתָהּ, אֵף עַל פִּי שֶׁכְּתֻבְתָּהּ אֲצֵל בְּעִלָּה – אָבִיָּה יוֹרְשָׁהּ. מִסֵּר הָאָב לְשְׁלוּחֵי הַבַּעַל או שֶׁמְסָרוּ שְׁלוּחֵי הָאָב לְשְׁלוּחֵי הַבַּעַל, או שֶׁהִיָּתָה לָהּ חֲצַר בְּדֶרֶךְ, וְנִכְנְסָה וְלָנָה בְּתוֹכָהּ, או שְׁנִכְנְסָה לְחַפְזָהּ לְשֵׁם נְשׂוּאִין וּמֵתָהּ, אֵף עַל פִּי שֶׁכְּתֻבְתָּהּ אֲצֵל אָבִיָּה, מֵתָה – בְּעִלָּה יוֹרְשָׁהּ. בְּמָה דְּבָרִים אָמורים? בְּכְתֻבְתָּהּ, אָבֵל בְּתֵרוּמָה אֵין אוֹכַלַת בְּתֵרוּמָה עַד שֶׁתַּכְנַס לְחַפְזָהּ.

ד. נִשְׁבִּית – אֵין חָיִב לְפָדוּתָהּ, בְּמָה דְּבָרִים אָמורים? בְּשִׁבוּיַת מַלְכוּת, אָבֵל בְּשִׁבוּיַת לְקַטְסִים – פּוּדָהּ. אִם רָצָה לְקַטְסִים – וְאִם לָאו – יוּצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּה מְנָה. נִשְׁבִּית לְאַחַר מֵיתַת בְּעִלָּה – אֵין הִיתוּמִין חָיִבִין לְפָדוּתָהּ,

ולא עוד, אלא אפלו נשבית בחיי בעלה, ולאחר כן מת בעלה - אין יורשים חביבין לפדותה.

ה. היתה נזונית מנכסיו, וצריכה רפואה - הרי היא כמזונות. רבי שמעון בן גמליאל אומר: רפואה שיש לה קצבה - נתרפא מכתבתה. שאין לה קצבה - הרי היא כמזונות. היו שני בצרת, ואמר לה: 'טלי גיטיך וכתובתך, צאי ופרנסי את עצמך' - הרשות בידו.

ו. לא כתב לה: 'בנין דכרין דיהוין לך מינאי, אינון ירתון כסף כתובתך, יתיר על חולקיהון דעם אחוהון'¹⁷ - חייב, שהוא תנאי בית דין, כל הארצות כותבין כאנשי ירושלים.

ז. נושא אדם אשה, ופוסק עמה: 'על מנת שלא לזון, על מנת שלא לפרנס'. ולא עוד, אלא שפוסק עמה: 'על מנת שתהא זנתו ומפרנסתו ומלמדתו תורה'. מעשה ביהושע בנו של רבי עקיבא שנשא אשה, ופסק עמה: 'על מנת שתהא זנתו ומפרנסתו ומלמדתו תורה', והיה שני בצורות, עמד וחלק, התחילה קובלת עליו לחכמים, וכשבא לבית דין, אמר להם: 'היא נאמנת עלי יתר מכל אדם'. אמרה להם: 'ודאי כך התנה עמי! אמרו לה חכמים: אין כלום אחר הקיצה.

ח. מצוה לזון את הבנות, ואין צריך לומר את הבנים; דברי רבי מאיר. ורבי יהודה אומר: מצוה לזון את הבנים, ואין צריך לומר לבנות, אחר מיתת אביהן, אבל בחיי אביהן - אלו ואלו אינן נזונין.

ט. הלל הזקן היה דורש לשון הדיוט, שהיו בני אלכסנדריא מקדשין גשותיהן, ובשעת

כניסתן לשוק - באין אחרים וחוטפין אותן מהם, בקשו חכמים לעשות בניהן ממזרין. אמר להם הלל הזקן: 'הביאו לי כתבת אמכן'. ומצא שכתוב בהן: 'לשתכנסי לחפה, הוי לי לאנתו פדת משה וישראל'; ולא עשו בניהן ממזרים.

י. רבי מאיר היה דורש לשון הדיוט: המקבל שדה מחברו, ומשזכה בה הובירה - שמין לו כמה היא ראויה לעשות, ונותן לו, שכך כותב לו: 'אם אוכיר ולא אעביר אשלם במיטבא'¹⁸.

יא. רבי יהושע היה דורש לשון הדיוט: אדם מביא קרבן עשיר על אשתו, וכן כל קרבן וקרבן שהיא חייבת, שכן כתב לה: 'אחריות דאית ליך עלי'. שברה לו מקצת כתבתה - שברה לו את בלה, שכך היא כותבת לו: 'אחריות דאית ליך עלי מן קדמת דנא'.

יב. רבי יהושע בן קרחה היה דורש לשון הדיוט: המלוה את חברו על המשכון - לא משכנו יותר מחובו, שכך כותב לו: 'תשלמתא דאית ליך עלי, כל קבל דיכי'.

יג. רבי יוסי הגלילי היה דורש לשון הדיוט: מקום שנהגו לעשות כתבה מלוה - גובין מלוה. מקום שנהגו לכפל - אין גובין אלא מחצה.

יד. אבי הבן שנעשה ערב לכתבת פלתו, אם יש נכסים לבן - גובין משל בן, ואם לאו - גובין משל אב. עשה האב בית או שדה אפותיקי לכתבת פלתו - בין כך ובין כך גובין מהן.

טו. מי שיצא בנו למדינת הים, ושמע שמת בנו, ועמד וכתב כל נכסיו לאחרים, ואחר כך נודע שבנו קים - מתנתו מתנה. רבי שמעון בן מנסיא אומר: אין מתנתו מתנה,

¹⁷ הבנים הזכרים שיהיו לה ממוני, הם ירשו את

כסף הכתבה שלה, יותר על חלקיהם שעם

אהיהם.

¹⁸ אם אשאר את השדה בורה ולא אעבדה

אשלם במיטב.

שאלו היה יודע שבגנו קים, לא היה כותבן. היה חולה ומטל במטה, אמרו לו: 'נכסים למי?' אמר להם: 'דמייתי שיש לי בן, עכשיו שאין לי בן - נכסי לפלוני'. ואחר כך נודע שיש לו בן - לא אמר כלום. היה חולה ומטל במטה, אמרו לו: 'נכסיד למי?' אמר להם: 'דמייתי שאשתי מעברת, עכשיו שאין אשתי מעברת - נכסי לפלוני', ואחר כך נודע שאשתו מעברת - לא אמר כלום.

טז. גר שמת, ובזבזו ישראל את נכסיו, ואחר כך נודע שיש לו בנים במדינת הים, או שאשתו מעברת - כלם חזיבין להחזיר. החזירו הכל ומתו בניו, או הפילה אשתו: מחזיק בשניה - זכה. בראשונה - לא זכה.

יז. הבנות, בין שנשארו עד שלא בגרו, ובין בגרו עד שלא נשאו - אבדו מזונותיהן, ולא אבדו פרנסתן; דברי רבי. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף אבדו פרנסתן. כיצד הן עושות? שוכרות להן בעלים ומוציאים להן פרנסתן.

יח. אחד נכסים שיש להן אחריות, ואחד נכסים שאין להן אחריות - מוציאים למזון אשה ובנות. דברי רבי. רבי שמעון בן אלעזר אומר: נכסים שיש להם אחריות - מוציאים לבנות מן הבנים, ולבנות מן הבנות, ולבנים מן הבנות, ונכסים מרבים, אבל לא לבנים מן הבנות בנכסים מועטים. נכסים שאין להם אחריות - מוציאים לבנים מן הבנות, לבנות מן הבנות, אבל לא לבנות מן הבנים, בין ששעבד האב בחייו בין ששעבדו הירושין אחר מיתת אביהן - אין נפרעין מהן לעגון כתבה, אבל לפרנסה גובין מהן.

מסכת פתבות פרק חמישי

א. הבוגרת פתביעה, ונותנים לה שנים עשר חדש, אם היתה קטנה - בין היא בין אביה יכולין לעפב. רבי טרפון אומר:

נותנין לה הכל תרומה. במה דברים אמורים? מן הארוסין, אבל מן הנשואין - מודה רבי טרפון שנותנין לה מחצה חלין, ומחצה תרומה. במה דברים אמורים? בבת כהן לכהן, אבל בת ישראל לכהן - דברי הכל מחצה חלין ומחצה תרומה. רבי יהודה בן בתירה אומר: שתי ידות תרומה ואחד חלין. רבי יהודה אומר: נותנים לה הכל תרומה, והיא מוכרת ולוקחת בדמיה חלין. רבן שמעון בן גמליאל אומר: כל מקום שהזכרו שם תרומה - נותנין לה כפלים חלין. זו משנה ראשונה! רבותינו אמרו: אין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחפה, והיבמה עד שתבעל, ואם מתה - בעלה יורשה. אמר רבי מנחם בן נפח משום רבי אליעזר הקפור: מעשה ברבי טרפון שקדש שלש מאות נשים להאכילן בתרומה, שהיו שני בצרת. וכבר שלח יוחנן בן בג בג אצל רבי יהודה בן בתירה לגציבים, אמר לו: שמעתי עליך שאתה אומר - 'בת ישראל המארסת לכהן אוכלת בתרומה', שלח לו ואמר לו: 'מחזק הייתי בך שאתה בקי בחדרי תורה, לדון קל וחמור אי אתה יודע? ומה שפחה כנענית שאין ביאתה קונה אותה לאכל בתרומה, כספה קונה אותה להאכילה בתרומה, בת ישראל שהביאה קונה אותה להאכילה בתרומה, אינו דין שיהא כסף קונה אותה להאכילה בתרומה? אבל מה אעשה? שהרי אמרו חכמים: אין ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה עד שתכנס לחפה, אם מתה - בעלה יורשה'.

ב. יבמה מה היא למזונות? כל זמן שנתחייב הבעל - יכמין חיבין, לא נתחייב הבעל - אין היכמין חיבין. מעשה ידיה של מי? אם היתה נזונת משלהן - הרי הן שלהן. ואם לאו - הרי הן של עצמה. בין כך ובין כך של עצמה. המקדיש מעשה ידי אשתו - הרי זה מעלה לה פרנסה מתוכן, והשאר הקדש.

ח. חבית וקדרה, פך נר ופתילה. יין אין לה - שאין נשותיהן של עניים שותות יין. כר אין לה - שאין נשותיהן של עניים ישנות על כר.

ח. מותר מזונות לבצל. ומותר בלאות של אשה. העשיר - עולה עמו. העני - אין יורדת עמו. מעשה בבתו של נקדימון בן גוריון שפסקו לה חכמים חמש מאות דינרי זהב בכל יום לקפת בשמים, ולא הייתה אלא שומרת יבם. אף היא קללה אותם, אמרה להם: כך תפסקו לבנותיכם! אמר רבי אלעזר בן רבי צדוק: אראה בנחמה אם לא ראיתייה שמלקטת שעורים תחת טלפי סוסים בעכו, קראתי עליה מקרא זה (שיר השירים א, ח): "אם לא תדעי לך היפה בנשים" וגו'.

ג. מלאכות שהאשה עושה לבעלה: שבעה גופי מלאכות מנו, ושאר לא הצרכו למנות. אין כופה לעשות לאביו, ולא לבנו, ולהטיל לפני בהמתו, אבל כופה לתן תבן לפני בקרו, מקום שלא נהגו אחת מכל אלו - אינו יכול לכופה. רבי יהודה אומר: אף אין כופה לעשות בפשתן, מפני שפשתן מסריח את הפה ומשרביט את השפתיים. נדרה שלא להניק את בנה - בית שמאי אומרים: שומטת דד מפיה. ובית הלל אומרים: כופה ומניקתו. נתגרשה - אין כופין אותה להניק. אם היה בנה מכירה - נותנין לה שכרה, וכופה ומניקתו מפני הסכנה. אין האיש כופה את אשתו שתניק את בן חברו, ואין האשה כופה את בעלה שתניק את בן חברתה.

ד. המדיר את אשתו מתשמיש המטה, בית שמאי אומרים: שתי שבתות כיוולדה נקבה. בית הלל אומרים: שבת אחד כיוולדה זכר, וכימי נדתה. יתר על כן - יוציא ויתן כתובה.

ה. הפועלים - שתים בשבת. במה דברים אמורים? בעושי מלאכה בעירן, ואם עושי מלאכה בעיר אחרת - פעם אחת בשבת. החמרים - אחת לשתי שבתות. הגמלין - אחת לשלשים יום. הספנין - אחת לששה חדשים.

ו. המורדת על בעלה - פוחתין לה מכתבתה שבעה דינרים בשבת. רבי יהודה אומר: שבעה טרפעיקים, זו משנה ראשונה: רבותינו התקינו, שיהו מכריזין עליה ארבע וחמשה שבתות, זו אחר זו, פעמים בשבת, ושולחין לה בית דין: 'הוי יודעת, שאפלו כתבתך מאה מנה - הפסדת'. אחת ארוסה ואחת נשואה ואחת שומרת יבם, אפלו נדה אפלו חולה.

ז. המשרה את אשתו על ידי שליח - לא יפחות לה מקבים חטין, או מארבע קבין שעורים, וכלם במדת איטלקי, ואפלו נדה ואפלו חולה ואפלו שומרת יבם. נותן כוס

<p>31 MAY</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>טו 15</p>	<p>בבלי: חולין לא ירושלמי: בבא קמא כט תוספתא: יבמות יג נ"ך: דברי הימים ב יח רמב"ם: שבת י</p>	<p>נץ החמה ..... 5:28 סו"ז קרי"ש - גר"א ..... 9:10 סו"ז תפלה - גר"א ..... 10:25 צה"כ לשיטת ר"ת ..... 9:33</p>	<p>עלות השחר ..... 4:15 סו"ז קרי"ש - מג"א ..... 8:34 סו"ז תפלה - מג"א ..... 10:01 שקיעה ..... 8:20</p>
<p>1 JUN</p>	<p>שני Monday</p>	<p>טז 16</p>	<p>בבלי: חולין לב ירושלמי: בבא קמא ל תוספתא: יבמות יד נ"ך: דברי הימים ב יט רמב"ם: שבת יא</p>	<p>נץ החמה ..... 5:28 סו"ז קרי"ש - גר"א ..... 9:10 סו"ז תפלה - גר"א ..... 10:24 צה"כ לשיטת ר"ת ..... 9:33</p>	<p>עלות השחר ..... 4:15 סו"ז קרי"ש - מג"א ..... 8:34 סו"ז תפלה - מג"א ..... 10:00 שקיעה ..... 8:20</p>
<p>2 JUN</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>יז 17</p>	<p>בבלי: חולין לג ירושלמי: בבא קמא לא תוספתא: כתובות א נ"ך: דברי הימים ב כ רמב"ם: שבת יב</p>	<p>נץ החמה ..... 5:27 סו"ז קרי"ש - גר"א ..... 9:10 סו"ז תפלה - גר"א ..... 10:24 צה"כ לשיטת ר"ת ..... 9:34</p>	<p>עלות השחר ..... 4:14 סו"ז קרי"ש - מג"א ..... 8:34 סו"ז תפלה - מג"א ..... 10:00 שקיעה ..... 8:21</p>
<p>3 JUN</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>יח 18</p>	<p>בבלי: חולין לד ירושלמי: בבא קמא לב תוספתא: כתובות ב נ"ך: דברי הימים ב יג רמב"ם: שבת יג</p>	<p>נץ החמה ..... 5:27 סו"ז קרי"ש - גר"א ..... 9:10 סו"ז תפלה - גר"א ..... 10:24 צה"כ לשיטת ר"ת ..... 9:35</p>	<p>עלות השחר ..... 4:14 סו"ז קרי"ש - מג"א ..... 8:34 סו"ז תפלה - מג"א ..... 10:00 שקיעה ..... 8:22</p>
<p>4 JUN</p>	<p>המישי Thursday</p>	<p>יט 19</p>	<p>בבלי: חולין לה ירושלמי: בבא קמא לג תוספתא: כתובות ג נ"ך: דברי הימים ב כד רמב"ם: שבת יד</p>	<p>נץ החמה ..... 5:26 סו"ז קרי"ש - גר"א ..... 9:10 סו"ז תפלה - גר"א ..... 10:24 צה"כ לשיטת ר"ת ..... 9:35</p>	<p>עלות השחר ..... 4:13 סו"ז קרי"ש - מג"א ..... 8:34 סו"ז תפלה - מג"א ..... 10:00 שקיעה ..... 8:22</p>
<p>5 JUN</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>כ 20</p>	<p>בבלי: חולין לו ירושלמי: בבא קמא לד תוספתא: כתובות ד נ"ך: דברי הימים ב כה רמב"ם: שבת טו</p>	<p>נץ החמה ..... 5:26 סו"ז קרי"ש - גר"א ..... 9:10 סו"ז תפלה - גר"א ..... 10:24 צה"כ לשיטת ר"ת ..... 9:36</p>	<p>עלות השחר ..... 4:13 סו"ז קרי"ש - מג"א ..... 8:34 סו"ז תפלה - מג"א ..... 10:00 שקיעה ..... 8:23</p>
<p>Candle Lighting 8:06 הדלקת נרות </p>			<p>בבלי: חולין לז ירושלמי: בבא קמא לה תוספתא: כתובות ה נ"ך: דברי הימים ב כז רמב"ם: שבת טז</p>	<p>בהעלתך, פרק ב</p> <p>עלות השחר ..... 4:13 סו"ז קרי"ש - מג"א ..... 8:34 סו"ז תפלה - מג"א ..... 10:00 שקיעה ..... 8:24</p>	
<p>6 JUN</p>	<p>הפטרה: רני ושמחי שב"ק Shabbos</p>	<p>כא 21</p>	<p>Shabbos Ends 9:37 זמן מוצש"ק </p>	<p>עלות השחר ..... 4:13 סו"ז קרי"ש - מג"א ..... 8:34 סו"ז תפלה - מג"א ..... 10:00 שקיעה ..... 8:24</p>	

וְעַד עַם אִיזָא וְתָרוּ, קָעֲנֵנוּ זֵינֵעַ עֲבִירוֹת נִשְׁט אִיבְעֲרוּוֹעֵנוּ זֵינֵעַ מְצוֹת.

(ספר המזות אות ותרו חלק ב' סימן א')